

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
"WOM" w Częstochowie

KWARTALNIK NAUCZYCIELSKI

Rocznik: 2002, Miesiąc: 06

01: Geometrii można uczyć się z komputerem

Autor: *mgr Krystyna Ćwiakowska; nauczyciel matematyki; Zespół Szkół Zawodowych nr 3 im Stanisława Staszica w Częstochowie*

02: SCENARIUSZ IMPREZY WALENTYNKOWEJ - CO TO ZNACZY KOCHAĆ ?

Autor: *Ewa Chyra, PSP Lindów*

03: DOSWIADCZENIA LABORATORYJNE W NAUCZANIU CHEMII

Autor: *Adam Makówka, IV LO im H. Sienkiewicza w Częstochowie*

04: Scenariusz zajęć zintegrowanych kl. III

Autor: *Barbara Stanisławska, PSP NR 53 Częstochowa*

05: WYKORZYSTANIE GIER KARCIANYCH NA LEKCJACH MATEMATYKI

Autor: *mgr Jolanta Madej nauczycielka matematyki w SP nr 53 w Częstochowie.*

06: Komputerowe spotkania z matematyką cz. II

Autor: *mgr Grażyna Zięba – nauczycielka informatyki w Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 53 w Częstochowie.*

07: Nauczycielu! Wychowawco!

Czytaj uczniowi, wychowankowi!!!

Autor: *Katarzyna Rozpądek, Elżbieta Wujczyk, Nauczyciele PSP im. K. Makuszyńskiego w Łojkach*

08: JAK ORGANIZUJEMY ZAJĘCIA POPOŁUDNIOWE DLA UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ W ŁOJKACH

Autor: *Katarzyna Rozpądek, Elżbieta Wujczyk, nauczycielki PSP im. K. Makuszyńskiego w Łojkach*

09: SCENARIUSZ ZAJĘĆ ZINTEGROWANYCH - KLASA II

Autor: *Ewa Budzik, nauczyciel nauczania zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 53 w Częstochowie*

10: Zimowe rozmyślenia

Autor: *Bożena Perczak, nauczyciel nauczania zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 53 w Częstochowie*

11: Nauczanie i wychowanie integracyjne jako forma pomocy dzieciom niepełnosprawnym

Autor: *DOROTA OPIELKA, Szkoła Podstawowa w Kamienica Śl.*

12: Scenariusz uroczystości z okazji Dnia Nauczyciela

Autor: *Renata Sowada, Nauczyciel-bibliotekarz, Szkoła Podstawowa nr 53 w Częstochowie*

13: Konkurs jako forma pracy w bibliotece szkolnej

Autor: *Renata Sowada, Nauczyciel-bibliotekarz, Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 53 w Częstochowie*

14: PEŁNIENIE FUNKCJI OPIEKUNA STAŻU – UMOWA Z NAUCZYCIELEM ODBYWAJĄCYM STAŻ

Autor: *MGR GRAŻYNA ADAMOWSKA NAUCZYCIEL KSZTAŁCENIA ZINTEGROWANEGO, SZKOŁA PODSTAWOWA NR 32 W CZĘSTOCHOWIE*

MGR GRAŻYNA MROŻEK NAUCZYCIEL KSZTAŁCENIA ZINTEGROWANEGO, SZKOŁA PODSTAWOWA NR 32 W CZĘSTOCHOWIE

15: WYKORZYSTANIE KART MATEMATYCZNYCH ANDRZEJA GRABOWSKIEGO W ROZWOJU KOMPETENCJI MATEMATYCZNYCH DZIECKA W WIEKU MŁODSZOSZKOLNYM

Autor: *Grażyna Mrozek, Szkoła Podstawowa nr 32 w Częstochowie*

16: Dzień Europejski jako forma aktywizacji uczniów wspomagająca realizację ścieżki "edukacja europejska " w szkole ponadgimnazjalnej.

Autor: *mgr Dorota Pintał, Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Częstochowie*

17: Uczeń dyslektyczny w szkole średniej – refleksje nauczyciela polonisty

Autor: *mgr Beata Zbrońska – nauczyciel języka polskiego w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 w Kłobucku*

18: Projekt jako aktywizująca metoda nauczania języka polskiego w szkole średniej

Autor: *mgr Beata Zbrońska – nauczyciel języka polskiego w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 w Kłobucku*

19: TWÓRCZY ROZWÓJ NAUCZYCIELA W DOBIE ROZWOJU TECHNOLOGII INFORMATYCZNEJ

Autor: *mgr Krystyna Zimna, Nauczyciel matematyki, Zespół Szkół Odzieżowych im. St. Wł. Reymonta w Częstochowie*

20: Scenariusz akademii z okazji nadania imienia Stefana Kardynała Wyszyńskiego, Gimnazjum w Zawadzie.

Autor: *Ewa Flaszka – katechetka Gimnazjum i nauczycielka wychowania do życia w rodzinie w S.P. w Zawadzie.*

Oprawa muzyczna - Małgorzata Gojević – nauczycielka muzyki S.P. w Zawadzie.

21: Lekcja diagnozująca

Autor: *RENATA SMĘDZIK, NAUCZYCIEL JĘZYKA POLSKIEGO I HISTORII W SZKOLE PODSTAWOWEJ W NIERADZIE*

22: „Niecodzienny konkurs”,

Autor: *mgr Grażyna Rumik, mianowany nauczyciel matematyki, ZSZ nr 3 im. Stanisława Staszica w Częstochowie.*

23: Scenariusz zajęć zintegrowanych dla klasy III. Temat dnia: „Potrafimy żyć z przyrodą w zgodzie”.

Autor: *Autor: mgr Bożena Jurczyńska, nauczanie zintegrowane, Szkoła Podstawowa we Wręcycy Wielkiej*

24: SCENARIUSZ LEKCJI NA HOSPITACJĘ DIAGNOZUJĄCĄ, MATEMATYKA KLASA VI

Autor: *mgr ANNA DYMEK, mgr ALEKSANDRA ORZEŁ*

25: KARTA HOSPITACJI DIAGNOZUJĄCEJ

Autor: *Anna Dymeł, Aleksandra Orzeł, Renata Młynarczyk, Marta Ziemia, Małgorzata Hercog*

26: METALE CIĘŻKIE W PŁODACH ROLNYCH I ICH WPŁYW NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

Autor: *mgr DANUTA STANIEC, nauczycielka przyrody w SP nr 42 w Częstochowie*

01: Geometrii można uczyć się z komputerem

Autor: mgr Krystyna Ćwiakowska; nauczyciel matematyki; Zespół Szkół Zawodowych nr 3 im Stanisława Staszica w Częstochowie

Uczniowie podczas lekcji i pracy w domu powinni korzystać z różnych źródeł informacji, by radzić sobie z wymaganiami rzeczywistości zdominowanej przez naukę i technikę. Praca z komputerem często staje się zachętą do poszukiwania wiedzy i ułatwia zrozumienie nowego materiału. Proponuję wykorzystać możliwości programu „Cyrkiel i linijka”, do uatrakcyjnienia zajęć szkolnych z geometrii,

Konstrukcje geometryczne cyrkiem i linijką to najbardziej lubiany dział matematyki w szkole podstawowej, a trochę mniej w szkole ponadpodstawowej. Rozwiązanie zadania konstrukcyjnego, według wzorów tradycyjnych składa się z następujących etapów:

- analiza zadania - poszukiwanie związku między elementami danymi, a szukanymi i wybór metody rozwiązania,
- konstrukcja - sporządzenie rysunku według planu ustalonego w analizie,
- dowód - uzasadnienie, że wykreślona konfiguracja spełnia warunki podane w zadaniu,
- dyskusja - omówienie rozwiązalności zadania zależnie od elementów danych tzn, kiedy istnieje rozwiązanie i ile może być różnych rozwiązań.

W szkole podstawowej najważniejszy jest dobrze sporządzony rysunek (konstrukcja) i opis wykonanych przy tym czynności. W szkole ponadpodstawowej należy ponadto dokonać analizy zadania konstrukcyjnego i przedyskutować poprawność jego rozwiązania. Dowód opiera się przeważnie na ustaleniach dokonanych podczas analizowania zadania.

Programy nauczania nie przewidują dużo czasu na konstrukcje geometryczne. W opisie wymagań na egzamin maturalny z matematyki czytamy, że zdający potrafi konstruować (rysować przy pomocy cyrkla i linijki):

- proste prostopadłe i proste równoległe,
- symetralną odcinka,
- dwusieczną kąta,
- odcinek o wskazanej długości z zastosowaniem twierdzenia Talesa lub twierdzenia Pitagorasa,
- kąt przystający do danego kąta,
- wielokąt przystający do danego wielokąta,
- styczną do okręgu ,
- okrąg styczny zewnętrznie lub wewnętrznie do danego okręgu,
- styczną do dwóch okręgów,
- okrąg wpisany w wielokąt wypukły i opisany na wielokącie wypukłym,
- obraz figury w przekształceniu geometrycznym. Kłopoty zaczynają się przy bardziej skomplikowanych (złożonych) zadaniach (konstrukcjach). Trudna analiza zadania i duża ilość kolejnych kroków czyni konstrukcję mało czytelną. Mogą też wystąpić nieprzewidziane błędy wynikające z niedokładności rysunku. Doskonałym narzędziem do konstruowania obiektów geometrycznych i rysowania figur geometrycznych jest komputer. W nauczaniu geometrii komputer może być wykorzystany przy:
 - kształtowaniu prawidłowych intuicji, stawianiu hipotez, odkrywaniu własności figur;
 - wspomaganii wyobraźni geometrycznej.

Zastosowanie znajduje tu przeważnie program CABRI (lub Sketchpad). Powstaje zatem pytanie. „Dlaczego nie ma tych programów na lekcji matematyki?” Odpowiedź jest prosta, ponieważ brak dostępu do pracowni komputerowej czy komputera z projekтором oraz wysoka cena programu.

Program C.a.R. (Cyrkiel i linijka) autorstwa Renę Grothmanna (rozmiar około 500 kB) można ściągnąć z Internetu, zatem jest darmowy. C.a.R. ma na celu pomóc nauczycielowi i uczniowi zrozumieć konstrukcje geometryczne tworzone z okręgów i prostych. Program został zaprojektowany z myślą o zastosowaniach edukacyjnych, jako narzędzie wspomagające nauczanie geometrii. Przy jego pomocy można wykonywać i odtwarzać wcześniej zapisane konstrukcje na płaszczyźnie z układem współrzędnych, i bez układu. Można powtórzyć konstrukcję krok po kroku (cofnąć dany krok). Przy pomocy paska menu lub narzędzi możemy:

- zapisywać, przechowywać konstrukcje do ponownego otwarcia, drukować,
- kopiować i wklejać do innego dokumentu;
- definiować parametr, otwierać i usuwać makrodefinicje;
- uzyskać edycję cech figur i wnosić poprawki;
- rysować następujące figury: punkt, odcinek, półprostą, prostą, kąt, okrąg (na dwa sposoby);
- rysować prostą prostopadłą i równoległą do danej prostej (aby skrócić konstrukcję);
- wyznaczać środek odcinka, punkt na figurze i punkt przecięcia figur;
- poruszać niektórymi obiektami i obserwować dynamicznie zmieniającą się całą konstrukcję;
- przesunąć całą konstrukcję: w prawo, w lewo, w dół i do góry, czy centrować na ekranie;
- kolorować i pogrubiać figury, zmieniać wielkość czcionki;
- ukrywać szczegóły konstrukcji; ukryć lub usunąć daną figurę;
- nałożyć na konstrukcję siatkę, układ współrzędnych (można wykorzystać na geometrii analitycznej).

Rys. 1. Konstrukcja wykonana przy pomocy programu „Cyrkiel i linijka”

Przez dany punkt P, leżący poza kołem $k(O,r)$ poprowadzono konstrukcyjnie styczną do okręgu tego koła.

Rys. 2. Konstrukcja stycznej do okręgu z rys. 1. z pewnymi zmianami (po przesunięciu punktów, z siatką i układem współrzędnych).

Do każdej konstrukcji możemy podać swój komentarz. Ponadto każdy krok wykonany przez nas zostaje zarejestrowany przez komputer i można go sobie odczytać w opcji „pokaż konstrukcję”.

Prezentowane przeze mnie przykłady pokazują niektóre możliwości programu C.a.R. Program można wykorzystywać zarówno w szkole, jak i w domu. Uczeń bardzo szybko przyswoi sobie podstawy obsługi i będzie mógł tworzyć swoje konstrukcje, by potem zaprezentować je na lekcji, czy wydrukować i wkleić do zeszytu. Zastosowanie C.a.R. na pewno uczyniłoby lekcje geometrii ciekawsze. Komputer stałby się narzędziem użytecznym w uczeniu, program doskonałą pomocą naukową, która poprzez zabawę zachęciłaby do pracy i nauki matematyki. Prostota obsługi i własności dynamiczne programu pozwalają stosować go w pracy z

dziećmi w każdym wieku szkolnym.

Bibliografia:

1. Zawiły świat geometrii. Mama, tata, komputer i ja (miesięcznik zawierał CD-ROM z programem C.a.R.), nr 18;
 2. Jerzy Lisiewicz, Matematyka dla licealistów - geometria. Warszawa 1993;
 3. Syllabus z matematyki 2002, Warszawa 2000;
-

02: SCENARIUSZ IMPREZY WALENTYNKOWEJ - CO TO ZNACZY KOCHAĆ ?

Autor: Ewa Chyra, PSP Lindów

Proponowany scenariusz zawiera treści, które oprócz swojej wymowy tematycznej powinny zainteresować całą społeczność szkolną: nauczycieli i uczniów od pierwszoklasistów po szóstoklasistów, uzdolnionych i tych, którzy ciągle w „ogonie” sukcesów szkolnych, bo Walentynki to nieco inny, ale szczególnie dzień . Warto więc przeprowadzić z uczniami imprezę, która dostarczy im nie tylko emocji, ale dyskretnie ukaże zagadnienia przyjaźni i miłości w życiu, poezji, prozie, muzyce i sztuce. Myślę, że taka forma imprezy ogólnoszkolnej nie tylko integruje, ale rozwija także w uczniach zainteresowania czytelnicze.

Wskazówki do realizacji

(Scenonografia: balony w kształcie serduszek, tablica z dużym, barwnym rysunkiem kwiatu z sercowatym środkiem odwróconym do góry nogami, wewnątrz serca uśmiechnięta twarz dziecka , napis w dymku „ Straciłem dla ciebie głowę”, do siedzącej na płatkach biedronki)

Postacie wiodące: Walenty (uczeń przebrany w serce z aureolą), Prowadzący (uczeń w stroju szkolnym)

Przebieg

Prowadzący: Dziś do naszej szkoły przybył już trochę utrudzony, lekko opóźniony, ale bardzo mile witany gość. Powitajmy go piosenką i oklaskami.

(wchodzi Walenty, piosenka z repertuaru Trubadurów „ Cóż wiemy o miłości”)

Walenty: Jak już wiecie jestem święty, ale dziś dla was po koleżeńsku po prosu Walenty. Chociaż 14 lutego już minął, lecz widzę, że serduszka wszystkich dzieci są bardzo gorące i chcecie wyznać swoje uczucia . Na pewno z utęsknieniem czekacie na kartki walentynkowe, które przyniosłem dziś dla was. Musze jednak przekonać się, coż wiecie o miłości, dlatego kieruję do Was pytanie :

Co to znaczy, waszym zdaniem, kochać ?

(Walenty z mikrofonem wędruje po sali i przeprowadza wywiad z wybranymi uczniami i nauczycielami)

Widzę, że to uczucie nie jest wam obce, ale żeby lepiej zrozumieć czym jest przyjaźń i miłość w życiu każdego człowieka trzeba czegoś więcej...

Prowadzący: To może coś z poezji?

Walenty: Proszę bardzo. Uwielbiam poezję, szczególnie miłosną. Posłucham z przyjemnością. Myślę, że wy także?

(Walenty siada na specjalnie przygotowanym tronie)

Recytator 1.

Jan Twardowski "Co to znaczy kochać?"

Koniec i kropka,

Nie kochał -więc trąba.

Tak przeczytała pewna dziewczynka w pamiątkowym albumie

Co to znaczy kochać?

Pomyślała sobie, że kochać-to tylko dawać.

To znaczy:

troszczyć się o kogoś,

martwić się, czy ukochanego brzuch czasem nie boli,

smarować komuś bułki grubo masłem,

zasłonić szalikiem klosz od lampy, żeby go światło nie raziło

i żeby nie mrugał w chorobie

załatwić mu tysiące spraw tak szybko, że na jednej nodze,

szyć mu rękawiczki po nocach, żeby mu nie zmarł mały palec

u lewej ręki, bo podobno z niego największy zmarzłak.

Tymczasem kochać- to nie tylko dawać, ale i przyjmować

Przyjmować:

skrzywiona minę, kiedy ktoś wstanie lewą nogą z łóżka,

deszcz, nawet wtedy, kiedy nie ma parasolki

stłuczony ulubiony talerz

ból zęba.

przyjmować-to ufać, wierzyć, że bóg daje wszystko to, co smuci, i to,

co cieszy, słoneczny dzień i ciężkie chmury, nie mówić jednym

tchem przy końcu Ojczy nasz: „alenas-zbawodezłegoamen” -

bo właśnie amen nie jest nigdy złe. Amen trzeba zawsze mówić

po kropce i oddzielnie.

Wiedzieć, że Bóg widzi nawet w ciemną noc czarna mrówkę

na czarnym kamieniu,

Wiedzieć, że i ból jest czasem pożywny i smakuje.

Kochać-to nie tylko dawać, ale i przyjmować

Recytator II

„Hymn o miłości”, Fragment Pierwszego listu do Koryntian św. Pawła

Miłość cierpliwa jest,
łaskawa jest.
miłość nie zazdrości,
nie szuka pokłasku,
nie unosi się pychą;
nie dopuszcza się bezwstydu,
nie szuka swego,
nie unosi się gniewem,
nie pamięta złego;
nie cieszy się z niesprawiedliwości,
lecz współweseli się z prawdą.
Wszystko znosi, wszystkiemu wierzy,
We wszystkim pokłada nadzieję,
Wszystko przetrzyma.
Miłość nigdy nie ustaje(...)

Recytator III

Małgorzata Hillar „Zakochana”

Idzie ulicą
jakby tańczyła
na baletowym popisie

Uśmiecha się
do dziecka w wózku
do wróbla
który stracił ogon

Te kropki na sukience
Myśli
Mają kolor jego oczu

Od rana powtarza
najmilsze imię
i wychodzi z domu
w jednej pończosze

Prowadzący: Czy poezji wystarczy? (zwraca się do Walentego)

Walenty: Znacie piękne wiersze, nawet solidnie się wzruszyłem, ale brakuje mi jeszcze czegoś...

Prowadzący: Może proza miłosna ?

Walenty: Właśnie o tym myślałem. Tego teraz mi brak.

Recytator IV:

Recytuje fragment powieści "Zapach rumianku" K. Siesickiej

„Oglądam się, chlew zamknięty

[...]

Dobrze!-on mówi. – Chętnie. A pocałujesz?”

Walenty: Wiem już, że potrafię wyrażać uczucia wierszem, prozą, znacie ulubione przeboje miłosne waszych rodziców, ale czy umiecie zaśpiewać o miłości coś nowoczesnego? Jakiś przebój, który znają wszyscy?

(W odpowiedzi chórek chłopców z klas starszych wykonuje piosenkę z repertuaru zespołu „Ich troje” piosenka „Powiedz”.

(włączamy w śpiew wszystkich uczniów i Grono Pedagogiczne)

II

W dalszej części imprezy, przy podkładzie muzyki zespołu „Ich troje”, wybrani uczniowie rozdają pocztę Walentynkową.

Prosimy uczniów o przeliczenie swoich kartek. Ci, którzy otrzymali najwięcej kartek miłosnych otrzymują honorowy tytuł Walentynki i Walentego 2002.

(Walenty zakłada specjalnie przygotowane szarfy i wręcza im skromne, symboliczne upominki)

Ogłoszenie wyników szkolnego konkursu plastycznego „Bukiet Walentynkowy”

Prowadzonego przez Samorząd Uczniowski tydzień wcześniej. Uczniowie wykonywali dowolną techniką zaprojektowany samodzielnie bukiet.

Wykorzystane materiały: wybrane teksty literackie z podręcznika „Oglądam świat” dla kl. VI,
kasetę z nagraniami zespołu „Ich troje”, płyta CD „Pomaluj mój świat”

03: DOŚWIADCZENIA LABORATORYJNE W NAUCZANIU CHEMII

Autor: Adam Makówka, IV LO im H. Sienkiewicza w Częstochowie

Nauka chemii w szkole, jest „praktycznym” wyzwaniem dla nauczycieli uczących tego przedmiotu. Wiedza i umiejętności, jakie posiada wykładowca do nauczania tej jednej z nauk przyrodniczych, pozwalają mu w obrębie swych kompetencji stworzyć optymalne warunki werbalno - wizualne do przekazywania informacji uczniom. Osoba prowadząca zajęcia jest w stanie wyłożyć pewien zakres materiału na drodze dialogu; skonstruować tak tematykę lekcyjną, aby można było wykorzystać na niej formę przekazu informacji w postaci doświadczeń chemicznych. To dzięki nim nauczyciel stwarza bliższy kontakt między wykładowcą a słuchaczami i zarazem obserwatorami, jakimi są uczniowie.

Przykładem zagadnienia, które oparte jest na doświadczeniach jest temat: „Metody rozdzielania mieszanin jednorodnych i niejednorodnych”. Na ten zakres wiadomości przeznaczyć można dwie jednostki lekcyjne. Pierwsza z nich obejmować powinna teoretyczne zapoznanie uczniów z metodami rozdzielania mieszanin jednorodnych i niejednorodnych.

Nauczyciel analizuje z pomocą uczniów określone w swym scenariuszu zajęć metody rozdzielania mieszanin. Pozwala uczniom angażować się w zagadnienia omawiane na lekcji, przez co młodzież czynnie uczestniczy w analizowaniu poszczególnych metod. Każda z nich jest omawiana w sposób przystępny dla uczniów. Schematy poszczególnych zestawów danych metod służą za „teoretyczny plan”, który ułatwia analizowanie możliwości wykorzystania danej metody do rozdzielania odpowiednich mieszanin. Notatka, która kończy teoretyczną część naszego tematu jest wspólnym opracowaniem zagadnień przez uczniów i nauczyciela.

MIESZANINY JEDNORODNE [HOMOGENICZNE]	MIESZANINY NIEJEDNORODNE [HETEROGENICZNE]
Destylacja Rozdzielanie mieszaniny dwóch lub większej ilości cieczy, mających różne temperatury wrzenia.	Sączenie Przepuszczanie mieszaniny przez lejek z sączkiem, aby oddzielić nierozpuszczalną substancję stałą od cieczy.
Chromatografia Rozdzielanie składników mieszanin polegające na wykorzystaniu rozpuszczalnika jako nośnika danych składników w obrębie ośrodka rozdzielającego, który może wykazywać właściwości adsorbujące.	Dekantacja Zlewanie cieczy z nad osadu; umożliwia to oddzielenie klarownej cieczy od osadu znajdującego się na dnie naczynia.
	Działanie magnezem Wykorzystanie właściwości magnetycznych jednego ze składników w celu oddzielenia go z mieszaniny (metale).
Odparowanie Wykorzystanie temperatury parowania jednego ze składników mieszaniny (cieczy); odparowanie cieczy do momentu, gdy rozpuszczone w niej substancje będą stanowiły suchą pozostałość.	
Krystalizacja Proces tworzenia się kryształów jednego ze składników, w roztworze substancji (mieszaninie) krystalicznej.	

Druga jednostka lekcyjna, to część doświadczalna, dlatego też zajęcia tego typu należy przeprowadzać w grupach. Nauczyciel tworzy zespoły 2, 3 osobowe i każdemu z nich przydziela zadanie stworzenia określonego zestawu do rozdzielania mieszanin.

Przykładowe zestawy do rozdzielania składników mieszanin przedstawiono na poniższych rysunkach, Rys 1 - 4.

DESTYLACJA GR I

SĄCZENIE GR II

CHROMATOGRAFIA GR III

DEKANTACJA GR IV

Złożenie zestawu do destylacji stanowi dla uczniów jeden z bardziej skomplikowanych układów rozdzielania składników mieszanin jednorodnych (ciecz-ciecz). Przygotowanie poszczególnych elementów i skonstruowanie zestawu jest zadaniem wymagającym dokładności i umiejętności manualnych, ale przede wszystkim szczególnej rozważliwości. Uczniowie, którym przypadło rozdzielanie składników mieszaniny metodą destylacji, powinni wykonywać je pod ścisłym nadzorem nauczyciela. Szczególną uwagę należy zwrócić podczas podłączania czaszy grzewczej do autotransformatora, który następnie, po uprzednim prawidłowym nastawieniu podłączamy do źródła prądu.

Uczniowie pracują w grupach pod nadzorem swojego nauczyciela, opiekuna. Czas, jaki przeznaczamy na pracę w zespołach określamy na około 20 min. Pozwoli to na spokojne zademonstrowanie przez uczniów zasady działania poszczególnych metod rozdzielania. Każda z grup przy wykonywaniu własnego doświadczenia omawia pozostałym obserwatorom zasadę postępowania przy wykorzystaniu danej metody rozdzielania, aby składniki danej mieszaniny zostały rozdzielone prawidłowo.

Po przeprowadzeniu poszczególnych doświadczeń liderzy grup dyktują pozostałym uczniom punkty, będące hasłami do notatki, sformułowanej na końcu lekcji jako podsumowanie.

Wnioski:

- Wykorzystując doświadczenia chemiczne na lekcji, w pracy z uczniami nauczyciel stara się w sposób bardziej atrakcyjny do formy wykładu przedstawiać zagadnienia danej lekcji, potwierdza przy tym swoją wiedzę i umiejętności oraz zdolności współpracy z młodzieżą.
- Uczniowie zauważają, iż teoria z danej dziedziny wiedzy przekazywana przez nauczyciela nie musi być suchą informacją do „wykucia” na pamięć.
- Nauczyciel przekonuje, że chemia to nie tylko słowa, ale również zjawiska, reakcje, przemiany, które zachodzą w naszym otoczeniu, w nas samych. Można czynnie uczestniczyć w ich zmianach.
- Dzięki doświadczeniom wykonywanym na lekcjach uczniowie zbliżają się do tej dziedziny nauk przyrodniczych. Poznają ich elementarne podstawy, w namacalny sposób.
- Doświadczenia są jedną z głównych metod aktywizujących w nauczaniu chemii, pozwalają rozwijać wyobraźnię i kształcić

poczucie własnych zdolności i umiejętności.

6. Doświadczenia są pomostem między nauką a naukowcami-uczniami.

Bibliografia:

1. Anna Bogdańska Zarembina, Elżbieta I. Matusiewicz, Janusz Matusiewicz „Chemia dla szkół średnich”, cz.I; WSiP; Warszawa (1999).
 2. Arthur Godman „Ilustrowany słownik chemiczny”; Zakład Narodowy im. Ossolińskich Wydawnictwo; Wrocław – Warszawa - Kraków (1993).
 3. Ryszard Lewandowski „Pracownia preparatyki nieorganicznej”; WSiP; Warszawa (1990).
-

04: Scenariusz zajęć zintegrowanych kl. III

Autor: Barbara Stanisławska, PSP NR 53 Częstochowa

Obecnie ważniejszą z cech zreformowanej polskiej szkoły jest nauczanie zintegrowane, które lepiej przygotowuje uczniów do funkcjonowania we współczesnym świecie.

Jedną ze ścieżek jest edukacja pro zdrowotna. Nauczanie i wdrażanie do realizacji pro zdrowotnego stylu życia, poczynając od najmłodszego pokolenia, jest warunkiem poprawy stanu zdrowia całego społeczeństwa. Przekazanie wiedzy o zdrowiu, kształtowanie właściwych postaw wobec zdrowia, utrwalanie odpowiednich nawyków i umiejętności to główny cel moich zajęć, których scenariusz prezentuję poniżej.

Temat ośrodka: Żyjemy zdrowo.

Temat dnia: Dbamy o siebie, chcemy być silni i zdrowi.

Zintegrowane treści nauczania,

- Rozwiązywanie problemów matematycznych - zadania z treścią na dodawanie i odejmowanie w zakresie 100 mnożenie do 100; dział: wiadomości praktyczne - obliczenia zegarowe i kalendarzowe.
- Swobodne wypowiedzi dzieci na temat dbania o własne zdrowie – dyskusja
- Scenka dramatowa - pt. „Nie garb się”
- Ułożenie zestawu ćwiczeń śródlekcyjnych
- Wykonanie sałatki owocowej
- Improwizacje ruchowe do piosenek
- Zapoznanie się ze słynną fraszką Jana Kochanowskiego pt. „ Szlachetne zdrowie „

Cele operacyjne:

- rozumie potrzebę dbania o zdrowie i przestrzega zdrowego stylu życia,
- ma poczucie współodpowiedzialności za własne zdrowie,
- rozumie potrzebę i ma nawyk mycia rąk przed wykonywaniem posiłku,
- przestrzega zasad współdziałania w grupie,
- wykorzystuje własną inwencję twórczą oraz zdobyte umiejętności w ułożeniu prostego zestawu ćwiczeń,
- potrafi w scenie dramatowej pokazać jakie są skutki, gdy zapomina się na co dzień o prawidłowej postawie,
- umie pobrać materiały i narzędzia odpowiednie do wykonywanej pracy,
- umie napisać spójną wypowiedź wielozdaniową w formie notatki,
- wykazuje się wiadomościami i umiejętnościami w obliczeniach zegarowych i kalendarzowych,
- potrafi śpiewać piosenkę i ruchem interpretować jej treść,
- potrafi logicznie i twórczo myśleć.

Metody i formy pracy: praca z kartą pracy, słowna, drama, czynna, problemowa, praktycznego działania, zespołowa, indywidualna.

Środki dydaktyczne: zadania matematyczne, karty pracy, kasety z nagraniem piosenek: „Z-jak zdrowie”, „Nasza klasa tańczy rock end rola”, owoce do wykonania sałatki, karty do pracy w grupach, karty pracy z poprzednich zajęć, kalkulator.

Przebieg zajęć:

Edukacja polonistyczna:

1. Odczytanie fraszki Jana Kochanowskiego pt. „Szlachetne zdrowie” i analiza jej treści.
2. Rozmowa na temat: „Dlaczego mamy dbać o swoje zdrowie i jak to robimy”.

Edukacja matematyczna:

1. Rozwiązywanie zadań z treścią: obliczenia zegarowe i kalendarzowe, obliczenia terminów ważności produktów spożywczych – załącznik 1 (treści zadań i rozwiązania).
2. Dodawanie i odejmowanie do 100.
3. Mnożenie i dzielenie – rozszerzony zakres do 10000 - kalkulator.

Po rozwiązaniu przewodniczący grup odczytują sposób rozwiązania i wyniki, a następnie porównują z rozwiązaniem poprawnym.

Uczniowie dokonują samooceny (według ustalonych zasad i kryteriów klasowych) – załącznik 2 (rozwiązania).

Edukacja muzyczno - ruchowa:

1. Improwizacja ruchowa do piosenki pt. „ Z – jak zdrowie”.
2. Układ taneczny do klasowej piosenki pt. „ Nasza klasa tańczy rock end rola”.

Edukacja polonistyczno – środowiskowo – ruchowa.

Praca w grupach:

Grupa I - pracuje pod hasłem – „Sport to zdrowie” i ma do wykonania dwa zadania:

1. Przygotować śródlekcyjny zestaw ćwiczeń.
2. Na podstawie zebranych materiałów napisać notatkę na temat czynnego wypoczynku.

Grupa II - pracuje pod hasłem „ Nie garb się” i ma do wykonania dwa zadania:

1. Scenkę dramatową.
2. Na podstawie zebranych materiałów uzasadnić potrzebę dbania o właściwą postawę – notatka.

Grupa III - pracuje pod hasłem „Owoce to witaminy a witaminy to zdrowie” i ma do wykonania dwa zadania:

1. Sałatkę owocową.
2. Na podstawie zebranych materiałów napisać notatkę na temat znaczenia owoców w żywieniu człowieka.

Podsumowanie zajęć:

1. Omówienie i ocena pracy każdej grupy.
 2. Praca domowa: tekst z lukami – załącznik 3.
-

05: WYKORZYSTANIE GIER KARCIANYCH NA LEKCJACH MATEMATYKI

Autor: mgr Jolanta Madej nauczycielka matematyki w SP nr 53 w Częstochowie.

W swojej pracy od lat korzystam z kart i różnych gier karcianych modyfikując ich zasady w zależności od potrzeb. Przekonałam się, że uatrakcyjniam to proces nauczania, umożliwia dzieciom między innymi doskonalenie umiejętności rachunkowych, podejmowania decyzji i samokontroli. Ponadto jeśli uczniowie samodzielnie wykonują talie kart to doskonalą swoje umiejętności manualne, zmysł estetyczny i poczucie odpowiedzialności za wykonaną pracę.

Pierwszym przykładem będą gry oparte na zasadach znanego wszystkim „PIOTRUSIA”.

Gra pierwsza

Talia składa się z 24 kart, które stanowią pary. Na dwunastu umieszczone są rysunki omawianych w klasie piątej wielokątów, na kolejnych dwunastu w zależności od stopnia trudności nazwy tych wielokątów i dwie własności, lub tylko własności np. trójkąt równoboczny - kąty wewnętrzne mają po 60° , trzy osie symetrii; romb – cztery boki równe, przekątne różnej długości, prostopadłe do siebie. Piotrusiem - dwudziestą piątą kartą może być karta z rysunkiem np. dwunastokąta.

Uczniowie mogą grać parami, trójkami lub czwórkami. Gra utrwała własności wielokątów.

Gra druga

Talia składa się z dowolnej liczby kart (np. 33).

Parę stanowią karty z wyrażeniami arytmetycznymi o takim samym wyniku np. $7+8$ i 5×3 ; $100 - 37$ i $28 + 35$; $48 : 3$ i 42 , $4 + 7 \times 8$ i $96 - 6 \times 6$ (wersja trudniejsza).

Piotrusiem – może być karta z wyrażeniem równym zero np. $22 - - 2 \times 11$.

Uczniowie mogą grać trójkami, czwórkami lub piątkami. Uczeń mający „ parę” prezentuje ją pozostałym uczestnikom gry i podaje wynik działań. Jeśli się pomylił otrzymuje ostrzeżenie, przy drugiej pomyłce odpada z gry, a jego kartami losowo dzielą się pozostali gracze. Gra doskonali pamięciową sprawność rachunkową. W wersji trudniejszej utrwała reguły rządzące obliczeniami – kolejność wykonywania działań.

Gra trzecia

Talia składa się z dowolnej liczby kart. Parą są karty, na których zapisana w różnych jednostkach wielkość (ciężar, długość itp.) ma taką samą wartość np. $1,5 \text{ kg}$ i 150 dag ; 245 cm i $2,25 \text{ m}$. Zestaw kart może zawierać jednostki tej samej wielkości (np. długości) lub kilku, można wprowadzić wyrażenia dwumianowane. Piotrusia wybieramy odkładając bez uprzedzenia uczniów jedną kartę z talii.

W grze bierze udział dowolna liczba uczniów. Gra ćwiczy umiejętność zamiany jednostek.

Karty do każdej z tych gier mogą przygotować sami uczniowie podzieleni na kilka grup. Zestawy kart można wykorzystać grając w tzw. „MEMORY”.

Drugim proponowanym przeze mnie przykładem są gry oparte na pokerze. Klasę dzielimy na cztero- lub pięcioosobowe zespoły. Można grać jedną talią – zespół pracuje wspólnie, a karty (po pięć dla grupy) rozdaje nauczyciel. Jeśli dysponujemy dużą ilością kart każda grupa może grać osobno – lider grupy rozdaje karty i czuwa nad prawidłowym przebiegiem gry. Uczniowie otrzymują po pięć kart.

W czasie rundy uczniowie mogą np. trzykrotnie wymienić dowolną ilość kart (jednak nie więcej niż cztery). Talia zawiera kilka (np. cztery) kart typu JOKER, które zastępują inne karty. Jeśli gracz wykorzystuje JOKERA musi określić jaką kartę on zastępuje. Po skończonej rundzie punkty otrzymują zespoły (uczniowie), którzy zebrali pięć kart określonego rodzaju. Jeśli w sekwensie jest JOKER, to uczeń podaje ustnie informacje, które zawiera zastąpiona karta.

Gra czwarta

Sekwens, który uczniowie mają ułożyć składa się z pięciu kart. Na pierwszej umieszczony jest rysunek wielokąta (np. równoległoboku), na drugiej jego nazwa. Trzecia karta zawiera wzór na obwód, czwarta wzór na pole (równoległoboku). Na piątej karcie wypisane są własności danego wielokąta (np. boków i przekątnych równoległoboku). Kilka z tych kart można zastąpić JOKERAMI (przed grą ustalmy maksymalną ilość JOKERÓW w sekwensie np. dwa).

Punkty są przyznawane po zakończeniu rundy, wtedy też uczniowie prezentują ułożone przez siebie sekwensy. Uczeń zgłasza ułożenie sekwensu – ma np. kartę z rysunkiem, wzorem na pole, własnościami figury i dwa JOKERY. Otrzymuje punkt jeśli poda nazwę wielokąta i wzór na jego obwód.

Talię do gry tworzy kilka takich sekwensów np. z samymi czworokątami oraz JOKERY. Można utworzyć dużą talię – wszystkie omawiane w klasie piątej wielokąty.

Gra wykorzystuje własności wielokątów, utrwała wzory na ich obwody i pola.

Gra piąta

Sekwens zawiera: kartę określającą pewną własność liczb naturalnych np. „ liczba jest podzielna przez dwa i trzy ” oraz cztery karty z takimi liczbami np. 84, 198, 7734, 10002.

Talię tworzymy z kilku (np. pięciu) sekwensów można przy tym różnicować stopień trudności. Pozostałe zasady gry takie same jak w poprzedniej grze.

Gra wykorzystuje własności liczb i doskonali sprawność rachunkową.

Moje propozycje są celowo niepełne – mam nadzieję, że pozwoli to Państwu na wykazanie się własnymi pomysłami. Nie podaję również przykładów zastosowania typowych kart do gry – można je odszukać np. w Poradniku dla nauczyciela do klasy 4 lub 5 Matematyki 2001.

Proponowane gry mogą być wykorzystane na lekcji ćwiczeniowej lub powtórzeniowej. Mogą stanowić jej fragment lub trwać przez całe zajęcia (szczególnie te pokerowe).

Zastosowanie gier na lekcjach matematyki dostarcza uczniowi okazji do wielu różnorodnych ćwiczeń, stwarza w naturalny sposób sytuacje problemowe. Rozwija umiejętność postrzegania, podejmowania szybkich decyzji. Pozwala na doskonalenie wielu umiejętności kluczowych i wspiera ogólny rozwój intelektualny dziecka.

06: Komputerowe spotkania z matematyką cz. II

Autor: mgr Grażyna Zięba – nauczycielka informatyki w Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 53 w Częstochowie.

Artykuł jest kolejnym przykładem koordynacji działań między nauczycielami dwóch przedmiotów. Prezentuje scenariusz lekcji informatyki, na którym program Paint wykorzystano do utrwalania wiedzy uczniów z zakresu informatyki jak i matematyki.

Zajęcia informatyki mogą być nie tylko zajęciami poświęconymi komputerom i TI, ale mogą również wspomagać proces nauczania innych przedmiotów.

W poprzednim numerze kwartalnika autorka zaprezentowała scenariusz zajęć lekcyjnych z informatyki, na których wykorzystano program edukacyjny MATEMATYKA 2001. Przeprowadzona według tego scenariusza lekcja prezentowała zarówno możliwości tego programu komputerowego, jak i dawała uczniom sposobność do utrwalenia poprzez zabawę, ich wiedzy z zakresu matematyki.

Prezentowany poniżej scenariusz zajęć jest kolejnym przykładem połączenia lekcji informatyki z wiedzą matematyczną. Tym razem jednak do tego celu autorka wykorzystwała jedną z podstawowych aplikacji systemu operacyjnego Windows - edytor grafiki Paint.

TEMAT: Operacje na elementach graficznych.

Cele kształcenia:

- Przygotowanie do posługiwania się komputerem i technologią informacyjną.
- Celowe korzystanie z różnych źródeł informacji oraz środków jej prezentacji i przekazu.

Treści nauczania:

- Poznanie zastosowań edytora grafiki do przetwarzania rysunku.
- Komputer jako narzędzie wspomagające naukę matematyki.

Działania podejmowane przez uczniów:

- Obsługują program graficzny Paint.
- Stosują poznane narzędzia do tworzenia rysunku na zadany temat.

Osiągnięcia uczniów:

- Celowo korzystają z różnych źródeł oraz dostępnych form informacji.
- Stosują komputer do uczenia się.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Przypomnienie wiadomości na temat kopiowania, przenoszenia, przekształcania fragmentów rysunku, wykorzystania Schowka.
2. Uczniowie odpowiadają na pytania:

Jaką figurą jest choinka, którą rysowaliście na poprzednich zajęciach?

Jakie figury nazywamy osiowosymetrycznymi?

Jak nazywamy linię dzielącą figurę na dwie przystające części?

Choinka jest figurą mającą oś symetrii. Składa się z dwóch przystających części. Mówimy, że figury są symetryczne gdy są swoimi lustrzanymi odbiciami. Linię dzielącą figurę na dwie przystające części nazywamy osią symetrii.

3. Uczniowie uruchamiają komputer i aplikację Paint. Ustalają rozmiar kartki, podejmują decyzję czy obraz będzie czarno – biały czy kolorowy. Wykonują ćwiczenia.

Ćwiczenie 1

Obejrzyj rysunek i zastanów się, które z poniższych par figur są swoimi lustrzanymi odbiciami względem zaznaczonej prostej. Wybierz te pary figur, przerysuj je i pokoloruj. Gotowy rysunek zapisz w pliku FIGURY, folderze MOJE PRACE.

Ćwiczenie 2

- A. Napisz słowo INFORMATYKA czcionką Times New Roman o rozmiarze 20 pkt., w kolorze niebieskim. Wykonaj jego lustrzane odbicie.
- B. Ze słowa INFORMATYKA wpisz litery, które mają oś symetrii. Osobno te, które mają oś pionową, osobno te, które mają oś poziomą. Zaznacz te osie. Czy są litery, które mają więcej niż jedną oś symetrii? Jeżeli tak to napisz je kursywą.
- C. Gotową pracę zapisz w pliku SŁOWO, folderze MOJE PRACE.

Ćwiczenie 3

Poniżej przedstawiono fragmenty dwóch rysunków. Wybierz jeden z nich, przerysuj i pokoloruj go. Następnie skopiuj Twój rysunek i wykorzystując Schowek, wklej odpowiednią ilość razy tak, aby powstała wycinanka. Wykorzystaj przy tym polecenia z paska menu OBRAZ ? PRZERZUC/OBRÓĆ. Odpowiedź na pytania:

- a) Ile osi symetrii ma powstała wycinanka?
 - b) Z ilu identycznych części składa się Twoja wycinanka?
- Gotową pracę zapisz w pliku WYCINANKA I, folderze MOJE OBRAZY.

Ćwiczenie 4

W kilku rejonach Polski, między innymi na Kurpiach, istnieje ludowa tradycja robienia wycinanek. Mieszkańcy tych terenów potrafią za pomocą nożyczek wyczarować z kolorowego papieru piękne kształty.

Spróbuj i Ty stworzyć swoją własną wycinankę, wykorzystując do tego celu poznane narzędzia edytora grafiki Paint. Gotową pracę zapisz w pliku WYCINANKA II, folderze MOJE OBRAZY.

UWAGI DO LEKCJI:

Przygotowany zestaw ćwiczeń posłużył autorce do sprawdzenia po pierwsze nabytej przez uczniów umiejętności w sprawnym posługiwaniu się narzędziami edytora grafiki i wykorzystaniu tychże narzędzi do tworzenia rysunków na zadany temat, po drugie utrwalaniu wiedzy matematycznej uczniów z zakresu symetrii osiowej, a po trzecie przygotowywał ich do nabycia umiejętności czytania ze zrozumieniem tekstu.

Przedstawione ćwiczenia można zrealizować w ciągu 3 godzin lekcyjnych. Przeznaczony na ich wykonanie czas jest uzależniony od stopnia sprawności jaką nabyli uczniowie w obsłudze komputera. Jeżeli grupa składa się z dzieci, które nie mają na co dzień kontaktu

z komputerem należy ten czas wydłużyć nawet do 4 godzin.

Zanim jednak uczniowie przystąpią do wykonania ćwiczeń należy co najmniej 4 godziny lekcyjne przeznaczyć na zadania praktyczne, w czasie których uczniowie poznają atrybuty rysunku, schematy kopiowania, przenoszenia i przekształcania fragmentów rysunku.

BIBLIOGRAFIA:

1. MATEMATYKA 2001 - podręcznik i zeszyt ćwiczeń kl. 4 i kl. 5, WSiP Warszawa 1996
 2. Leokadia Kwaśnik – Uczymy się rękodzieła – wycinanka, WSiP Warszawa 1992
-

07: Nauczycielu! Wychowawco! Czytaj uczniowi, wychowankowi!!!

Autor: Katarzyna Rozpądek, Elżbieta Wujczyk, Nauczyciele PSP im. K. Makuszyńskiego w Łojkach

Na świecie spada czytelnictwo książek wśród dzieci, wzrasta natomiast ilość czasu spędzanego przed telewizorem. Żyjemy w cywilizacji telewizyjnej, a badania naukowe i obserwacja życia codziennego wskazują na szkodliwość nadmiernego oglądania telewizji przez dzieci. Telewizja nie rozwija u dzieci myślenia, skraca ich przedział uwagi, wiele programów wywołuje lek i niepokój oraz znieczula na przemoc. Aby dziecko nauczyło się w mądry i umiarkowany sposób korzystać z telewizji, musi już w najmłodszym wieku otrzymać alternatywę w postaci innej, atrakcyjnej formy spędzania czasu – czytania.

Od kilku miesięcy jesteśmy świadkami intensywnej kampanii społecznej na rzecz podniesienia poziomu czytelnictwa naszego społeczeństwa. 1 czerwca 2001 r. fundacja „ABC XXI – Program Zdrowia Emocjonalnego” rozpoczęła działania, których celem jest przekonanie dorosłych do czytania dzieciom codziennie przez co najmniej 20 minut. W akcję „Cała Polska czyta dzieciom” włączyły się media, artyści, agencje reklamowe, banki, operatorzy sieci teleinformatycznych. Polska Izba Książki zapowiedziała, że 29 września będzie Dniem Głośnego Czytania 1. Badanie opinii publicznej przeprowadzone przez CBOS dały odpowiedź na pytanie „Czy Polska czyta dzieciom?” – 62% respondentów, którzy w swoim gospodarstwie domowym mają dzieci nieumiejące jeszcze czytać, deklaruje, że domownicy co najmniej kilka razy w tygodniu czytają im książeczki na głos; 22% twierdzi, że czyta dzieciom codziennie; 13% przyznaje, że w jego rodzinie wcale nie czyta się małym dzieciom na głos².

Badania dowodzą, że najskuteczniejszym sposobem wychowania czytelnika na całe życie jest głośne czytanie dziecku. Czytanie jest kluczem do wiedzy i sprawności umysłu. Od wiedzy zależy pomyślność jednostek i społeczeństwa. Czytając małemu dziecku tworzymy podwaliny pod powstanie wykształconego, światłego społeczeństwa.

„Naród, który nie czyta, mało wie. Naród, który mało wie, podejmuje złe decyzje – w domu, na rynku, przy urnach wyborczych. Te decyzje odbijają się na całym narodzie. Niewykształcona większość może przegłosować wykształconą mniejszość – to bardzo niebezpieczny aspekt demokracji”.³

Nie każdemu dziecku stworzono możliwość słuchania książek w domu. Ten niedostatek uzupełnić może szkoła. 10-20 minut głośnego czytania w szkole może odmienić na lepsze los dziecka.

W szkołach, w których wprowadzono 10 minut głośnego czytania i 10 minut własnego czytania po lekcjach – poprawiają się wyniki w nauce, spada ilość chuligańskich wybryków. Głośne czytanie ułatwia zatem edukacyjną i wychowawczą misję szkoły. Dlatego do tak szeroko zakrojonej akcji nie mogły nie włączyć się szkoły w Polsce. Wiele z nich zgłosiło swoją chęć współpracy z fundacją „ABC XXI – Program Zdrowia Emocjonalnego”.

W niniejszym tekście chcieliśmy podzielić się uwagami na temat, jak my, nauczyciele niewielkiej, wiejskiej szkoły, realizujemy od lat kampanię czytelnictwa wśród naszych uczniów; jakie czynimy starania, aby dzieci chętnie sięgali po książki; jak pracujemy, by uchronić naszych wychowanków przed groźbą pojawienia się w ich dorosłym życiu analfabetyzmu funkcjonalnego. Pojęcie to, oznaczające trwanie umiejętności czytania, znana jest niewielu, a stanowi poważny problem społeczny. Z badań przeprowadzonych w Stanach Zjednoczonych wynika, że analfabetyzm funkcjonalny jest dziedziczny - podobna sytuacja może dotyczyć obszarów Polski o najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej⁴.

Wysilek i praca z uczniem w szkole podstawowej zostają zaprzepaszczone, jeżeli razem z umiejętnością czytania dziecko nie nabierze zamiłowania i nawyku stałego kontaktu ze słowem pisany. Aby wychować miłośnika książki, oprócz działań na lekcjach warto zainteresować dzieci książką na zajęciach pozalekcyjnych, kółek zainteresowań.

Od ośmiu lat prowadzimy prace dziecięce redakcji. Młodym redaktorom, dzieciom, które lubią i chcą czytać, pisać, ilustrować stworzyliśmy w szkole warunki do twórczego rozwoju. Uczniowie przeprowadzają wywiady ze swoimi kolegami, nauczycielami, osobami z życia kultury i samorządu lokalnego, redagują działy: informacyjny, sportowy, muzyczny, graficzny, „Uśmiechnij się”. Najwięcej miejsca pisemko „Galimatias”, poświęconą książce. Redagowane są stałe rubryki:

Warto przeczytać! – tu umieszczane są recenzje książek polecanych przez młodych redaktorów.

Lista przebojów książkowych - poszczególnych klas, grup, propozycje indywidualne.

Galeria „Galimatiasu” – najczęściej ilustracje do wybranej przez uczniów książki.

Nasza twórczość – baśnie, komiksy, wiersze uczniów naszej szkoły; tu drukujemy nie tylko prace redaktorów gazetki, publikować mogą wszyscy, którzy chcą tworzyć i dzielić się z innymi. Największą grupę twórców stanowią wiersze. Jeden z nich zamieściliśmy na końcu naszego opracowania.

Od momentu, kiedy za patrona naszej szkoły obraliśmy Kornela Makuszyńskiego dodatkowymi działaniami prowadzonymi z dziećmi są:

- konkursy znajomości twórczości patrona,
- szkolne przedstawienia fragmentów książek Makuszyńskiego,
- nawiązanie współpracy z oddziałem Muzeum Tatrańskiego, w którym zgromadzone zostały eksponaty związane z życiem i twórczością honorowego obywatela Zakopanego,
- nawiązanie kontaktów i wymiana doświadczeń ze szkołami zrzeszonymi w Kręgu Przyjaciół Kornela Makuszyńskiego,
- realizacja projektów zachęcających dzieci do czytania i samodzielnego tworzenia, np. projekt „Idąc śladami Pana Kornela...” – komiks c.d. przygód Koziółka – Matołka,
- wystawy dziecięcych ilustracji do książek Makuszyńskiego,
- wystawy książek patrona szkoły,
- umieszczanie gazetek ściennych na korytarzach szkoły.

Działania redaktorów gazetki są bardzo często inspiracją do pracy ze wszystkimi uczniami naszej szkoły.

Do takich działań należy m.in. akcja, która prowadzimy obecnie, a która jest naszym wkładem w kampanię „Cała Polska czyta dzieciom”. Na początku roku szkolnego przeprowadziliśmy ankietę dotyczącą czytelnictwa wśród naszych uczniów. Jej wyniki przedstawiamy na końcu naszej publikacji.

Przeprowadzona diagnoza posłużyła również do wspólnych działań z redakcją gazetki z zaprzyjaźnionej szkoły, jest dla nas etapem w dalszej pracy z dziećmi i rodzicami uczniów naszej szkoły.

To dzieci zwróciły się za pośrednictwem gazetki z listami do rodziców, z prośbą, by ci czytali im książki. Jak można nie odpowiedzieć na apel redaktorów naszego szkolnego pisma, w którym czytamy:

- „ Kochani Rodzice,

(...) nie pozwólcie na to, aby Wasze dzieci żyły tylko codziennością. Żeby myślały, że najważniejsze jest tylko odrabianie lekcji, oglądanie telewizji, jedzenie i spanie. Jeśli chcecie, by Wasze dzieci dobrze się rozwijały, czytajcie im książki przygodowe, aby

wiedziały, co może je spotkać w życiu, podróżnicze po to, by miały większe wyobrażenie o świecie, czytajcie baśnie i książki fantastyczne, które na pewno rozbudzą wyobraźnię dzieci, możecie im czytać wiersze, bo wiersze uczą myślenia.(...).

Miło jest też dziecku pobyc przed zaśnięciem z rodzicem, posłuchać jego głosu, poczuć przy sobie kochającą osobę. Wtedy przyjemnie się zasypia, a sny są piękniejsze.”

Ten i inne teksty zamieszczone zostały w gazetce szkolnej „GALIMATIAS” wydanej po spotkaniu z redakcją gazetki „Z Plecaka Uczniaka”

Wspólne działania uczniów niewielkiej, wiejskiej i dużej, miejskiej szkoły, które zorganizowałyśmy w ramach akcji „Cała Polska czyta dzieciom” były dla nich oraz ich opiekunów ciekawym doświadczeniem. Okazało się, że uczniowie naszej szkoły bez kompleksów prowadzili dyskusję, mieli podobny zakres wiadomości, szerokie zainteresowania; utwierdzili się w poczuciu swojej wartości. Po spotkaniu w naszej szkole z radością oczekiwali na wyjazd do szkoły w Częstochowie.

Zachęcamy Koleżanki i Kolegów Nauczycieli do pracy z dziećmi w tworzeniu pisemek klasowych, szkolnych oraz do wychodzenia ze swoją działalnością poza mury szkoły. Spotkania dzieci z różnych środowisk w warunkach twórczej pracy i zabawy integrują młodych ludzi, zachęcają do współpracy, do rozwijania zainteresowań.

Proponujemy Radom Pedagogicznym szkół podjęcie zobowiązania dotyczącego głośnego czytania dzieciom i z dziećmi. Przyczyni się to do zwiększenia efektów nauczania, zacieśnienia więzi pomiędzy dziećmi i nauczycielami, pozwoli na poznanie dzieci w innych sytuacjach życiowych.

Codziennie głośne czytanie jest szczepionką przeciwko wielu niepożądanym wpływom i zagrożeniom dla umysłu i psychiki dziecka ze strony współczesnej cywilizacji. Zalety głośnego czytania:

- buduje mocą więź między dorosłym i dzieckiem
- tworzy skojarzenie czytania z przyjemnością i poczuciem bezpieczeństwa
- stymuluje rozwój mózgu
- poszerza wiedzę ogólną ; wzbogaca słownictwo
- uczy myślenia, pomaga w zrozumieniu ludzi, świata i siebie
- daje kontakt z bogactwem doświadczeń niemożliwych do zdobycia samemu
- rozbudza zainteresowania, rozwija wyobraźnię
- stymuluje rozwój emocjonalny
- uczy wartości moralnych, wpływa na zmianę negatywnych postaw na pozytywne
- buduje samoocenę – dziecko czuje się ważne, kochane, coraz bardziej kompetentne
- ułatwia samodzielne czytanie, daje podwaliny pod sukces w mówieniu i pisaniu
- chroni przed uzależnieniem od telewizji i absorbowaniem z niej antywartości
- uczy nieagresywnych sposobów rozwiązywania problemów i konfliktów
- kształtuje nawyk czytania na całe życie
- jest najlepszą inwestycją w pomyślną przyszłość dziecka⁵

Moja pierwsza... kolejna...

i ulubiona książka – analiza ankiety

Pyt. 1. 85% uczniów naszej szkoły podało tytuł pierwszej zapamiętanej przez nich książki przeczytanej im przez rodziców. Szczególnie cieszy nas wynik uczniów klas IV i V – 100 % odpowiedzi TAK.

Rodzice czytali przeważnie baśnie Andersen, teksty ze zbiorów baśni i bajek polskich. Znacznie rzadziej były to pozycje współczesnych pisarzy – proza częściej niż wiersze, czytano utwory Brzechwy, Tuwima, książeczki z serii : „Poczytaj mi mamo”. Nieliczni (2% ankietowanych)pamiętają czytane im komiksy oraz książki o tematyce religijnej.

Pyt. 2. 90% spośród pamięta pierwszą samodzielnie przeczytaną książkę i były to najczęściej baśnie Andersena, Kopciuszek, Śpiąca Królewna, Królewna Śnieżka, Czerwony Kapturek, .

Uczniów klas pierwszych zapytaliśmy czy chcieliby już samodzielnie czytać. Na 32 ankietowanych 29 odpowiedziało TAK.

Pyt. 3. 100% drugoklasistów lubi, gdy ktoś im głośno czyta.

Uczniowie pozostałych klas również w większości podawali taką odpowiedź- 64%. 37% uczniów klas I-II lubi już czytać samodzielnie, ale pozostali wciąż słuchają z przyjemnością czytania innych osób. Z ankiety wynika, iż najczęściej czytają nam nasze mamy 50% odpowiedzi, później ojcowie –20%, babcie- 14% i inni: nauczyciele, rodzeństwo, dziadkowie, koledzy.

Pyt.4. Gusty czytelnicze zmieniają się wraz z wiekiem. Uczniowie klas I-II najchętniej sięgają po baśnie, starsze dzieci (kl. IV –VI) chętnie czytają książki przygodowe. Zarówno młodsi jak i starsi czytelnicy lubią czytać o zwierzętach.

Porównanie wyników naszej ankiety z badaniami przeprowadzonymi przez CBOS, wskazało na podobieństwo wyników obu ankiet (we wspólnie badanych obszarach)⁶.

1. www.calapolskaczytadzieciom.pl
2. Jim Trelease „Read-Aloud Handbook” /podręcznik głośnego czytania/
3. Królestwo biblioteki, rozmowa z Joanną Papuzińską, Gazeta Wyborcza, 6 listopada 2001r., s.14
4. CBOS Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia, 3-6 sierpnia 2001” w: ww.calapolskaczytadzieciom.pl

08: JAK ORGANIZUJEMY ZAJĘCIA POPOŁUDNIOWE DLA UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ W ŁOJKACH

Autor: Katarzyna Rozpądek, Elżbieta Wujczyk, nauczycielki PSP im. K. Makuszyńskiego w Łojkach

Wieloletnią tradycją niewielkiej, wiejskiej szkoły w Łojkach jest organizowanie zajęć popołudniowych dla swoich uczniów. W ich ramach prowadzone jest m.in. Koło Dziennikarskie oraz zajęcia Młodzieżowej Akademii Życia. Celem naszej pracy jest rozwój młodych talentów, wypełnienie czasu wolnego od nauki oraz prowadzenie zajęć terapii dla dzieci ze środowisk zagrożonych patologią.

Nasza oferta zajęć popołudniowych jest bardzo szeroka, spotykamy się z uczniami mającymi określone zdolności i zainteresowania; organizujemy inne zajęcia, dla tych dzieci, które nie potrafią samodzielnie wypełnić sobie wolnego czasu, którym rodzice nie są w stanie zapewnić potrzeb w zakresie szerszego rozwoju zainteresowań. Planując zajęcia z dziećmi zamierzaliśmy w jak największym stopniu uwzględnić oczekiwani środowiska, dlatego jednym z naszych pierwszych działań było zdiagnozowanie potrzeb.

Wśród uczniów naszej szkoły i ich rodziców przeprowadziliśmy ankietę, która ukierunkowała tematykę zajęć popołudniowych oraz wskazała na konieczność integracji naszych uczniów z uczniami innych szkół pracujących na terenie naszej gminy, oraz na potrzebę kontaktu z dziećmi uczącymi się w wielkich szkołach miejskich.

W maju 1999 roku zorganizowaliśmy dla przedstawicieli wszystkich szkół gminy imprezę środowiskową – Majówkę, a w grudniu 2001 - Wigilię.

Od maja do grudnia 2001 brałyśmy udział w organizacji trzech spotkań redakcji gazetki szkolnych pracujących w naszej szkole oraz w szkole w Częstochowie.

Ponieważ dostrzegamy wartość tego typu działań, przedstawiamy scenariusz imprez środowiskowych, które być może zachęcą i ułatwią podjęcie decyzji o włączeniu się do tego typu działań szersze grono naszych kolegów i koleżanek.

SCENARIUSZ IMPREZY ŚRODOWISKOWEJ - MAJÓWKA

CELE:

- * integracja uczniów ze wszystkich szkół pracujących na terenie gminy Blachownia
- * rozbudzanie w uczniach zainteresowań sportem, muzyką, plastyką
- * uczenie umiejętności współpracy w różnych sytuacjach życiowych
- * wskazanie możliwości twórczego spędzania wolnego czasu
- * uczulanie na problemy związane z uzależnieniami

PRZYGOTOWANIE SPOTKANIA

Opracowanie scenariusza spotkania.

Ustalenie listy potrzebnych materiałów i produktów.

Sformułowanie zadań i wyznaczenie odpowiedzialnych za ich przygotowanie.

Przygotowanie i rozesłanie zaproszeń.

Zaplanowanie i przygotowanie scenografii.

PRZEBIEG SPOTKANIA

I. Powitanie zaproszonych gości

II . Zabawa integracyjna:

- zebranie uczestników w kręgu
- wspólne śpiewanie piosenki
- podział losowy na grupy (kolorowe cukierki)

III. Wykonywanie zadań w grupach

1. Rysowanie plakatu antynikotynowego, antyalkoholowego i ich prezentacja.
2. Układanie zwrotek piosenki o Młodzieżowej Akademii Życia (do podanej melodii i ułożonego wcześniej refrenu)
3. Kalambury i odgadywanie rebusów – hasła antyalkoholowe, antynikotynowe, przeciw narkomanii
4. Zabawy sprawnościowe: rzucanie piłeczek do celu, biegi z przeszkodami.
5. Grupowe wykonywanie „łańcuszka przyjaźni” – szydełkowanie (przez cały czas trwania spotkania)
6. Wspólne odśpiewanie wszystkich zwrotek piosenki o MAŻ.

IV Ognisko i pieczenie kielbasek

SCENARIUSZ IMPREZY ŚRODOWISKOWEJ - WIGILIA

CELE

- * integracja środowiska dzieci i młodzieży z terenu gminy
- * wdrażanie do współpracy, dokładności i staranności w wykonywaniu wspólnych zadań
- * wskazanie na możliwość ciekawego, pożytecznego spędzania wolnego czasu w rodzinie, grupie
- * kultywowanie zwyczajów wiązanych ze świętami Bożego Narodzenia
- * wzmacnianie poczucia przynależności kulturowej
- * wzbogacanie uczuć, przeżyć i doświadczeń młodych ludzi

PRZYGOTOWANIE SPOTKANIA

Etap I

- przygotowanie zaproszeń
- zaproszenie gości: przedstawicieli władz miasta, kuratorium, opiekunów i uczestników zajęć MAŻ wszystkich szkół gminy, oraz zespołu wokalnego
- przygotowanie ogólnego planu spotkania

Etap II

- zakupienie materiałów papierniczych

- robienie z dziećmi elementów dekoracji i przygotowywanie materiałów potrzebnych do wykonania zadań w czasie spotkania
- zaplanowanie poczęstunku

Etap III

- na zajęciach MAŻ przygotowujemy :

- * elementy do wykonania łańcuchów,
- * elementy do wykonania kartek świątecznych,
- * karty pracy „Potrawy wigilijne”, „Zwyczajne bożonarodzeniowe”
- * przygotowanie śpiewnika „Najpiękniejsze kolędy polskie”

- dalszy ciąg pracy nad dekoracją sali i stołów do pracy w grupach
- przygotowanie kolorystycznie zróżnicowanych emblematów, mających posłużyć do podziału uczestników spotkania na grupy
- przygotowanie kartek świątecznych dla gości

Etap IV

- zakupienie produktów spożywczych
- przygotowanie poczęstunku
- wykonanie dekoracji sali, w której odbyło się spotkanie,
- przygotowanie miejsc do pracy w grupach oraz wspólnego stołu wigilijnego

PRZEBIEG SPOTKANIA

1. Przypięcie plakietek uczestnikom spotkania – podział na grupy.
2. Zaproszenie do stołów – miejsc pracy w grupach.
3. Wspólne śpiewanie kolędy i literackie nawiązanie do tematu spotkania (fragment wspomnień lat dzieciństwa pisarza J.U. Niemcewicza)
4. Symboliczne podzielenie się opłatkiem.
5. Wykonywanie różnych prac w grupach:
 - wykonanie ozdób na choinkę,
 - składanie życzeń na własnoręcznie wykonanych kartkach świątecznych,
 - wykazanie się znajomością potraw, które powinny znaleźć się na stole wigilijnym (karta pracy),
 - wykazanie się znajomością zwyczajów bożonarodzeniowych (karta pracy) ,
 - wspólne śpiewanie kolęd.

Drużną część spotkania przy wigilijnym stole – wspólne spożycie jednej z najbardziej typowych potraw wigilijnych – zupy grzybowej.

Podczas tej kolacji okazało się, że praca w grupach pozwoliła na bliższe poznanie się uczestników spotkania, integrację i nawiązaniu porozumienia. Pomiędzy uczniami z różnych szkół zawiązała się nić sympatii.

Ostatnim elementem spotkania było przedstawienie Jasełek przygotowanych przez MAŻ działającą w SP nr 3 w Błachowni.

Zwieńczeniem spotkania było przekazanie kart z życzeniami świątecznymi i noworocznymi.

Podsumowanie

Założone przez nas cele zostały zrealizowane:

- przedstawiciele uczniów wszystkich szkół gminy wspólnie wypracowali bogaty, ciekawy materiał,
- ich współpraca w grupach została wysoko oceniona przez dorosłych uczestników spotkania, widzimy w tym szansę bezkonfliktowego spotkania tych dzieci po zakończeniu szkoły podstawowej – w gimnazjum.

SCENARIUSZ SPOTKANIA UCZNIÓW REDAGUJĄCYCH GAZETKI SZKOLNE

CELE:

- zacieśnienie współpracy pomiędzy redakcjami gazetek szkolnych
- zbadanie, porównanie i analiza preferencji czytelnicych uczniów szkoły miejskiej i wiejskiej
- propagowanie i realizacja w praktyce akcji społecznej „Cała Polska czyta dzieciom”
- opracowanie materiału dla potrzeb szkoły, szczególnie biblioteki szkolnej oraz nauczycieli nauczania zintegrowanego, języka polskiego i wychowawców
- uzyskanie materiału do dalszej pracy z uczniami naszej szkoły i ich rodzicami

PRZYGOTOWANIE SPOTKANIA

Etap I

- opracowujemy ankiety „ Moja pierwsza...kolejna...ulubiona książka”
- uzgadniamy, że taką samą ankietę przeprowadzi zaprzyjaźniona szkoła
- na spotkaniu naszej redakcji przygotowujemy materiały (podobne materiały przygotowuje zaprzyjaźniona szkoła)

Uzgodniona tematyka:

- jak zachęcić dzieci i młodzież do czytania
- redagujemy listy do dorosłych z prośbą, żeby czytali dzieciom
- układamy listę książek, które proponujemy na lektury szkolne
- zbieramy przysłowia, powiedzenia, zagadki o książce
- układamy wiersze o wartości czytania książek
- wykonujemy ilustracje do książek, które będą umieszczone w gazetce szkolnej

Etap II

- opracowujemy wyniki ankiety –tabele, wykresy, analiza
- przygotowujemy materiały do gazetki
- ustalamy sposób dekoracji
- ustalamy przebieg spotkania

Etap III

- przygotowanie dekoracji – wykonujemy ją na bazie materiałów posiadanych przez szkołę:
- * gazetka ścienna pt. „CAŁA POLSKA CZYTA DZIECIOM”
- * gazetka ścienna pt. „KORNEL MAKUSZYŃSKI – PATRON NASZEJ SZKOŁY”
- * gazetka ścienna pt. „NAJPIĘKNIEJSZE BAŚNIE DLA DZIECI”
- * gazetka ścienna pt. „CIAŁ DALSZY PRZYGÓD KOZIOŁKA MATOŁKA”- twórczość uczniów naszej szkoły
- * wybieramy myśl przewodnią spotkania - naszą był cytat z Harrego Pottera: „Jeśli sądzisz, że w dobie komputerów sztuka czytania zanikła, zwłaszcza wśród dzieci, to niezawodny znak, że jesteś Mugolem!”. /„TIME” 4 października1999/
- * ekspozycja wybranych książek przyniesionych przez uczniów
- * ekspozycja gazetek skłonnych wydawanych przez naszą redakcję
- * ekspozycja czasopism, w których dorośli ułożyli swoją listę 100 najciekawszych lektur dla dzieci i młodzieży
- * ekspozycja prezentująca wyniki ankiety „ Moja pierwsza... kolejna... ulubiona książka” przeprowadzonej w szkole (wydruk komputerowy – wykresy)
- przygotowanie sali komputerowej i sali, w której odbyło się spotkanie (ustawiłyśmy stoliki w kręgu, co pozwoliło na integrację uczestników spotkania; przygotowałyśmy poczęstunek).
- przygotowanie ogniska wieńczącego spotkanie

RZEBIEG SPOTKANIA

I Powitanie redaktorów z zaprzyjaźnionej szkoły oraz przybyłych gości

II Krótkie przypomnienie celów spotkania i zaproszenie do rozmowy

Poruszana tematyka (punktem wyjścia był cytat z Harrego Pottera) :

- czy dzieci lubią czytać
- jakie i dlaczego książki lubią czytać,
- co jest przyczyną, że niektóre dzieci nie chcą, nie lubią czytać
- opinie dzieci o akcji Cała Polska czyta dzieciom
- wstępna analiza ankiet przeprowadzonych w obu szkołach i wyciągnięcie wniosków:

dzieci pamiętają książki czytane im przez dorosłych; dostrzegają więc, jaka rodzi się podczas wspólnej lektury pomiędzy dzieckiem a dorosłym; wraz z wiekiem zmieniają się upodobania czytelnicze

- czytanie listów do dorosłych

III Podsumowanie pierwszej części spotkania – uczestnicy wyrazili opinię, że czytanie książek jest niezbędne do prawidłowego rozwoju młodego człowieka, a wspólne czytanie pozwala na prowadzenie ciekawych rozmów i wymianę poglądów.

IV Wspólne działania w pracowni komputerowej:

- opracowanie materiału, który znajdzie się w gazetkach obu redakcji:
- * listy do dorosłych z prośbą o czytanie dzieciom
- * wiersze o wartości czytania książek
- * przysłowia, powiedzenia i zagadki o książce
- * lista lektur proponowanych przez dzieci
- * ankiety i ich analiza
- opracowanie materiału, który zostanie przekazany do biblioteki szkolnej
- wykonywanie i opracowanie komputerowe (skanowanie) ilustracji do gazetki
- zapisanie materiałów na dyskietkach każdej redakcji

V Zabawa przy ognisku

VI Pożegnanie w kręgu przyjaźni, odczytanie myśli przewodniej spotkania

Spotkanie trwało trzy godziny zegarowe.

Cele, które sobie założyłyśmy, zostały w pełni osiągnięte.

Dziecięce redakcje bardzo dobrze współpracowały, świetnie radziły sobie z pracą przy komputerach, wypracowały bogaty materiał do dalszej pracy.

Po spotkaniu:

- wydrukowana została gazetka z wypracowanym materiałem
- dyrekcja szkoły i biblioteka szkolna otrzymały ankietę i jej analizę

KSIAŻKI

Czytaj książki historyczne

oraz detektywistyczne,

przygodowe i baśniowe.

Wiersze czytaj o zwierzętach,

to będziesz je dobrze pamiętał.

Książki są wspaniałą sprawą,

i świetną zabawą.

Gdy je czytasz, pamięć swą rozwijasz,

i w szkole przeszkody ortograficzne omijasz.
Są też książki fantastyczne,
o przygodach mówią licznie.
W innych podróży nie zabraknie,
Kłapouchy uchem klapnie.
Są tam wiedźmy, strachy, duchy,
czary i mówiące muchy,
piękni królewicze oraz zaczarowane znicze.
Są też książki o religii,
życiu Chrystusa, świętych i Maryi.
Wszelkiego rodzaju komiksy znacie,
i o przygodach Koziołka Matołka chętnie czytacie.
Czytać każdy chce i lubi,
więc: „Sięgnijcie po mnie mili przyjaciele”-
książka mówi.

Agnieszka Ściubidło, kl. VI a

Redaktor „GALIMATIASU”

Wnioski

Spotkania środowiskowe służą poznaniu się dzieci z różnych szkół. Uważamy, że stwarzanie dzieciom możliwości jak najczęstszych, twórczych kontaktów jest konieczne, szczególnie w okresie wdrażania reformy szkolnictwa. Tworzenie nowych struktur, gimnazjów, i spotkanie się w nich młodzieży z odmiennych środowisk w wielu placówkach nie odbyło się bezkonfliktowo. Dostrzeżenie problemu przez nasze środowisko, przez rodziców i prasę wytyczyło nauczycielom szkół podstawowych cel – integracja uczniów z różnych szkół podstawowych. Ten cel może być realizowany właśnie podczas zajęć popołudniowych, poprzez organizowanie imprez środowiskowych

Uważamy, że nasze działania są skuteczne, dlatego zachęcamy wszystkich do podjęcia wysiłku organizacji spotkań integrujących dzieci z różnych szkół danego środowiska.

09: SCENARIUSZ ZAJĘĆ ZINTEGROWANYCH - KLASA II

Autor: Ewa Budzik, nauczyciel nauczania zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 53 w Częstochowie

Bardzo ważnym zadaniem dla współczesnego nauczyciela jest pobudzanie twórczej aktywności dziecka. Stawia to jednak przed prowadzącym zajęcia duże wymagania. Powinien on być otwarty na pomysły uczniów, na ich oryginalne wypowiedzi. Musi sięgać po najnowsze metody kształcenia, które nie będą ograniczać swobody myśli i twórczego rozwoju uczniów. Z tego powodu często organizują ćwiczenia rozwijające twórcze myślenie. Szczególnym zainteresowaniem dzieci cieszą się zajęcia prowadzące drogą wyobraźni w krainę fantazji, czarów i marzeń. Wyobraźnia odgrywa bowiem ogromną rolę w rozwijaniu twórczej aktywności dziecka.

Poniższy scenariusz przedstawia przykład takich zajęć.

Temat kręgu - Bawimy się słowem

Temat dnia – Podróż do krainy fantazji

Zintegrowane treści nauczania:

Rozważania na temat „ Czy fantazja jest nam potrzebna” na podstawie tekstu „ Trójkątna bajka”. D. Wawiłow i doświadczeń dzieci. Dodawanie i odejmowanie w zakresie 100 z przekroczeniem progu dziesiętkowego – rozwiązywanie problemów matematycznych. Improwizacje ruchowe do piosenki. Zespołowe komponowanie opowiadania fantastycznego. Wykonanie pracy plastycznej – „ Dziwny pojazd”.

Cele operacyjne:

Uczeń potrafi:

- rozwiązywać proste problemy matematyczne,
- dodawać i odejmować w zakresie 100 z przekroczeniem progu dziesiętkowego,
- uważnie słuchać bajki,
- wypowiedzieć się na temat tekstu,
- logicznie i twórczo myśleć,
- w oryginalny sposób zaprezentować temat, wykonując pracę plastyczną,
- współpracować w zespole,
- śpiewać piosenkę

Metody i formy pracy: słowna, zabawa dydaktyczna, problemowa, ćwiczenia praktyczne, metody aktywne (praca w małych grupach, burza mózgów), zespołowa, indywidualna

Środki dydaktyczne: kartoniki z działaniami i sylabami, „Słownik języka polskiego”, tekst „ Trójkątna bajka” D. Wawiłow, figury geometryczne, kartki z bloku technicznego, klej, kasetka z nagraniem piosenki „ Fantazja”.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

EDUKACJA MATEMATYCZNA

- Rozwiązywanie problemów matematycznych, ułożenie wyników w kolejności rosnącej, odwrócenie kartoników, odczytanie hasła:
 - $39 + 9 = (48 - DO)$
 - $65 + 7 = (72 - NY)$
 - $76 + 7 = (83 - TA)$
 - $43 + 8 = (51 - KRA)$
 - $38 + 6 = (44 - DRÓŻ)$
 - $36 - 9 = (27 - PO)$
 - $62 - 6 = (56 - I)$
 - $83 - 8 = (75 - FAN)$
 - $95 - 8 = (87 - ZJI)$

Hasło: Podróż do krainy fantazji

EDUKACJA POLONISTYCZNA

- Próby tworzenia własnej definicji słowa „ fantazja”, porównanie z definicją w „Słowniku języka polskiego”,
- Podawanie skojarzeń do słowa „ fantazja”,
- Wypowiedzi uczniów na temat – Czy fantazja jest nam potrzebna?
- Wysłuchanie treści tekstu – „ Trójkątna bajka” D. Wawiłow,
- Wypowiedzi na temat tekstu:
 - wyjaśnienie tytułu,
 - analiza treści

TRÓJKĄTNA BAJKA

Była sobie raz skała
bardzo dziwna, trójkątna
Stał na tej skale pałac
bardzo dziwny, trójkątny.
W pałacu tym na tronie,
bardzo dziwnym, trójkątnym,
zasiadał król w koronie

bardzo dziwnej, trójkątnej i patrzył z okna wieży
bardzo dziwnej, trójkątnej
na dzielnych swych rycerzy
bardzo dziwnych, trójkątnych.

Aż kiedyś raz dworacy na szczerzółotej tacy
przynieśli mu śniadanie wykwintne niesłychanie-
a było to nieduże zwyczajne jajko kurze,
bardzo dziwne, okrągłe!

I krzyknął król:

„No wiecie !

Toż to przedziwna bajka!

Pomyśleć, że na świecie

są takie cudne jajka!

Więc niech mi odtąd wszędzie

okrągłym wszystko będzie!”

Dworacy – nieboracy

zabrali się do pracy.

W ciągu jednej chwili,

jak kazał, tak zrobili.

I odtąd stała skała

bardzo dziwny, okrągły.

W pałacu zaś na tronie

bardzo dziwnym, okrągłym

zasiadał król w koronie

bardzo dziwnej, okrągłej

na dzielnych swych rycerzy

bardzo dziwnych, okrągłych.

EDUKACJA PLASTYCZNA

- Budowanie z gotowych elementów świata trójkątnego i okrągłego (praca w dwóch zespołach)

EDUKACJA POLONISTYCZNA

- Rozmowa na temat: Co by było, gdyby wszystko na świecie miało kształt koła albo trójkąta?

EDUKACJA MUZYCZNA

- Improwizacje ruchowe do piosenki „ Fantazja”

EDUKACJA PLASTYCZNA

- Wyklejanie za pomocą figur geometrycznych pojazdu, którym można wybrać się w podróż do krainy wyobraźni,
- Prezentacja wybranych prac.

EDUKACJA POLONISTYCZNA

- Wyróżnienie trudności ortograficznych w wyrazie „ podróż”,
- Podawanie przykładów innych wyrazów, które kojarzą się ze światem fantazji, trudnych ortograficznie (np. królewna, księżniczka, wróżka, różdżka, itp.)
- Komponowanie opowiadania o tematyce fantastycznej z wykorzystaniem podanych wyrazów - praca w grupach),
- Prezentacja prac poszczególnych grup.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

- Omówienie pracy uczniów,
 - Wklejenie znaczków do dzienniczków osiągnięć
-

10: Zimowe rozmyślania

Autor: *Bożena Perczak, nauczyciel nauczania zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 53 w Częstochowie*

W edukacji klas młodszych często zwracamy uwagę na zdrowy styl życia. Obejmuje on różne dziedziny wiedzy jak sport, higienę ciała, higienę zdrowia psychicznego, sposób odżywiania się. Dzieci w młodszym wieku szkolnym poznają składniki pożywienia, sposoby przechowywania artykułów żywnościowych. Poszerzając zagadnienia zdrowego sposobu odżywiania się uwzględniłam wartości kaloryczne produktów spożywczych. Dzieci, wykorzystując tabele i koła wartości kalorycznych, nauczyły się obliczać i oceniać skład energetyczny posiłku.

Pragnę przedstawić scenariusz zajęć zintegrowanych poświęconych tej tematyce.

Temat kręgu: Zimowe rozmyślania

Temat dnia: Obliczanie wartości kalorycznej potrawy, stosowanie zasad zdrowego odżywiania się przy ustalaniu jadłospisu dnia.

Klasa – III

Cele operacyjne:

Uczeń;

1. Analizuje jadłospis dzienny.
2. Dostrzega związek między odżywianiem się a zdrowiem człowieka.
3. Dokonuje obliczenia wartości kalorycznej prostej potrawy przy wykorzystaniu tabel kaloryczności.
4. Przygotowuje prosty posiłek.
5. Potrafi pracować w grupie.
6. Potrafi śpiewać piosenkę, ilustrować ją ruchem.
7. Przestrzega zasad higieny osobistej podczas przygotowywania potrawy.

Metody pracy: słowna, ćwiczeniowa, oparta na praktycznym działaniu, zróżnicowana, problemowa

Forma: grupowa zróżnicowana, zbiorowa

Pomoc: piramida żywieniowa, karty pracy: z jadłospisem dziennym, ze składem produktów, składniki do przygotowania sałatki i surówek, tabele i koła wartości kalorycznej produktów, rozsypanka wyrazowa, talerzyki i widelce jednorazowe, kasetka magnetofonowa z nagraniem piosenki „Witaminki”

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Edukacja środowiskowa

1. Dzieci siedzą na dywanie
Rozmowa na temat "Co to znaczy zdrowo się odżywiać?":
 - Jakie składniki są niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania organizmu dziecka w młodszym wieku szkolnym?
 - Jakie jest zapotrzebowanie energetyczne dzieci?
 - Które produkty i w jakich ilościach powinno się spożywać, aby organizm mógł prawidłowo funkcjonować? (analiza piramidy żywieniowej)
2. Po przejściu do ławek uczniowie w grupach analizują jadłospis dzienny umieszczony na kartach pracy.
3. Uczniowie nanoszą poprawki w składzie posiłków.
W grupie I brakuje z zestawie warzyw i owoców oraz nie powinno być coca coli
W grupie II jadłospis jest prawidłowy,
W grupie III podają skład II śniadania oraz uzupełniają kolację o napój.

Przedstawiają swoje propozycje doboru składników.

Edukacja muzyczno – ruchowa

4. Dzieci stają na dywanie i śpiewają piosenkę „Witaminki”, którą ilustrują ruchem i gestem.

Edukacja matematyczno – techniczno – polonistyczna

5. Praca w małych grupach 2 – 4 osobowych na bazie grupy głównej:

W każdej grupie uczniowie wykonują zadania :

Podgrupa A: oblicza wartość kaloryczną surówki, sałatki.

Podgrupa B: myje ręce i zgodnie z zasadami higieny kroci produkty i przygotowuje potrawę wg podanego składu produktów dla swojej grupy.

Podgrupa C: układa nazwy produktów surówki w kolejności alfabetycznej i odczytuje hasło.

6. Grupy podają obliczone wartości energetyczne surówek i sałatki, odczytują ułożone hasła oraz podają do degustacji przygotowane potrawy.
7. **Podsumowanie lekcji:** Ocena wartości kalorycznych poszczególnych potraw oraz wskazanie, który ze składników dostarcza najwięcej energii.
8. Porządkowanie miejsc pracy.

KARTY PRACY

1. Analiza dziennego składu posiłków :

Grupa I

I śniadanie: płatki kukurydziane, mleko

II śniadanie: słodka bułka z serem,

Obiad: kotlet mielony, ziemniaki, szklanka coca coli,

Podwieczorek:

Kolacja: chleb z dżemem,

Grupa II

I śniadanie: bułka grahamka z masłem, żółty ser, pomidor, herbata z cytryną

II śniadanie: kanapka z wędliną, sok owocowy,

Obiad: zupa jarzynowa, ryba smażona, surówka z kapusty kiszzonej, kompot z mrożonych truskawek,

Podwieczorek: budyń czekoladowy, pomarańcza,

Kolacja: chleb, wędlina, masło, kiszony ogórek, herbata owocowa z cukrem.

Grupa III

I śniadanie: jajko, chleb z masłem, rzodkiewka, herbata z cukrem,

II śniadanie:.....

Obiad: zupa pomidorowa ze śmietaną, ryż, krokiety z mięsem i kapustą

Podwieczorek: jabłko,

Kolacja: bułka z masłem.

2. Obliczanie ilości wagowej oraz wartości kalorycznej poszczególnych składników i całej potrawy z pomocą tabel i kół kaloryczności produktów spożywczych. Po obliczeniu wartości wagowej oraz wartości kalorycznej, uczniowie za pomocą kalkulatora wykonują obliczenie wartości energetycznej porcji 100g tzn. ogólną sumę kilokalorii dzielą przez całkowitą wagę potrawy i mnożą przez 100. Wynik to wartość kaloryczna porcji 100g.

Grupa I / A

Kukurydza 2 puszki x 200g =gkcal

Ogórki kiszone 5 szt. x 50g =gkcal

Jajka gotowane 5 szt. x 33g =gkcal

Rzodkiewka 2 pęczki x 150g =gkcal

Majonez 150g =gkcal

.....gkcal

.....kcal / 100g

Grupa II / A

Pomarańcze 5 szt. x 180 g =gkcal

Kiwi 4 szt. x 88 g =gkcal

Jabłka 5 szt. x 100 g =gkcal

Rodzynki 1 p. x 100 g =gkcal

Ananasy 1 puszka x 340 g =gkcal

Cytryna 1 szt. x 50 g =gkcal

.....gkcal

.....kcal / 100g

Grupa III / A

kapusta kiszona 700g =gkcal

marchew 4 szt. x 50g =gkcal

jabłka 4 szt. x 100g =gkcal

olej 5 łyż. x 13g =gkcal

zielona pietruszka 1 p. x 30g =gkcal

.....gkcal

.....kcal / 100g

3. Podgrupy C układają nazwy produktów w kolejności alfabetycznej Nazwy produktów podane są na szablonach ogórków, cytryn i marchewek. Po odwróceniu szablonów uczniowie odczytują hasło.

I / C na szablonach ogórków:

jajka, kukurydza, majonez, ogórki, rzodkiewka

UMIEMY OBLICZAĆ WARTOŚCI ENERGETYCZNE POTRAW

II / C na szablonach marchewek:

ananas, cytryna, jabłka kiwi rodzynki pomarańcze

MLEKO JEST NIEZBĘDNE W ŻYWIENIU DZIECI I MŁODZIEŻY

III / C na szablonach cytryn:

jabłka kiszona kapusta marchewka olej zielona pietruszka

11: Nauczanie i wychowanie integracyjne jako forma pomocy dzieciom niepełnosprawnym

Autor: DOROTA OPIELKA, Szkoła Podstawowa w Kamienica Śl.

Artykuł poświęcony jest zagadnieniu nauczania i wychowania integracyjnego jako formy pomocy dzieciom niepełnosprawnym. Szczególną uwagę skierowałam w nim na: psychologiczne zasady i warunki integracji, rolę nauczycieli wychowawców w tym procesie, znaczącą rolę rodziny jako podmiotu wszelkich działań wychowawczych wobec dziecka niepełnosprawnego i wspomaganie wychowawcze rodziny dziecka niepełnosprawnego.

Tręci zawarte w artykule pomogą w uściśleniu przemyśleń Czytelnika związanych z nasileniem zainteresowania problemami ludzi niepełnosprawnych, w tym dziecka niepełnosprawnego w placówkach kształcenia integracyjnego.

Funkcjonowanie placówek integracyjnych jest znakiem, że możliwa jest akceptacja każdego człowieka, że żaden człowiek, żadne dziecko nie może być pod żadnym pozorem odrzucone.

Kazimierz Kirejczyk stwierdza, iż: „Godność przynależna jest człowiekowi nie z racji jego sprawności, ale z racji jego człowieczeństwa”.¹

W każdej populacji szkolnej istnieje pewna ilość takich uczniów, których rozwój umysłowy, psychiczny bądź ruchowy przebiega wolniej lub inaczej niż ich rówieśników. Zwykle ich dojrzałość emocjonalna i społeczna również jest trochę opóźniona. Nazywamy ich dziećmi niepełnosprawnymi. W stosunku do tych dzieci używa się także określenia „dzieci specjalnej troski” lub „dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych”. Drugie określenie wydaje mi się bardziej odpowiednie, gdyż kładzie akcent na konieczność uwzględnienia dodatkowych potrzeb dzieci z różnymi zaburzeniami.

System integracyjny kształcenia i wychowania polega na maksymalnym włączeniu dzieci i młodzieży niepełnosprawnych do zwykłych szkół i placówek oświatowych umożliwiając im w miarę możliwości wstąpienie w gronie zdrowych rówieśników. Integracja ułatwia tym dzieciom i młodzieży korzystanie ze wszystkich stopni szkolnictwa podstawowego, ogólnokształcącego i zawodowego, zdobyczy kulturalnych i form czynnego wypoczynku, z których korzysta młodzież.

System ten wymaga jednak nad wyraz starannego przygotowania zarówno samej jednostki niepełnosprawnej, jak i uczniów klasy, do której uczęszczają dzieci niepełnosprawne; przygotowania rodziców, nauczycieli, pedagogów, specjalistów; stosowania pomocy naukowych, wyeliminowania – jeśli zachodzi potrzeba – barier architektonicznych.

Zdaniem Heleny Larkowej: „Włączenie jednostki niepełnosprawnej w zwykłe środowisko szkolne powinno zapewnić optymalne dla niej warunki dobrego funkcjonowania w roli ucznia mimo istniejących ograniczeń oraz jej wszechstronny rozwój”.² Takie podejście należy przyjąć jako zasadę.

Normalne funkcjonowanie i rozwój dziecka niepełnosprawnego w sytuacji integracji w szkole, zależy od stanu fizycznego i psychicznego jednostki, jej możliwości i ograniczeń, jej zdolności uczenia się, jej potrzeb, postaw, oczekiwań, reakcji emocjonalnych, samooceny, nawyków i zachowania. Zależy również od warunków jakie znajduje w środowisku fizycznym i społecznym. Szczególnie ważne są: wiedza i przekonania nauczycieli i współuczniów dotyczące potrzeb i możliwości jednostek niepełnosprawnych, postawy, oczekiwania i wymagania jakie im stawiają, reakcje emocjonalne i zachowanie wobec nich.

Realizacja celów nauczania i wychowania jednostek pod jakimś względem nietypowych, wymaga dobrej znajomości psychologicznych mechanizmów kształtowania i funkcjonowania jednostki w różnych sytuacjach i interakcjach społecznych, m.in. w sytuacjach zaistniałych w związku z istniejącą niepełnosprawnością i integracją w środowisku zwykłej szkoły.

Powodzenie integracji szkolnej i przyszłość wzajemnych kontaktów ludzi pełnosprawnych z niepełnosprawnymi w znacznej mierze zależy od nauczyciela. To on kształtuje relacje między dziećmi i jakością środowiska wychowawczego.

Aleksandra Maciarz pisze, iż: „Podstawowym problemem wychowawczym dla osób wychowujących dzieci niepełnosprawne w szkole powszechnej jest kształtowanie koleżeńskich i przyjacielskich stosunków między nimi a dziećmi pełnosprawnymi”.³

Podstawową czynnością wychowawczą mającą na celu wyrabianie poprawnych stosunków koleżeńskich i pozycji społecznej dzieci niepełnosprawnych w klasach masowych, powinno być stworzenie takich sytuacji, w których dzieci te miałyby szansę wykazywać się pewnymi możliwościami i dyspozycjami, pełnić znaczące role, być atrakcyjnymi dla kolegów.

Dość powszechne stosowanie wobec tych dzieci tzw. „taryfy ulgowej”, wyłączenie z różnych zajęć w imię niewłaściwie rozumianego ich dobra, pewne okazywanie im niepotrzebnego współczucia, nie służy kształtowaniu pozytywnego obrazu ich osoby w świadomości kolegów pełnosprawnych i wzmocnieniu ich pozycji w środowisku klasy.

Ważnym problemem wychowawczym dla pedagogów i nauczycieli wychowujących dziecko niepełnosprawne jest wspomaganie ich rodzin w procesie wychowania. Trzeba traktować rodzinę jako podmiot wszelkiej działalności wychowawczej wobec dziecka. Dla prawidłowego rozwoju osobowości każdego dziecka, a w szczególności dziecka niepełnosprawnego, w pierwszej kolejności istnieje konieczność zaspokojenia jego podstawowych potrzeb psychicznych. Rodzice muszą rozumieć, że dziecko niepełnosprawne odczuwa takie same potrzeby, jak jego zdrowe, normalnie rozwijające się rodzeństwo, że pragnie być otoczone troskliwością i miłością rodziców, co daje mu poczucie bezpieczeństwa i przynależności do rodziny. Rodzice muszą zaakceptować dziecko takim, jakim ono jest. Muszą też zorganizować jak najwcześniej pracę nad jego rewalidacją, dostosowując swoje wymagania do ograniczonych możliwości dziecka. Rodzice muszą być przekonani o możliwości niesienia pomocy ich niepełnosprawnemu dziecku. Aby ich działalność była skuteczna muszą ściśle współpracować ze szkołą.

Istotne zadanie w tej dziedzinie oprócz szkoły mają także poradnie psychologiczne – pedagogiczne, które wspomagają rodziny i uruchamiają wszystkie jej siły wewnętrzne. Wspomaganie to nie oznacza wyręczenia, zastępowania, ale doradzanie, pouczanie, uzupełnianie i wprowadzanie bodźców wyzwalających siły i możliwości wewnętrzne wspomaganego.

Aby system wspomagania wychowawczego rodziny był skuteczny i znacząco wzmocniał jej funkcjonalność wychowawczą, musi opierać się na wnikliwej i wszechstronnej diagnozie wszystkich jej dyspozycji, braków i niedomagań. Wymaga to od nauczycieli wnikliwej obserwacji, umiejętności „wejścia” w środowisko rodzinne, poszanowania przekonań.

Kończąc, wysuwam wnioski:

1. Umożliwienie dzieciom niepełnosprawnym kształcenia w ramach ogólnego systemu edukacji nobilituje je w oczach innych, przywraca psychiczną równowagę i stwarza warunki do prawidłowego rozwoju emocjonalnego.
2. Integrację należy uznać za korzystną dla rozwoju i przygotowania dziecka niepełnosprawnego do życia pod warunkiem, że będzie stosowana rozsądnie z uwzględnieniem omówionych czynników i będzie ulegała zmianom w zależności od zmieniających się potrzeb i możliwości niepełnosprawnych dzieci.
3. Nauczanie i wychowanie integracyjne sprawia, że młode pokolenie staje się bardziej otwarte i tolerancyjne dla wszelkich przejawów „inności”.

Bibliografia:

1. Kirejczyk Kazimierz (red.): Upośledzenie umysłowe – Pedagogika. Perspektywy pedagogiki i kształcenia specjalnego. PWN Warszawa 1981, s. 734.
2. Larkowa Helena: Psychologiczne podstawy integracji uczniów z odchyleniami od normy. Studia Pedagogiczne t. XL pod

redakcją A. Hulka. PAN Wrocław 1979, s. 44.

3. Maciarz Aleksandra: Dzieci niepełnosprawne w szkole powszechnej. „Problemy Opiekunów – Wychowawcze” nr 12, 1990, s. 380.
-

12: Scenariusz uroczystości z okazji Dnia Nauczyciela

Autor: Renata Sowada, Nauczyciel-bibliotekarz, Szkoła Podstawowa nr 53 w Częstochowie

Niniejsza publikacja prezentuje scenariusz uroczystości szkolnej zorganizowanej z okazji Dnia Nauczyciela.

Scena udekorowana jest kwiatami. Występują uczniowie z klas piątych i szóstych. Podkład muzyczny stanowią mogą utwory muzyki klasycznej np. „Cztery pory roku” Antonio Vivaldiego w wykonaniu The Academy of Ancient Music pod dyrekcją Christophera Hogwooda (Universal Music Polska, 2000):

1. Wiosna op. 8 No.1 Koncert E-dur RV 269, solista Christopher Hiron;
- Allegro 3,30 min,- Largo e pianissimo sempre 2,28 min,- Danza pastorale. Allegro 3,56 min,
2. Lato op. 8 No. 2 Koncert g-moll, RV 315, solista John Holloway;
- Allegro non moloto 5,28 min,- Adagio – Presto 2,03 min,- Presto 2,44 min,
3. Jesień op. 8. No. 3 Koncert F-dur, RV 293, solista Alison Bury;
- Allegro 5,03 min,- Adagio 2,22 min,- Allegro 3,09 min,
4. Zima op. 8 No. 4 Koncert f-moll, RV 297, solista Catherine Machintosh
- Allegro non molto 3,23 min,- Largo 2,01 min,- Allegro 3,08 min

Zaproponowane piosenki można odtworzyć z taśmy magnetofonowej lub też mogą je wykonać uczniowie przy akompaniamencie nauczyciela.

1. J. Ficowski – *Radosny dzień*

Dzisiaj dzień nauczyciela.

Więc raniutko, przed lekcjami,

Cała klasa uśmiechnięta

Dała kwiaty naszej pani.

i życzyła pomyślności,

i wszystkiego najlepszego,

no, a pani dziękowała

koleżankom i kolegom.(...)

2. T. Kubiak – *Piosenka o naszej pani*

Nasza pani lubi się śmiać.

Nasza pani ma oczy wesole.

My lubimy naszą panią i klasę,

I całą, całą szkołę.

nasza pani, gdy mówi o ptakach,

to nam ptaki pokazuje pod słońcem.

nasza pani, gdy mówi o kwiatkach,

to nam kwiaty pokazuje na łące.

Gdy jesień i o jesieni

W klasie się mówi i opowiada,

Nasza pani tak pięknie umie

Opowiadać o polskich sadach.(...)

nasza pani ma tyle serca –

i my pani odpłacamy też sercem.

nasza pani nas kocha, my ją też,

nawet w naszej dziecięcej piosence.

3. T. Kubiak – *Laurka Dla Twojej Pani*

To Ona, czujna, cierpliwa,

Z troską serdeczną i szczerą,

Czuwa nad piórem i ręką,

Nad naszą pierwszą literą.

To Ona wita cię w progu,

Jak własne wita się dzieci.

To Ona uczy cię patrzeć,

Słyszeć, i myśleć, i świecić.

To Ona ma serce matki,

Które się cieszy i trudzi,

W drogę wyprawia cię mądrze,

Uczy cię świata i ludzi...

Piosenka Kory- Nic dwa razy /Szyborska

4. J. Babicz - *Nauczyciel*

Niesiesz słowo mozolne,
Słowo codzienne,
Patrz, jak rośnie słowo
We mnie.

 i jak nabiera mocy.
 jak każdym rankiem szkolnym
 wpisuję swoje życie
 w otwarte kraju karty.

5. T. Chudy - *Podziękowanie*

Oto kwiaty dla naszych pań,
Kwiatów coraz bujniej i więcej,
Kwiaty w wierszach, które mówimy,
Kwiaty w naszej szkolnej piosence.

 kwiaty, kwiaty dla naszej pani
 kwiaty piękne, bujne, wesołe,
 by wciąż uśmiech miała na twarzy,
 złote słońce, co rozjaśnia szkołę.

6. J. Ficowski - *Wielka podróż*

Pan nauczyciel od geografii
Tak samo o świecie mówić potrafi,
Że aż na mapie niebieskie plamy
Szumią jak morza i oceany.
a co jest plamką żółto - czerwoną,
 wyrasta górą wielką i stromą...
 przed nami mapy arkusz nie duży,
 a my jesteśmy w wielkiej podróży.
Co było obce, będzie nam znane.
Bo nauczyciel jest kapitanem,
Co na okręcie dookoła świata
Płyne wraz z nami przez szkolne lata.
Piosenka Stachury - Dziękczynienie

7. J. Harasymowicz - *Lekcja gramatyki*

Najbardziej
Lubiłem w szkole
Spoglądać
 Jak lecą za oknem
 swobodne
 Chmur Pisownie

8. Z. Jerzyna – *Nauczyciel*

On mnie nauczył
Pierwszych liter.
On księgę otworzył
I zobaczyłem,
Jak gorące, burzliwe
Były dzieje ojczyste.
On mi pokazał
Piękno krajobrazu.
Nazwy drzew odczytałem
Z listów – liści.
Poznałem głosy ptaków.
Ich radosną rozmowę.
On mnie nauczył
Wypowiadać słowa –
O miłości, dobroci,

O krainie słońca.

Piosenka Stachury – Życie to nie teatr

9. A. Bursa – *Języki obce*

Czy twój ojciec pali fajkę?

Tak, mój ojciec pali fajkę

Yes, my father smokes the pipe

Powtórz to zdanie

Otworzy ci ono

O –

Knonaświat

Gdy będziesz siedział na Broadwayu

W barze piękniejszym niż oczy szatana

Spytają cię niezawodnie

Czy twój ojciec pali fajkę

Wtedy odpowiesz z uśmiechem

Yes, my father smokes the pipe

Widzisz

Jak to będzie cudownie

10. J. Tuwim – *Nauka*

Nauczyli mnie mnóstwa mądrości,

Logarytmów, wzorów i formułek,

Z kwadracików, trójkątów i kótek

Nauczali mnie nieskończoności.

Mam tej wiedzy zapas nieskończony;

$2\pi R$ i H_2SO_4 ,

Jabłka, lampy, Crookes'y i Newtony,

Azot, wodór, zmiany atmosfery.

I nic nie wiem, i nic nie rozumiem,

I wierzę wciąż biednymi zmysłami,

Że ci ludzie na drugiej półkuli

Muszą chodzić do góry nogami.

11. T. Kubiak – *Kwiat Dla Nauczyciela*

Dla pana od polskiego

Bukieciak maków polnych

Biało-czerwona róża

Dla pani od historii.

Dwie palmy smukłe, niby

W zeszytku kaligrafii

Litera „i”, dla pana,

Co uczy geografii.

Trzy razy trzy stokrotki,

Stokrotnie na rysunku

Dodane, pomnożone

Dla pani od rachunków.

Kalina znad potoku,

Z wierszem Iwanowicza

Dla pani, co nas w nuty

Zawile wtajemnicza.

Dla pani od przyrody –

Storczyki bardzo rzadkie,

Dla pana od fizyki –

Gałąz z jabłkiem.

12. T. Śliwiak – *Kwiaty dla nauczycieli*

Za to, że wiemy dokąd Wisła płynie

I gdzie się mieści tatr najwyższy grzbiet,

I jakie nosił król Sobieski imię,

Że „rzekę” trzeba pisać przez „er zet” ...

za, to że wiemy, co Kopernik zdołał

i ile to jest siedem razy trzy...

gdzie Rzym, gdzie Krym,

gdzie niedźwiedzica mała

Że rok ma trzysta sześćdziesiąt pięć dni...

Że tak dokładnie pamiętamy przecież

O tym, że woda przy stu stopniach wrze,

Że polskie statki płyną z portu szczecin,

Że na wieży mariackiej strażak

W trąbkę dmie...

Za, to wszystko, co jeszcze dla nas tajemnicą

(Przed nami jeszcze sporo szkolnych lat),

Za to składamy Wam dziś wiele życzeń,

Z nimi jesienny, najpiękniejszy kwiat!

Piosenka Czerwonych Gitar – Kwiaty we włosach.

13: Konkurs jako forma pracy w bibliotece szkolnej

Autor: Renata Sowada, Nauczyciel-bibliotekarz, Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 53 w Częstochowie

Do codziennych zadań bibliotekarza należy podnoszenie poziomu czytelnictwa, a także popularyzowanie literatury pięknej i popularnonaukowej wśród dzieci i młodzieży. Cel ten można osiągać różnymi metodami, np. poprzez korzystanie ze zbiorowych form pracy z czytelnikiem, między innymi przez organizowanie licznych wystaw oraz konkursów plastycznych, afiszowych, czytelniczych. W swojej pracy często wykorzystuję te formy. Od kilku już lat organizuję konkursy czytelnicze mające na celu przede wszystkim propagowanie czytelnictwa wśród uczniów, jak i rozwijanie ich zainteresowań czytelniczych. Wśród zrealizowanych konkursów wymienić należy następujące: „Brzechwa – życie i twórczość” dla klas czwartych; „Potyczki literackie” dla klas szóstych; „Przygody profesora Gębki” dla klas piątych, „Powieści historyczne Antoniny Domańskiej” dla klas piątych. Wspomniane konkursy cieszyły się zainteresowaniem uczniów, jak również nauczyciele je obserwujący wyrażali się pozytywnie na ich temat. Z moich obserwacji i doświadczeń wynika, że uczniowie chętnie sięgają po lekturę i zaskoczeni są faktem, że powieści czytane przez ich rodziców, często wydane tak dawno, posiadające ubogą szatę graficzną, która nie zachęca do czytania, okazują się być interesującymi, a ich fabuła wciąga czytelnika i zaprasza do fascynującego świata oraz porusza wyobraźnię. Liczny udział uczniów w konkursach dodaje mi otuchy i napawa optymizmem, dowodząc że, w dobie komputerów, telewizji satelitarnej i telefonów komórkowych dobra książka potrafi obronić się sama, wystarczy tylko ją wskazać. Konkursy te uświadamiają młodzieży, że istnieją jeszcze wartości nie do zastąpienia przez maszyny. Czas, spędzony na konkursach, to czas wypełniony zabawą, śmiechem, ale i ciężką pracą umysłową i zgodną współpracą. Przynosi on również efekty wymierne: uczniowie odkrywają nowych autorów, sięgają z ciekawością po inne powieści poznanych twórców, pytają o powieści poruszające podobną problematykę.

W ubiegłym roku szkolnym zaproponowałam uczniom klas piątych udział w konkursie „Powieść fantastyczna”, dzięki któremu uczniowie poznali nowy gatunek powieściowy i jego twórców. Udział w konkursie wymagał przeczytania dodatkowej lektury, która okazała się ciekawą dla uczniów. Ponadto uczestnicy mieli okazję do poszerzenia swojej wiedzy z literatury i teorii literatury, a także wykazanie się wiedzą literacką. Zyskali również umiejętności opracowania recenzji, a efekty prac uczniów okazały się interesującymi.

Scenariusz konkursu „Powieść fantastyczna” pozwalam sobie zaprezentować poniżej.

Konkurs czytelniczy dla klas piątych

„POWIEŚĆ FANTASTYCZNA”

Cele ogólne:

- zainteresowanie uczniów literaturą fantastyczną,
- uzupełnienie wiadomości z literatury,
- rozwijanie umiejętności pracy w grupie,

Cele operacyjne:

Uczeń po zajęciach

- zna termin „powieść fantastyczna”,
- potrafi wskazać cechy charakterystyczne powieści fantastycznej i wymienić kilku twórców tego gatunku powieściowego,
- umie samodzielnie w katalogu rzeczowym wyszukać powieści fantastyczne,
- rozumie znaczenie fantastyki.

Wymagania:

- uczestnicy to uczniowie z klas piątych – dwie osoby z klasy tworzą drużynę,
- obowiązuje znajomość terminu „powieść fantastyczna”,
- należy w katalogu rzeczowym wyszukać 4 powieści fantastyczne i ich autorów,
- należy przygotować recenzję wybranej powieści fantastycznej i prezentację wybranego bohatera z powieści fantastycznej,
- każdy z uczestników czyta wybraną powieść:
 - Brożkiewicz J. : Wielka, większa, największa,
 - Isakiewicz L. : Podróż do Państwa Czasu,
 - Lewis C.S. : Lew, Czarownica i stara szafa,
 - Rowling J. : Harry Potter i Kamień Filozoficzny,
 - Swift J. : Podróże Gullivera,
 - Terakowska D. : Lustro pana Grymsa,
 - Tolkien J.R.R. : Hobbit, czyli tam i z powrotem.

Pomoce : wystawka prezentująca książki fantastyczne, pytania, rekwizyty, krzyżówki

PRZEBIEG KONKURSU :

Etap I

1. Tabela – postaci z książek fantastycznych – 2 min – 4 pkt.
2. Uzupełnij – termin „powieść fantastyczna” – 3 min – 4 pkt.
3. Pytania – 30 sek. na odp. – 2 pkt.

Etap II

1. Recenzja - 1-2 min – 5 pkt.
2. Rekwizyty – 2 min. – 2 pkt.
3. Bohater – 1-2 min – 5 pkt.

Final

Krzyżówki – 5 min – 11 pkt. Max 23 pkt.

Każda drużyna rozwiązuje krzyżówkę, w której pytania związane są z przeczytanymi przez uczniów powieściami.

Przykładowe zadania konkursowe:

1. Spośród postaci wybierz te, które występowały w przeczytanej przez Ciebie powieści: Madlak, Gandalf, Aslan, Parszywek, Ciotka Dydaktyka, Człowiek Góra, Tutain, Jean, Kusy, Balin, Admirał Bolgdam, Tumnus, Hagrid, Sullix.

Powieść	Postaci
„Wielka, większa, największa”	
„Lew, Czarownica i stara szafa”	
„Podróż do Państwa Czasu”	
„Harry Potter i Kamień Filozoficzny”	
„Podróże Gullivera”	
„Lustro pana Grymsa”	
„Hobbit, czyli tam i z powrotem”	

2. Uzupełnij definicję

Powieść fantastyczna to....., w której świat przedstawiony odbiega od tego, co się w danej kulturze uznaje za.....

W powieści fantastycznej występują wątki, a także przewidywania naukowo-techniczne.

Wypisz dwa tytuły powieści fantastycznych i ich autorów, które znalazłeś w katalogu rzeczowym.

Pytania lekturowe:

„Hobbit, czyli tam i z powrotem”

1. Co to był Ostatni Przyjazny Dom w drodze do samotnej Góry?/Dom Elronda w Dolinie Rivendell/
2. Kto przyszedł do Bilba w środę na podwieczorek?/13 Krasnoludów i Gandalf/
3. Kim był Gandalf?/wędrownym czarodziejem/
4. Jaką właściwość miał pierścień, który Bilbo znalazł w podziemiach?/ten kto miał go na palcu był niewidzialny/
5. Co stało się z Bomburem, gdy wpadł do zaczarowanego strumienia?/usnął/

„Harry Potter i Kamień Filozoficzny”

1. Jakie zwierzę hodował Hagrid w swoim domu ? / norweski smok kolczasty Norbert/
2. Co to jest GUIDDITCH? /gra czarodziejów na miotłach, są 4 piłki, a najważniejszy jest znicz/
3. Jaki prezent otrzymał Harry od Hagrida, gdy odzyskał przytomność po walce z Voldemortem?/czarodziejski album z fotografiami rodziców/
4. Wymień przynajmniej jednego ducha, który był w szkole czarodziejów. / Bezgłowy Nick, Irtek, Mnich, Krwawy Baron/
5. W jaki sposób udało się obłaskawić Puszka? /grą na instrumencie/

„Podróż do Państwa Czasu”

1. W jaki sposób Grinka przygotowywała się do podróży w kosmos? /smażyła konfitury/
2. Kogo Grinka spotkała jako pierwszego w państwie Sullixa?/Ypka/
3. Jakie właściwości miała Rakietka?/mogła przybierać różne postaci/
4. Co groziło Sullixowi, gdy powrócił na swoją planetę?/detronizacja/
5. Jakie święto postanowiono powtórzyć po powrocie z wyprawy?/Konfiturnie/

„Lew, Czarownica i stara szafa”

1. Kto jako pierwszy trafił do Narni?/Łucja/
2. Jak zmieniła się pogoda, gdy przybył Aslan?/nastąpiła wiosna/
3. Gdzie rodzeństwo spotkało się z Aslanem?/przy Kamiennym Stole/
4. Jak mieszkańcy Narni nazywali rodzeństwo?/synowie Adama i córki Ewy/
5. Czym Królowa nakarmiła Edmunda?/Ptasim Mleczkiem/

„Podróże Gullivera”

1. Kim z zawodu był Gulliver?/lekarzem/
2. Z jakim krajem prowadzili wojnę mieszkańcy Lilliputu?/Cesarstwo Blefuscu/
3. Wymień przynajmniej dwa państwa, które odwiedził Gulliver?/Lilliput, Brobdingnag, Laputa, Balnibarbia, Glubbdubdribia, Luggnagg, Japonia, Houyhnhnm/
4. W jaki sposób wykorzystywano Gullivera w Brobdingnag?/wożono go po jarmarkach, gdzie pokazywano jako dziw/
5. Komu chłop w Brobdingnag sprzedał Gullivera?/Królowej/

„Wielka, większa, największa”

1. Co Groszek uczynił, by zatrzymać porywaczy Granatowego Berecika?/ wystrzelił z pistoletu korkowego/
2. W jaki sposób Ika dowiedziała się na Dworcu Głównym, gdzie jest Jacek?/zapytała nieczynny aparat telefoniczny/
3. Dokąd srebrzysta kula zabrała dzieci?/ w kosmos/

4. Dlaczego Vegowie postanowili obserwować Ziemię?/wybuchy atomowe o charakterze wojennym/
5. Z kim dzieci miały jechać do Kazimierza?/z ciotką Dydaktyką/

„Lustro pana Grymsa”

1. W jaki sposób Agata rozumiała mowę mieszkańców krainy lustra?/naszyjnik ze szmaragdem – tłumacz- naszyjnik czarownic/
2. Co zniszczyło pierwsze purpurowe kwiaty?/fioletowa mgła/
3. Czym obdarowali Agatę magowie?/darem malarstwa/
4. Jak nazywała się planeta, na której znalazła się Agata?/Koral/
5. Kto napadł Uru, Kusego i Agatę?/huringi/

Podsumowanie

Niniejszy artykuł potwierdza fakt, że konkursy biblioteczne to jedna z ciekawszych form w pracy bibliotekarza. Konkursy cieszą się dużym zainteresowaniem uczniów, o czym przekonuje fakt licznego w nich uczestnictwa. W artykule zaprezentowano scenariusz konkursu „Powieść fantastyczna”.

14: PEŁNIENIE FUNKCJI OPIEKUNA STAŻU – UMOWA Z NAUCZYCIELEM ODBYWAJĄCYM STAŻ

Autor: **MGR GRAŻYNA ADAMOWSKA NAUCZYCIEL KSZTAŁCENIA ZINTEGROWANEGO, SZKOŁA PODSTAWOWA NR 32 W CZĘSTOCHOWIE**

MGR GRAŻYNA MROŻEK NAUCZYCIEL KSZTAŁCENIA ZINTEGROWANEGO, SZKOŁA PODSTAWOWA NR 32 W CZĘSTOCHOWIE

KORZYŚCI PŁYNĄCE Z LEKTURY ARTYKUŁU:

- MOŻLIWOŚĆ SKORZYSTANIA Z PRZEDSTAWIONEJ UMOWY PISEMNEJ POMIĘDZY OPIEKUNEM STAŻU, A NAUCZYCIELEM ODBYWAJĄCYM STAŻ,
- WSKAZANIE ISTOTNYCH ELEMENTÓW UMOWY OKREŚLAJĄCYCH PRZEBIEG WSPÓŁPRACY NA OKRES STAŻU, STANOWIĄCYCH JEDNOCZEŚNIE BAZĘ DO SPORZĄDZANIA SPRAWOZDAŃ, ORAZ DOKONANIA OCENY DOROBKU ZAWODOWEGO NAUCZYCIELA ZA OKRES STAŻU

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. Z 1997 r. Nr 56, poz. 357, z późniejszymi zmianami – stan na 1. 10. 2001 r.), szczegółowo określa drogę awansu zawodowego, która jest jednym z ważnych elementów reformy edukacji.

Rozdział 3a w Art. 9c. 4 zawiera informację o przydzielaniu nauczycielowi odbywającemu staż na czas trwania stażu opiekuna; „Nauczycielowi stażysty i nauczycielowi kontraktowemu odbywającemu staż dyrektor szkoły przydziela spośród nauczycieli mianowanych lub dyplomowanych opiekuna...”,

natomiast Art.9c. 5 określa stawiane przed opiekunem stażu zadania związane z pełnieniem funkcji;

„Zadaniem opiekuna stażu, o którym mowa w ust. 4, jest udzielenie nauczycielowi pomocy, w szczególności w przygotowaniu i realizacji w okresie stażu planu rozwoju zawodowego nauczyciela, oraz opracowanie projektu oceny dorobku zawodowego nauczyciela za okres stażu ”.

Rozpoczynając z dniem 1 września 2000 r. realizację funkcji opiekuna stażu, trudno było nam odwołać się do istniejących wzorów. Miałyśmy świadomość, że młody nauczyciel oczekuje od swojego opiekuna pomocy w sferze organizacyjnej, dydaktycznej, wychowawczej i osobistej. Po wstępnych rozmowach z podopiecznymi, prowadzącymi do sprecyzowania wspólnych oczekiwań, doszliśmy do wniosku, że konieczne jest zawarcie z nimi umowy dotyczącej przebiegu współpracy na czas stażu. Biorąc pod uwagę niedoskonałość umowy ustnej ze względu na jej małą wiarygodność i precyzyjność oraz brak punktu odniesienia, postanowiliśmy opracować umowę pisemną, która wg nas jasno precyzuje wzajemne oczekiwania oraz zobowiązania. Korzystając z oferty szkoleniowej dotyczącej podnoszenia kompetencji w zakresie pełnienia roli opiekuna stażu, śledząc ukazujące się materiały szkoleniowe CODN, informacje i propozycje prezentowane na stronach internetowych MEN oraz mając na uwadze najważniejsze elementy umowy tj. cele, zadania do realizacji, kryteria i sposób dokonywania oceny dorobku zawodowego za okres stażu jak i własne przemyślenia, opracowałyśmy poniżej przedstawiony wzór umowy.

UMOWA

między opiekunem stażu

..... ,

a nauczycielem odbywającym staż

.....

zawarta w dniu

Umowa obowiązuje od dnia przez okres

i obejmuje:

I. CELE

- wspieranie psychologiczno – pedagogiczne nauczyciela odbywającego staż,
- ukierunkowanie jego działań na osiągnięcie celów i zadań przewidzianych w Planie Rozwoju Zawodowego, zgodnych z kryteriami wymagań określonych w Rozporządzeniu MEN z 3 sierpnia 2000 r. w sprawie uzyskiwania stopnia awansu zawodowego nauczycieli.

II. ZADANIA

- zapoznanie z wymaganiami i procedurą awansu zawodowego,
- przygotowanie Planu Rozwoju Zawodowego,
- wspomaganie w realizacji zadań wynikających z Planu Rozwoju Zawodowego,
- zapoznanie nauczyciela odbywającego staż z organizacją i funkcjonowaniem szkoły, umożliwiającym wypełnienia zadań wynikających z Planu Rozwoju Zawodowego,
- ukierunkowanie w uzupełnianiu wiedzy przedmiotowej i metodycznej,
- omawianie zajęć prowadzonych przez nauczyciela odbywającego staż, opiekuna stażu oraz innych nauczycieli,
- wspomaganie w gromadzeniu dokumentacji potwierdzającej realizację zadań Planu Rozwoju Zawodowego,
- pomoc w sporządzeniu sprawozdania z realizacji Planu Rozwoju Zawodowego

III. FORMY PRACY

- spotkania informacyjne / dotyczące procedury awansu, prowadzenia dokumentacji, regulaminu i statutu szkoły, programu wychowawczego oraz innych planów, programów przyjętych do realizacji na terenie szkoły/,
przewidywana częstotliwość:.....
- spotkania diagnostyczne / analiza zasobów – wiedza, umiejętności, doświadczenia, cechy osobiste, zainteresowania, potrzeby, preferencje/,
przewidywana częstotliwość:
- spotkania poświęcone omawianiu literatury pedagogicznej oraz różnych form doskonalenia,
przewidywana częstotliwość:
- spotkania instruktażowo – konsultacyjne / formy i metody pracy, procedury/,
przewidywana częstotliwość:
- spotkania poświęcone omawianiu wykonanych zadań, doświadczeń nabywanych podczas pracy w szkole, napotkanych trudności,
przewidywana częstotliwość:

- obserwacja zajęć prowadzonych przez nauczyciela stażystę,
przewidywana częstotliwość:
- udział podopiecznego w zajęciach prowadzonych przez nauczyciela opiekuna stażu,
przewidywana częstotliwość:
- udział w posiedzeniach rady pedagogicznej, zespołach przedmiotowych oraz zespołach wychowawczych,
przewidywana częstotliwość:

IV. PROJEKT OCENY DOROBKU ZAWODOWEGO NAUCZYCIELA ODBYWAJĄCEGO STAŻ

1. Kryteria oceny

Nauczyciel odbywający staż podlega ocenie dorobku zawodowego za okres stażu uzyskując :
ocenę pozytywną :

- zrealizował zadania wynikające z Planu Rozwoju Zawodowego,
- rozwinął kompetencje ważne z punktu widzenia potrzeb szkoły,
- udokumentował własny dorobek zawodowy za okres stażu

ocenę negatywną :

- nie zrealizował znacznej części zadań wynikających z realizacji Planu Rozwoju Zawodowego,
- nie rozwinął kompetencji ważnych z punktu widzenia potrzeb szkoły,
- nie udokumentował własnego dorobku zawodowego za okres stażu pomimo wskazówek nauczyciela opiekuna stażu

2. Sposób dokonywania oceny

- Projekt oceny dorobku zawodowego nauczyciela odbywającego staż przez nauczyciela opiekuna stażu, zostanie dokonany w formie pisemnej oraz przedstawiony podopiecznemu w terminie do 7 dni od daty zakończenia stażu, a następnie przekazany dyrektorowi szkoły.
- Nauczyciel odbywający staż może odwołać się od uzyskanej oceny do dyrektora szkoły.

Umowę sporządzono w dwóch egzemplarzach

.....
podpis nauczyciela odbywającego staż

.....
podpis nauczyciela opiekuna stażu

W naszym przekonaniu tak sformułowana umowa pozwala opiekunowi stażu na właściwe pełnienie funkcji, a podopiecznemu daje pełen obraz ustaleń, zasad i zobowiązań, których realizacja doprowadzi do uzyskania pożądanej oceny dorobku zawodowego za okres stażu.

Mamy nadzieję, że nasze wskazówki okażą się pomocne i przyniosą satysfakcję z wzajemnej współpracy.

Bibliografia :

Karta Nauczyciela

materiały szkoleniowe CODN

propozycje i materiały ze stron internetowych MEN

15: WYKORZYSTANIE KART MATEMATYCZNYCH ANDRZEJA GRABOWSKIEGO W ROZWOJU KOMPETENCJI MATEMATYCZNYCH DZIECKA W WIEKU MŁODSZOSZKOLNYM

Autor: *Grażyna Mrozek, Szkoła Podstawowa nr 32 w Częstochowie*

Współczesnej szkole często stawia się zarzut, że uczy schematyzmu myślenia i działania, że nie kreuje ucznia twórczego. Dlatego w obecnych poszukiwaniach modeli wychowywania i kształcenia, znacznie częściej traktuje się o procesie edukacji poprzez wspomaganie, inspirowanie, kierowanie w opozycji do: sterowania, urabiania i manipulowania.

Matematyka rozwija logiczne myślenie ucznia, początkowo operacyjnie, potem formalnie, zgodnie z jego poziomem rozwojowym. Kształtuje wyobraźnię, aktywność, samodzielność ucznia i umiejętności matematyczne, uczy wytrwałości, cierpliwości, pokory, odporności psychicznej niezbędnej w podejmowaniu i rozwiązywaniu zadań i problemów. Jest ona potężnym czynnikiem kształtowania osobowości człowieka, dlatego jej nauczanie musi uwzględniać indywidualne potrzeby zaspakajania ciekawości i zdobywania wiedzy przez dzieci.

Spontaniczne dążenie do uczenia się, samorzutna własna aktywność dziecka oznacza, że poznawanie świata, zdobywanie umiejętności i sprawności dokonuje się poprzez zabawę, ale tylko wtedy, kiedy ono się rzeczywiście do tego przyczynia.

Kształcenie umiejętności rachunkowych zaczyna się od dodawania i odejmowania. Dopiero gdy dziecko potrafi dodawać i odejmować w pamięci, można uczyć go mnożenia i dzielenia. Kłopot w tym, że nauka dodawania i odejmowania trwa długo, nawet wówczas, gdy dziecko dużo ćwiczy: ale im więcej ma okazji do rachowania, tym szybciej przejdzie na poziom liczenia w pamięci.

Dużo zależy od tego, czy ćwiczenia rachunkowe są dla dziecka atrakcyjne. Jeżeli będą nudne, dziecko będzie mało interesowało się matematyką.

Bardzo dobre rezultaty osiąga się, gdy dzieci mogą uczyć się liczenia w trakcie gier. Są tak pochłonięte grą, że zapominają o zmęczeniu. Ze wszystkich sił starają się sprawnie liczyć, bo od tego zależy przecież sukces – pokonanie przeciwnika. Dlatego stosunkowo szybko przechodzą na rachunek pamięciowy. A o to przecież chodzi.

Wśród gier nadających się do kształtowania umiejętności rachunkowych na szczególne wyróżnienie zasługują gry karciane. Są łatwe do przeprowadzenia: wystarczą bowiem dobre chęci i komplet kart. Gdy nauczyciel nauczy dzieci któreś z gier, będą grały same. Zajęte grą nawet nie zauważają, że jednocześnie wykonują dziesiątki obliczeń. Nie trzeba dzieci pilnować i zmuszać do rachowania, bo grają chętnie i z każdym dniem sprawniej dodają i odejmują. Łatwiej im także rozwiązywać zadania, a oceny z matematyki są coraz lepsze.

Gry w karty przydadzą się wszystkim dzieciom. Te, które lubią liczyć, będą w tym jeszcze sprawniejsze. Te, które z trudem liczą na palcach, mają okazję szybciej przejść na rachunek pamięciowy. Grając wszystkie wysilają swój umysł i chcą rozumować sprawniej i szybciej. W trakcie gier dzieci mają także wiele okazji do kształtowania swej odporności emocjonalnej:

- uczą się znosić porażki bez niepotrzebnych dramatów, wszak wystarczy jeszcze zagrać i może uda się zwyciężyć;
- doświadczają, że nie zawsze wszystko musi się udać i czasami trzeba się z tym pogodzić, ale można jeszcze raz spróbować, bo jest nadzieja na sukces;
- rozwijają zdolność do skupienia się na czymś jednym przez czas dłuższy.

Kształtowanie umiejętności rachunkowych w grach karcianych przynosi wspaniałe efekty u dzieci, które nie radzą sobie na lekcjach matematyki: są na przykład w klasie II, a z trudem liczą na palcach i są bezradne gdy trzeba dodawać i odejmować z przekroczeniem progu dziesiątkowego. Doznawanie niepowodzeń często niszczy samoocenę i motywację do nauki tych dzieci. Dlatego nie chcą rozwiązywać nawet łatwych zadań, bo z góry przewidują swą klęskę i nie wierzą we własne możliwości umysłowe. Gry karciane nie przypominają szkolnych zadań i dzieci te, po prostu zapominają o swoich obawach i uprzedzeniach. Ponieważ chcą wygrać, przykładają się do liczenia: najpierw jest im trudno, bo mało potrafią, ale w każdej następnej grze jest trochę lepiej. Po niedługim czasie okazuje się, że zupełnie dobrze dodają i odejmują. Poprawia się ich sytuacja także na lekcjach matematyki, bo zadania na dodawanie, odejmowanie i mnożenie są już dla nich łatwiejsze.

Każde dziecko ma swoją „urodę”. Jedno potrzebuje kilku ćwiczeń i zapamiętuje tabliczkę mnożenia przez długi okres czasu. Inne – wymaga wielu ćwiczeń by osiągnąć poziom zbliżony do dziecka, które ćwiczyło kilka razy. Motywację do ćwiczeń tabliczki mnożenia można poprawić poprzez rywalizację. Warunek ten jest spełniony właśnie podczas gier w karty „Tabliczka mnożenia”.

Pomysłodawcą i wielkim autorytetem wykorzystywanych gier i kart matematycznych na zajęciach lekcyjnych jest ich autor Andrzej Grabowski, nauczyciel matematyki.

Przez 28 lat pracował jako nauczyciel dzieci w wieku 8 – 13 lat. Wiedząc z doświadczenia, że znudzone dziecko nie będzie się uczyć zaczął pracować w sposób, który pomaga dzieciom uczyć się ich pierwszej matematyki. Natknął się na metodę uczenia dodawania, dzielenia i mnożenia poprzez powtarzanie, które podtrzymuje zainteresowanie dziecka. Pokonuje się to poprzez rozmaite edukacyjne, przy tym zabawne, gry z kartami.

Całkowity zestaw kart do mnożenia składa się ze 110 kart: 55 czerwonych i 55 czarnych. Czarne karty zawierają zastosowanie mnożenia dwu liczb, żadna z nich nie jest większa od 10. Czerwone karty składają się z odpowiedzi (rozwiązań do zadań) mnożenia na czarnych kartach. W środku każdej karty są kwadraty. Te kwadraty są graficznym wyobrażeniem (problemu) zadania mnożenia. Dziecko może użyć tych kwadratów do pomocy w grze.

Karty matematyczne, które stosuje się w grach mogą być użyte:

- w czasie lekcji matematyki
- w czasie zajęć szkolnych
- w zawodach szkolnych
- w czasie lekcji WF
- w czasie liczenia w obcych językach

Przykładowa gra w karty „Tabliczka mnożenia” - SZERYF

W grze może uczestniczyć od 3 do 8 osób. Przewidziana jest dla uczniów klasy drugiej oraz klas starszych. Może być realizowana także podczas konkursów klasowych lub szkolnych.

Organizacja gry:

- Przygotowujemy:
 - karty czerwone;
 - kartkę i ołówek
- Gra składa się z tylu rozgrywek, ilu jest uczestników.

Przebieg gry

1. Uczestnicy gry siedzą przy stole. Jeden z nich rozpoczyna wyliczanie od osoby siedzącej po jego lewej stronie. Podczas wyliczania uwzględnia również siebie.

Przykład wyliczanki:

„SZERYF SZYBKĄ RĘKĘ MA, OSIEM RAZY CZTERY JEST TRZYDZIEŚCI DWA”

Ten, kto został wskazany jako ostatni, zostaje **prowadzącym**.

2. Prowadzący tasuje **karty czerwone** i układa je na stole, przed sobą, w stos zakryty. Następnie ogłasza: „**LICZBA PODZIELNA PRZEZ DZIESIĘĆ**”, bierze kartę z wierzchu stosu, kładzie ją zakrytą na środku stołu i szybko odkrywa (czyli odwraca), cofając rękę.

Jeżeli na odkrytej karcie nie ma takiej liczby, na przykład jest to karta „27”, ponownie ogłasza „LICZBA PODZIELNA PRZEZ DZIESIĘĆ”, bierze kartę z wierzchu stosu, kładzie ją zakrytą na poprzednią (na kartę „27”) i szybko odkrywa. W ten sposób na środku stołu powstaje stos kart odkrytych.

Prowadzący kładzie na ten stos kolejne karty dotąd, aż odkryje jedną z kart: „10”, „20”, „30”, „40” itd. (czyli kartę, na której jest liczba podzielna przez 10). Pozostali uczestnicy gry dotykają obydwojma rękami brzegu stołu i oczekują na pokazanie się karty, na której zobaczą liczbę podzielną przez 10. W momencie, gdy prowadzący odkryje taką kartę, na przykład „90”, starają się jak najszybciej położyć na niej rękę. Ten, kto pierwszy przykryje ręką taką kartę, zabiera wszystkie karty odkryte ze środka stołu i kładzie obok siebie. Karty te będą punktowane.

Jeżeli kilku grających położy rękę na karcie prawie jednocześnie, o tym kto wygrywa (zabiera karty odkryte) decyduje prowadzący.

3. Następnie prowadzący ogłasza „**LICZBA PODZIELNA PRZEZ DZIEWIĘĆ**”, bierze kartę z wierzchu stosu i odkrywa ją na środku stołu. Postępuje tak dotąd, aż kolejną odkrytą kartą będzie: „9”, „18”, „27” itd. (czyli karta, na której jest liczba podzielna przez dziewięć).

Pozostali dotykają rękami brzegu stołu i obserwują, czy odkrywana karta jest właściwa, to znaczy czy jest na niej liczba podzielna przez dziewięć. Jeżeli tak, starają się jak najszybciej położyć rękę na tej karcie.

4. Prowadzący ogłasza kolejno: „**LICZBA PODZIELNA PRZEZ OSIEM**”, „**LICZBA PODZIELNA PRZEZ SIEDEM**”, „..... **PRZEZ SZEŚĆ**”, „.....**PRZEZ PIĘĆ**”, „.....**PRZEZ CZTERY**”, „.....**PRZEZ TRZY**”, „.....**PRZEZ DWA**”.

Jeżeli w stosie zakrytym pozostały jeszcze karty, rozpoczyna od nowa ogłaszanie: „**LICZBA PODZIELNA PRZEZ DZIESIĘĆ**”, „.... **PRZEZ DZIEWIĘĆ**” itd., aż do odkrycia ostatniej karty stosu. Ten z grających, kto najszybciej położy rękę na karcie właściwej do ogłoszenia, zawsze odbiera wszystkie karty ze środka stołu i kładzie obok siebie.

Jeżeli zdarzy się, że prowadzący odkryje ostatnią kartę, a okaże się, że nie jest to karta właściwa do ogłoszenia, na przykład po ogłoszeniu „.....przez sześć” jest to karta „45” – wszystkie karty ze środka stołu, nie zdobyte przez grających prowadzący odkłada na bok. Odłożone karty nie będą punktowane.

5. Bardzo ważne jest, aby grający odrywali ręce od stołu we właściwym momencie. Na przykład: po ogłoszeniu „liczba podzielna przez 4” i odkryciu karty „14” każdy, kto oderwał rękę od stołu zostaje wykluczony z gry i może w niej uczestniczyć dopiero wtedy, gdy prowadzący poda inne kolejne ogłoszenie

(„liczba podzielna przez trzy”). Gdy zostanie tylko jeden grający (pozostali zostali wykluczeni), może on bez pośpiechu położyć rękę na właściwą do ogłoszenia kartę. W przypadku, gdy wszyscy zostali wykluczeni

(oderwali ręce od stołu), prowadzący pozwala wszystkim grającym uczestniczyć w dalszej grze.

Jeśli prowadzący ogłosi na przykład: „liczba podzielna przez trzy” i odkryje kartę „81”, a żaden z grających nie położy ręki na tej karcie (liczba 81 dzieli się przez 3), pozwala uczestniczyć w grze tym, którzy zostali wykluczeni (o ile są). Ma kartę „81” kładzie kolejną kartę, wcześniej ogłaszając: „liczba podzielna przez trzy”.

6. Rozgrywka kończy się z chwilą, gdy zabraknie kart do odkrycia. Grający obliczają i zapisują liczbę uzyskanych punktów: za każdą zdobytą kartę liczą **1 punkt**.

7. Następną rozgrywkę tej gry rozpoczyna się od wyliczania, ale w wyliczaniu nie uwzględnia się osoby, która pełniła rolę prowadzącego (ta sama osoba nie może być dwukrotnie prowadzącym). Gra toczy się do chwili, gdy ostatni z grających zakończy prowadzenie rozgrywki.

8. Na koniec uczestnicy gry dodają punkty zdobyte przez siebie we wszystkich rozgrywkach. **Wygrywa ten, kto zdobył najwięcej punktów**. Jeżeli dwóch lub więcej grających ma równą liczbę punktów, przyznaje im się miejsca równorzędne. Zwycięzca otrzymuje tytuł: **SZERYF** (wykazał się „szybką ręką”, co jest niezbędną cechą szeryfa).

Przykład wymienionej gry angażuje emocjonalnie dzieci i dlatego po każdej rozgrywce wskazana jest krótka przerwa. Do wygranej, oprócz refleksu, a więc zdolności do szybkiej reakcji potrzebna jest bardzo dobra znajomość tabliczki mnożenia oraz wiadomości o cechach podzielności liczb.

Przesłaniem tego artykułu było przybliżenie bezstresowych metod nauki tabliczki mnożenia autorska Andrzeja Grabowskiego. Metody owe, oparte na różnorodnych grach i zabawach, pomagają uporządkować w głowach i zachować w pamięci straszliwe tajemnice mnożenia i dzielenia. Przy okazji ćwiczą refleks i bawią. Wywołują też sporo emocji, jednakowoż – wyłącznie pozytywnych.

16: Dzień Europejski jako forma aktywizacji uczniów wspomagająca realizację ścieżki "edukacja europejska" w szkole ponadgimnazjalnej.

Autor: mgr Dorota Pintał, Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Częstochowie

Autorka artykułu mgr Dorota Pintał pracuje w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. Stefana Żeromskiego w Częstochowie (al. Niepodległości 16/18, 42-200 Częstochowa, tel/fax (034)3631641, (034)3630215) na stanowisku nauczyciela historii i wiedzy o społeczeństwie od 9 lat, ukończyła studia podyplomowe z zakresu integracji europejskiej, prowadzi na terenie szkoły klub europejski, przy pomocy którego co roku organizuje Dzień Europejski. Swoje praktyczne doświadczenia przedstawiła w poniższym artykule, aby zachęcić innych nauczycieli do organizowania tego typu imprez.

Inspiracją do napisania artykułu pt. "Dzień Europejski jako forma aktywizacji uczniów wspomagająca realizację ścieżki "edukacja europejska" w szkole ponadgimnazjalnej" są moje kilkuletnie doświadczenia z pracy szkolnej nauczyciela szkoły średniej oraz obserwacje z jakim trudem ścieżki edukacyjne w tym "edukacja europejska" są akceptowane i wprowadzane do szkół średnich, a także niechęć z jaką są przyjmowane treści ścieżek w programach przedmiotów ogólnokształcących. Niechęć ta najczęściej nie wynika z przekonania nauczycieli szkół średnich, że treści proponowane przez ścieżki są mało istotne, lecz z trudności organizacyjnych wynikających z realizacji ścieżki w praktyce szkolnej. Wprowadzenie jakiegokolwiek ścieżki wymaga interdyscyplinarnego podejścia do zagadnienia, współpracy międzyprzedmiotowej, holistycznego spojrzenia na system edukacji. Często przeszkodą w realizacji ścieżki są problemy personalne, polegające na przykład na sposobie rozliczania finansowego godzin przeznaczonych na ścieżkę (w przypadku gdy jest ona realizowana jako odrębny przedmiot prowadzony przez różnych nauczycieli) czy chociażby kwestie mentalności osób uczących w szkole, przywiązanie do przedmiotowego akademickiego sposobu nauczania. Tymczasem treści ścieżek, a szczególnie "edukacji europejskiej" wobec perspektywy integracji Polski z Unią są bardzo aktualne we współczesnym świecie i mają duże znaczenie wychowawcze. Nie można już dłużej marginalizować ich znaczenia i należy podjąć się ich realizacji także w szkole ponadgimnazjalnej.

Z mojej praktyki nauczyciela historii i wiedzy o społeczeństwie wynika, że w sytuacji kiedy uczniom i nauczycielom zaproponuje się ciekawą, połączoną z zabawą formę zdobywania wiedzy na temat Unii Europejskiej, krajów należących do Unii, kultury europejskiej, obyczajów i tradycji, problem realizacji treści dodatkowych przewidzianych przez ścieżkę znika, są one wtedy łatwo, chętnie i masowo przyswajane. Taką formą, sprawdzoną w naszej szkole jest Dzień Europejski. Poprzez dobrze przygotowany, opracowany i przeprowadzony Dzień Europejski można zrealizować większość treści i celów edukacyjnych proponowanych przez ścieżkę "edukacja europejska".

W dalszej części kilka praktycznych pomysłów jak taki dzień zorganizować, na co zwrócić uwagę, jakie kroki podjąć, aby stał się on wydarzeniem ważnym w szkole, dobrze przyjętym przez uczniów i radę pedagogiczną, angażującym całe środowisko danej szkoły.

Przystępując do organizacji Dnia Europejskiego musimy być świadomi powodów dla których podejmujemy się tego zadania. Dla niektórych będą one miały bardziej uniwersalny charakter np:

- możliwość poznania kultury i obyczajów bliższych i dalszych sąsiadów
- propagowanie wśród uczniów europejskich wzorców zachowania
- walka ze stereotypami i uprzedzeniami
- udowodnienie sobie i innym że "Polska leży w Europie od zawsze, a Polacy nigdy nie przestali być Europejczykami", a tym samym nasze kompleksy na tym tle są niepotrzebne i niezasadzone.

Inni podejmą się tej pracy z powodu:

- chęci zrobienia czegoś ciekawego, czego nikt do tej pory nie zrobił
- współpracy międzyszkolnej w kraju i za granicą
- pragnienia aktywizowania społeczności szkolnej i lokalnej
- zareklamowania szkoły wobec rodziców itp.

Po podjęciu decyzji o organizacji imprezy szukamy sojuszników (dyrekcja szkoły, wychowawcy, samorząd szkolny, klub europejski), następnie ustalamy jaki będzie zasięg przedsięwzięcia, kto w nim weźmie udział, czy inicjatywa będzie ograniczona tylko do społeczności szkolnej, a więc będzie miała charakter zamknięty, czy zaprosimy do udziału w niej zainteresowanych gości. Znacznie ułatwione zadanie mają Ci organizatorzy, którzy mogą liczyć na pomoc młodzieżowego klubu europejskiego działającego w szkole (w naszej szkole taki klub działa od kilku lat). Jeżeli w szkole nie działa klub, grupą młodzieży, którą trzeba pozyskać jest samorząd szkolny. Warunkiem powodzenia przedsięwzięcia jest zainteresowanie pomysłem grupy (5-10 osób) aktywnych uczniów, na których można oprzeć wszelkie działania organizacyjne, informacyjne i koordynacyjne.

Kolejnym etapem pracy jest opracowanie projektu i programu Dnia Europejskiego. Przy pracy nad projektem można wykorzystać metody: burza mózgów, mapy mentalne, wizualizacja, szczególnie przydatna na etapie oceny pomysłów analiza SWOT i inne. Podczas omawiania i wyboru proponowanych rozwiązań bierzemy pod uwagę: jakie materiały są potrzebne do realizacji zadania, czym dysponujemy, co wymaga uzupełnienia, kto może wykonać pracę związaną z pomysłem. Nigdy nie narzucamy siłą własnych projektów, gdyż wtedy uczniowie nie będą mieli serca do proponowanych działań, co najwyżej podpowiadamy, wspieramy lub pozyskujemy naszych młodych partnerów.

Po ocenie i analizie najciekawszych propozycji od strony zadaniowej, ustalamy datę imprezy oraz wybieramy taką formę Dnia Europejskiego, która może liczyć na jak największe zainteresowanie ze strony całego środowiska szkolnego, daje duże możliwości wykazania się poszczególnym klasom, jest atrakcyjna także dla nauczycieli i rodziców. Przedsięwzięcie zbyt trudne do zrealizowania, pod względem tematyki, formy lub kosztowne, z natury będzie miało bardziej elitarny charakter i może wzbudzić zainteresowanie tylko nielicznych uczniów. Jeżeli Dzień Europejski ma wspomagać realizację ścieżki "edukacja europejska", treści proponowane przez nią i wprowadzane za pomocą takiej imprezy muszą trafić do wszystkich uczniów, gdyż taki jest cel ścieżek edukacyjnych. Nie wszystkie treści proponowane przez "edukację europejską" nadają się do uwzględnienia i wprowadzenia za pomocą takiego projektu jak Dzień Europejski, niektóre ze względu na złożoność, specyfikę wymagają innych działań (np. negocjacje Polski z Unią, prawo europejskie, jednolity rynek pracy, wspólna waluta, organizacje europejskie itp),

inne z kolei aż proszą się o realizację poprzez taką formę. Do tych zaliczyłabym: historię idei i procesu integracji, duchowy wymiar Europy, przestrzeń europejską, dziedzictwo kulturowe, regiony Europy, państwa Europy, wkład Polaków w budowę wspólnej Europy i inne.

Z kilkuletnich doświadczeń pracy w szkole wynika, że najlepiej sprawdza się organizacyjnie oparcie imprezy na grupach zadaniowych złożonych z zespołów klasowych. Każda klasa losuje konkretne zadanie do którego musi się przygotować, związane z tematem głównym imprezy. Ostatnio w mojej szkole (rok szkolny 2001/2002) były to np: "Kuchnie narodowe Europy, dwa lata wcześniej "Państwa Europy". Zadania przydzielone klasom są jednakowe dla wszystkich. W pierwszym przypadku była to prezentacja tradycji kulinarnej wylosowanego kraju w jak najciekawszej formie, w drugim przybliżenie historii, kultury, specyfiki jednego z państw europejskich. Poszczególnym zespołom przydziela się pracownie, w których powstaną czy to restauracje narodowe, czy stoiska narodowe. Prezentacje dzieli się na konkurencje obowiązkowe dla wszystkich. Podczas dnia poświęconego kuchniom, grupy zadaniowe (klasy) miały przygotować trzy potrawy narodowe (przystawkę, danie główne i deser), zaprojektować ciekawie wnętrze restauracji narodowej i zaaranżować sposób nakrycia stołu. Dwa lata wcześniej, kiedy tematem były państwa

Europy, zwracano szczególną uwagę na: symbole narodowe, wizytówki najciekawszych miast prezentowanych państw, atrakcje turystyczne, osiągnięcia kulturalne i gospodarcze oraz wybitne postacie. Wszystkie działania zespołów zadaniowych są punktowane według opracowanych wcześniej i podanych do publicznej wiadomości kryteriów przez jury powołane w celu oceny prezentacji i nagrodzenia zwyciężkich klas. Element rywalizacji i współzawodnictwa między klasami gwarantuje wysoką jakość podejmowanych działań, a także w znaczny sposób dyscyplinuje uczniów i nauczycieli. Skład jury powinien być dość szeroki, oprócz dyrekcji, nauczycieli, rodziców warto zaprosić również przedstawicieli samorządu szkolnego, organizacji młodzieżowych i innych instytucji działających na rzecz edukacji. W celu ułatwienia pracy jurorów, należy przygotować karty ocen z zaznaczonymi kryteriami, oraz punktacją za poszczególne zadania. Wzór karty oceny i skład jury musi być podany wcześniej do wiadomości np. poprzez wywieszenie na tablicy informacyjnej szkoły lub opublikowanie w gazetce szkolnej. Planując imprezę w harmonogramie należy uwzględnić także czas (jednakowy dla wszystkich) na instalację prezentacji oraz jej demontaż. Program Dnia Europejskiego można uzupełnić o konkurs na temat Unii, quiz europejski, występy artystyczne, wystawy o tematyce europejskiej, wernisaże prac plastycznych i inne działania atrakcyjne dla wszystkich odbiorców. Po zakończeniu imprezy konieczna jest jej ewaluacja. Można ją przeprowadzić na kilka sposobów: za pomocą ankiety skierowanej do uczestników, wywiadów z reprezentantami różnych grup uczestników np. nauczycieli, dyrekcji, rodziców, przedstawicieli wybranych klas, samorządu szkolnego publikowanych następnie w gazetce szkolnej, urny do której wszyscy mogą wrzucać własne opinie na temat przedsięwzięcia oraz propozycje na przyszłość.

Z obserwacji zachowań młodzieży podczas Dnia Europejskiego oraz zebranych opini oceniających imprezę wynika, że taka forma zdobywania wiedzy połączona z zabawą bardzo odpowiada młodemu odbiorcy, a treści przyswojone tą drogą są bardzo dobrze opanowane i utrwalone. Całe przedsięwzięcie nabiera charakteru święta szkoły, uczniowie niejednokrotnie zadziwiają pomysłowością, inwencją twórczą, ukrytymi talentami. Następuje głęboka integracja pedagogów, młodzieży szkolnej i wszystkich pozostałych członków środowiska danej szkoły. Czas pracy nad projektem dostarcza cennych informacji wychowawcom klas, na temat ich własnych zespołów klasowych, w jaki sposób poszczególne osoby funkcjonują w grupach zadaniowych, jak się komunikują wzajemnie, jakie najchętniej role przyjmują na siebie w okresie pracy grupowej. Obserwacje te mogą posłużyć później do trafnego zdiagnozowania klasy, rozpoznania jej potrzeb i problemów oraz wykrycia deficytów pojedynczych osób.

Podsumowując treść artykułu można stwierdzić że:

- Dzień Europejski ma ogromną wartość wychowawczą,
- zachęca uczniów do aktywnego zdobywania wiedzy, własnych poszukiwań,
- bardzo dobrze wpisuje się klimat zreformowanej szkoły,
- w znaczny sposób wspomaga realizację ścieżki "edukacja europejska", zarówno pod kątem treści jak i osiągnięć uczniów
- podnosi prestiż szkoły w oczach uczniów, rodziców i środowiska lokalnego
- przygotowuje polską młodzież do pełnego członkostwa w Unii Europejskiej.

Bibliografia

1. "Reforma systemu edukacji. Szkolnictwo ponadgimnazjalne. Projekt, materiały do dyskusji", Warszawa, kwiecień 2000.
 2. "Europa na co dzień", Wydawnictwa CODN, Warszawa 1997.
 3. Mirosław Sielatycki, "Europejski wymiar nauczania w polskich szkołach", materiały z konferencji: "Reforma systemu edukacji, Szkolnictwo ponadgimnazjalne - 2 lata przed. Nowe wyzwania w nauczaniu." która się odbyła w CODN 19.09.2000.
-

17: Uczeń dyslektyczny w szkole średniej – refleksje nauczyciela polonisty

Autor: mgr Beata Zbrońska – nauczyciel języka polskiego w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 w Kłobucku

Autorka poniższej pracy chce podzielić się swoimi spostrzeżeniami dotyczącymi problemów dydaktycznych związanych z pracą z dziećmi dyslektycznymi. Aby ukazać skalę problemu podaje przykłady błędów popełnianych przez ucznia dyslektycznego, analizując jego zeszyt z języka polskiego. Wskazuje także oznaki trudności w nauce różnych przedmiotów, jak również konsekwencje niepodjęcia odpowiednich działań w stosunku do uczniów mających tego typu trudności.

Badania wykazują, że około 10-15% uczniów ma specyficzne trudności w uczeniu się. Dotyczą one czytania (dysleksja), pisania ortograficznego (dysortografia), techniki pisania (dysgrafia), liczenia (dyskalkulia) i muzyki (dysmuzja). Niepodjęcie odpowiednich działań w stosunku do uczniów mających tego typu trudności powoduje zaburzenia emocjonalne, drugoroczność, utrudnia rozwój, zdobywanie dalszego wykształcenia.

Nauczyciel po kilku tygodniach obserwacji licealistów może bez problemu wyodrębnić spośród grupy tych, którzy mają problemy z przystosowaniem się do nowego środowiska szkolnego i trudności w nauce.

Takim uczniem jest bez wątpienia Wojtek. Do szkoły średniej przyszedł z opinią wydaną przez poradnię psychologiczno – pedagogiczną. Nauka od początku szkoły podstawowej sprawiała mu trudności: wolno czytał, popełniając przy tym błędy, np. opuszczał, zmieniał głoski, nieprawidłowo odczytywał wyrazy; również pisał wolno, np. mylił i opuszczał litery, popełniał liczne błędy ortograficzne.

Pracownicy poradni psychologiczno – pedagogicznej wydali opinię, w której stwierdzono, iż kłopoty w pisaniu i czytaniu są związane z obniżeniem funkcji percepcyjno – motorycznych. Uczeń charakteryzuje się obniżoną pamięcią fonologiczną, syntezą fonemową i sylabową, obniżonym różnicowaniem fonemowym wyrazów.

Na lekcjach języka polskiego prowadzonych przeze mnie w klasie pierwszej zauważyłam, iż Wojtek nie umie się skoncentrować, powoli wykonuje polecenia, popełnia liczne błędy w czytaniu i pisaniu, strona graficzna jego pisma jest zniekształcona.

Uczeń ma ogromne trudności w pisaniu ze słuchu. Podczas dyktanda nie nadąża, opuszcza więc litery, wyrazy, nawet całe zdania, zamienia litery, popełnia liczne błędy ortograficzne, np. „ Sórowa ocena pozątków panujących w troi – wypowiedź ulisesa ”.

Dokonałam analizy jego zeszytu z języka polskiego. Oto wykaz niektórych błędów, popełnianych przez licealistę:

1. zamiana kolejności liter w wyrazie, np. wrzozec;
2. opuszczanie lub zamiana liter w wyrazie, np. naracja zamiast narracja, skłony - skłonny , pieło - piekło, anegocie – anegdocie, podciwy – pocziwy, spędzał – spędzał, bezkomisowość – bezkompromisowość;
3. opuszczanie nosówek w wygłosie, np. nędze zamiast nędzę , ojczyzne - ojczyznę;
4. dodatkowe zmiękczenie spółgłosek, Frańciszek, Rolańdzie, zibiorowy;
5. opuszczanie podwójnego „i” w dopełniaczu liczby pojedynczej i liczby mnogiej rzeczowników rodzaju żeńskiego zakończonych na „-ia” np. tragedii, historii, filozofii , Szwajcarii;
6. pisanie „i” zamiast „j” w rzeczownikach rodzaju żeńskiego zakończonych na „-ja” np. Troja, informacja, akceptacja , kanonizacja;
7. zamiana „i” na „u” przed spółgłoską, np. caukowici;
8. dopisywanie „i” po „u” w wyrazach obcego pochodzenia , np. aktualnie, zdezaktualizowano ;
9. „gubienie” „i” w formach czasowników rodzaju męskiego występujących w trzeciej osobie liczby pojedynczej czasu przeszłego, np. otrząsną zamiast otrząsnął, mógł – mógł, wybuch – wybuch;
10. „gubienie” nosówki w formach czasowników rodzaju żeńskiego i męskiego występujących w trzeciej osobie liczby pojedynczej czasu przeszłego, np. krzyknoł zamiast krzyknął, płynęła – płynęła, zaczęła – zaczęła;
11. błędna pisownia końcówki rzeczownika rodzaju męskiego w narzędniku liczby pojedynczej, „-ą” zamienione na „-om” , np. Makbet był sprawcom śmierci Banka.;
12. nierozróżnianie pisowni ę: en: eń: em, np. wienzień zamiast więzień, fragmęt – fragment, legęda – legenda, zawdzieńczać – zawdzięczać; a: an: am: o, np. śpioncy zamiast śpiący, osiongnoc – osiągnąć, somsiędztwo – sąsiedztwo;
13. niepoprawny zapis wyrazów nowo poznanych podczas przepisywania z podręcznika, tablicy, ze słownika, np. schrystalizowane zamiast schrystianizowane, ascencyczny – ascetyczny, ireneista – irenista, symptonim - symptom;
14. ubezdźwięcznienie spółgłosek b, w, rz, z występujących w wyrazie obok spółgłosek bezdźwięcznych, np. opszar, opserwator, bezpieczenstwo, kszyknać, konsefencja;
15. udźwięcznienie pisowni spółgłosek k , ś występujących w wyrazie w sąsiedztwie spółgłosek dźwięcznych, np. tagże, wźród;
16. zamiana spółgłosek - trz - w przymiotnikach na - cz - , np. zewnęczny, wewnęczny ;
17. pisownia rozdzielna wyrazów złożonych, np. wczesno renesansowy, dwu języczny;
18. błędna pisownia wyrazów przymiotnikowych, np. poprostu, zapóźno;
19. pisanie wielką literą przymiotników, np. Europejski, Szekspirowski, Szkocki;
20. popełnianie błędów typowo ortograficznych, np. pożucenie, żeczy, spokuj, bulu, pzeróbka, Jeży, papierz, rzym, pomuc, drapierznik, grópa, harakter, utwur, żady, dażyć.

Analizowany przeze mnie materiał – zeszyt ucznia z języka polskiego potwierdza trudności w pisaniu. Natomiast trudności w czytaniu zauważalne na lekcjach języka polskiego utrudniają również naukę innych przedmiotów. Wojtek miał kłopoty z opanowaniem materiału z języka niemieckiego. Nie umiał zrozumieć rozbieżności między wymową a pisownią wyrazów. Trudno mu było nauczyć się słówek, wiersza.

Matematyka sprawia także uczniowi spore trudności, szczególnie geometria, gdyż ma on problemy z różnicowaniem kształtów, zakłóconą orientację i wyobraźnię przestrzenną.

Wojtek nadal jest objęty terapią pedagogiczną w poradni, jednak częstość występowania błędów w jego pracach jest znaczna. Można by sądzić, że zajęcia nie przynoszą rezultatów. Tak jednak nie jest. Materiał programowy realizowany w szkole średniej nie należy do najłatwiejszych, tym bardziej że obejmuje on również przedmioty zawodowe – uczeń poznaje więc słownictwo specjalistyczne. Podczas oceniania jego prac nauczyciele biorą pod uwagę ich zawartość treściową, doceniają włożony wysiłek, próbują nawet indywidualizować pracę licealisty w klasie, choć nie zawsze jest to możliwe w grupach ponad trzydziestoosobowych.

W latach 90-tych przeprowadzono w Polsce badania wśród młodzieży kończącej szkoły średnie. Dyslektycy w porównaniu ze swoimi rówieśnikami zdecydowanie wolniej czytali, w pisaniu popełniali charakterystyczne błędy. 76% dyslektyków miało zaburzenia

percepcji i koordynacji wzrokowo – słuchowej, 92% - zaburzenia percepcji słuchowej, u 1/3 występowały zaburzenia koncentracji uwagi i tempa pracy. Jednocześnie stwierdzono, iż grupa ta charakteryzuje się niekonwencjonalnością w myśleniu i postępowaniu, większą potrzebą osiągnięć, dominacji. Czynnikiem kompensującym trudności dyslektyczne jest dla tej grupy młodzieży wiara w siebie, swoje możliwości. Ogromną rolę w osiągnięciu sukcesu odegrała wczesna terapia, zrozumienie nauczycieli i pomoc rodziców.

Niestety w dzisiejszej szkole dyslektycy są właściwie pozostawieni sami sobie.

Z przykrością należy stwierdzić, że nie uzyskują właściwej pomocy ze strony nauczycieli, również praca poradni psychologiczno – pedagogicznych z uczniami mającymi trudności w czytaniu i pisaniu budzi zastrzeżenia. Bardzo często dysfunkcje są niezauważane przez nauczycieli i rodziców. Brak postępów czy trudności w nauce tłumaczy się lenistwem, niezdolnością a nie deficytami rozwojowymi.

W swojej praktyce pedagogicznej spotykam także takie osoby, które mimo mojej wstępnej diagnozy, nie chcą skorzystać z pomocy poradni, nie chcą poddać się specjalistycznym badaniom psychologicznym i pedagogicznym. Rodzice właściwie nie wykazują zainteresowania problemami w nauce swoich dzieci, toteż rozmowy z nimi na ten temat rzadko odnoszą skutek. Można by sądzić, iż i rodzice, i dzieci boją się etykiety przypiętej przez rówieśników, znajomych, bowiem chorobę tę nazywa się często „ukrytym kalectwem” lub „ślepotą słowną”. Rzadko dają się przekonać, że opinia poradni psychologiczno – pedagogicznej, w której potwierdzono deficyty rozwojowe, obliuguje nauczycieli do obniżenia wymagań programowych czyli dostosowania ich do potencjalnych możliwości ucznia.

Również nauczyciele pracujący w szkołach podstawowych tak jakby nie zauważali problemów swoich uczniów, a przecież wczesna diagnoza i kwalifikacja na terapię pedagogiczną (już w okresie przedszkolnym i wczesnoszkolnym) byłyby dla nich pożyteczne, przyniosłyby pożądane rezultaty.

W szkole średniej, w której pracuję jako polonistka, nie ma zajęć korekcyjno-kompensacyjnych. Dyrektor stwierdził w rozmowie ze mną, iż nikt nie zgłaszał takiej potrzeby, a przecież tego typu zajęcia wspomogłyby efektywność uczenia, wpłynęłyby na wyrównanie braków w opanowaniu programu nauczania, przyczyniłyby się do wyeliminowania przyczyn i przejawów zaburzeń, usprawniłyby zaburzone funkcje zaangażowane w procesie czytania i pisania.

Aby uczniowie z dysleksją osiągnęli sukces, nie czuli się gorsi od swoich rówieśników, należy przede wszystkim edukacji poddać nauczycieli, którzy po odpowiednim przeszkoleniu byłiby w stanie rozpoznać tego typu zaburzenia i skierować dziecko do poradni psychologiczno – pedagogicznej na badania specjalistyczne.

Zakończenie

Autorka starała się w swojej pracy ukazać:

1. ważność problemu, jakim jest dysleksja;
2. konieczność zdecydowanie większego uświadomienia i nauczycieli, i rodziców;
3. potrzebę zorganizowania zajęć korekcyjno – kompensacyjnych w szkole;
4. istotność indywidualizacji pracy z uczniem dyslektycznym na lekcjach;
5. konieczność ściślejszej współpracy pracowników poradni psychologiczno – pedagogicznych z nauczycielami .

Bibliografia

1. Biblioteczka Reformy nr 18. Warszawa 1999 . Ministerstwo Edukacji Narodowej o dysleksji czyli specyficznych trudnościach w nauce.
2. Dąbrowska M. , O dysleksji. W : „Problemy Opiekuńczo –Wychowawcze” 2001 nr 1 s. 35-40.
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 stycznia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych i innych publicznych poradni specjalistycznych oraz ramowego statutu tych poradni (Dz. U. Nr 13, poz. 109)
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 stycznia 2001 r. w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. (Dz. U. Nr 13, poz. 114)
5. Tarkowska I., Praca z dziećmi dyslektycznymi .W: „Problemy Opiekuńczo – Wychowawcze” 1997 nr 6 s.14-20.
6. Zakrzewska B. , Trudności w czytaniu i pisaniu: modele ćwiczeń. Warszawa 1996.
7. Zbrońska B., Uczeń o specjalnych potrzebach edukacyjnych – dziecko dyslektyczne na lekcjach języka polskiego w szkole średniej (studium przypadku). Praca napisana przeze mnie na studiach podyplomowych „Zarządzanie dla oświatowej kadry kierowniczej”. Częstochowa 2001.

18: Projekt jako aktywizująca metoda nauczania języka polskiego w szkole średniej

Autor: mgr Beata Zbrońska – nauczyciel języka polskiego w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 w Kłobucku

Autorka poniższej pracy chce podzielić się swoimi doświadczeniami i refleksjami dotyczącymi wykorzystania na języku polskim w szkole średniej metody projektu, która wymaga od ucznia inwencji twórczej, pomysłowości, umiejętności pracy w grupie, a od nauczyciela zaangażowania w proces kształcenia, planowania, jak również odmiennego spojrzenia na temat czy problem znany.

Metoda projektów została wykorzystana w szkolnictwie już w latach trzydziestych XX wieku. Nie jest więc nowością, ale warto do niej wracać i stosować w pracy z młodzieżą, gdyż jest to metoda interdyscyplinarna. Uczy samodzielności, komunikowania się w grupie, planowania i organizacji pracy własnej, zbierania i selekcjonowania informacji, jak również podejmowania decyzji.

Metoda projektu przebiega etapowo, jest rozłożona w czasie. Zbieranie informacji, opracowanie przygotowanego materiału zajmuje bowiem uczniom sporo czasu. Najbardziej oczekiwanym momentem jest sama prezentacja, podczas której uczniowie przedstawiają efekty swojej pracy.

Istnieją powody dydaktyczne, aby tę metodę zastosować na lekcjach języka polskiego w szkole średniej i uatrakcyjnić w ten sposób zajęcia.

Wykorzystałam projekt na lekcji podsumowującej twórczość Adama Mickiewicza. Uczniowie klas drugich bazowali przede wszystkim na lekturach obowiązkowych i informacjach lekcyjnych, ale wykorzystanie wiedzy pochodzącej z innych źródeł było premiowane dodatkowymi punktami.

Prace uczniowskie często zaskakiwały pomysłowością, oryginalnością wykonania, nieszablonowymi rozwiązaniami plastycznymi. I tak powstało np. drzewko, którego pniem był wieszcz, a koronę tworzyły tytuły znanych utworów; herb mający potwierdzać wielkość A. Mickiewicza jako poety romantycznego i wpływ jego twórczości na pokolenia Polaków. Inna grupa uczennic wykorzystała tylko część II „Dziadów”, tworząc w scenerii czarno – białej księgę ukazującą poszczególne etapy wywoływania duchów. Za najciekawszą została uznana praca przedstawiająca postać A. Mickiewicza i najbardziej znane motywy z jego twórczości (Zosię pasącą baranka, Konrada Wallenroda, dworek szlachecki, moment przemiany Gustawa w Konrada).

Tę metodę zastosowałam również, organizując wraz z koleżanką polonistką, szkolny konkurs literacki dotyczący życia i twórczości W.S. Reymonta dla uczniów klas trzecich i czwartych ZSZ nr 1 w Kłobucku.

Każda drużyna składała się z trzech osób biorących udział w części teoretycznej i uczniów przygotowujących udratyzowane scenki na podstawie „Chłopów”. Konkursowi towarzyszyła wystawa prac plastycznych zainspirowana lekturą tej powieści młodopolskiej.

Tak więc, aby zaprezentować się przed publicznością i komisją, uczniowie musieli pracować w grupie, wspólnie zbierać materiały, sprawdzać stopień opanowania wiedzy, przygotować scenografię, stroje, jak również nauczyć się odpowiedzialności i wywiązywania się z powierzonego zadania w terminie.

Wydaje się, iż te przykłady potwierdzają słusność wykorzystywania metody projektu również w szkole średniej (ponadgimnazjalnej). Uczniowie bowiem nabywają bądź kształcą pewne istotne także w dorosłym życiu umiejętności. Zmuszeni są do słuchania opinii wyrażanych przez innych członków grupy, podejmowania wspólnych decyzji, rozwiązywania konfliktów, korzystania z różnych źródeł informacji, klasyfikowania zebranych wiadomości, formułowania własnych opinii, planowania i organizacji własnej pracy.

Oczywiście każdy praktykujący nauczyciel wie, że metodę tę można wykorzystać raz w semestrze czy w roku szkolnym, chociażby dlatego, iż wymaga ona od osoby prowadzącej zajęcia wcześniejszego przygotowania, sformułowania problemu, wyznaczenia terminów konsultacji czyli po prostu zaangażowania w proces dydaktyczny. Ale efekty prac uczniowskich mogą nas mile zaskoczyć...

Rola nauczyciela polega przede wszystkim na wspieraniu uczniów. Przy wyborze tematu ogranicza się on do wskazania zagadnień, które uczniowie będą musieli samodzielnie doprecyzować. Natomiast podczas zbierania, opracowywania materiału i wykonywania projektu nauczyciel jest przede wszystkim doradcą, konsultantem. Stara się nie ingerować w pracę podopiecznych. W trakcie prezentacji jest odpowiedzialny za sprawną organizację, występuje także w roli osoby oceniającej (opierając się na kryteriach zawartych w kontrakcie), może przy ocenie uwzględnić zdanie uczniów, powołując spośród nich jury.

Ocena projektu sprawia pewne problemy. Dlatego też przydatny jest arkusz oceny, który ukazuje najważniejsze cele związane z poszczególnymi etapami realizacji projektu1:

GRUPA.....

TEMAT PROJEKTU.....

TERMIN PREZENTACJI.....

ETAP REALIZACJI PROJEKTU	UMIĘJĘTNOŚCI	OCENA np. punktowa
formułowanie tematu	<ul style="list-style-type: none"> • precyzyjne formułowanie tematu, • jasne określenie celów projektu, • innowacyjność, oryginalność projektu, 	
zbieranie i opracowywanie materiałów	<ul style="list-style-type: none"> • dobór źródeł informacji, • selekcja informacji, • „przetwarzanie” informacji – nadawanie im nowej formy, 	
prezentacja	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie czasu prezentacji (plan prezentacji), • zainteresowanie innych uczniów, • wizualizacja (np. plakat, plansza, kronika, makieta), • sposób mówienia (precyzja wypowiedzi, poprawność, właściwa terminologia), 	
praca w grupie	<ul style="list-style-type: none"> • udzielanie sobie informacji, • podejmowanie decyzji, • słuchanie się nawzajem, • rozwiązywanie konfliktów, • zaangażowanie innych w pracę, • samoocena postępów w pracy. 	

Natomiast uczniowie powinni ustalić zasady pracy w grupie, dokonać podziału zadań, przygotować sprawozdanie i plan prezentacji,

co na pewno ułatwi ocenę ich pracy według wcześniej przygotowanych kryteriów.

Autorka starała się w swojej pracy wykazać:

1. istotę projektu – uczniowie realizują zadania obszerniejsze niż prace domowe;
2. celowość prowadzenia lekcji języka polskiego w szkole średniej metodą projektu, omawiając ją na konkretnych przykładach;
3. szczególną rolę nauczyciela – konsultanta, a także przewodnika;
4. wpływ metody projektu na kształcenie umiejętności planowania i organizacji własnej pracy, podejmowania decyzji i dokonywania wyborów.

Bibliografia

1. Brudnik E., Moszyńska A., Owczarska B., Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie. Przewodnik po metodach aktywizujących. Kielce 2000.
 2. Kurs: Metody aktywizujące w przedmiotach humanistycznych prowadzony przez D.Bernacką w 2001 roku.
 3. Kurs: Metody aktywizujące w przedmiotach humanistycznych prowadzony przez D.Bernacką w 2001 roku.
-

19: TWÓRCZY ROZWÓJ NAUCZYCIELA W DOBIE ROZWOJU TECHNOLOGII INFORMATYCZNEJ

Autor: mgr Krystyna Zimna, Nauczyciel matematyki, Zespół Szkół Odzieżowych im. St. Wł. Reymonta w Częstochowie

Artykuł zawiera przemyślenia i refleksje związane z wymogami jakim musi sprostać nauczyciel, w dobie obecnych, różnorodnych przemian, w jakie uwikłana jest edukacja, a wraz z nią nauczyciel.

To, że nadal niewielka liczba komputerów jest dostępna dla uczniów i nauczycieli w szkołach, że komputer nadal jest bardzo drogim urządzeniem zarówno dla przeciętnej szkoły jak i samego nauczyciela, że przeważnie znajduje się on tylko w pracowni komputerowej, nie zmienia faktu, iż społeczeństwo wkroczyło w nową erę, zwaną informacyjną i jest to proces nieodwracalny. Stawia to nauczyciela w nowej roli, której musi sprostać.

Jaka to rola i jakich wymaga działań?

Zachodzące zmiany we współczesnym świecie, tak pod względem cywilizacyjnym jak i rozwoju techniki, stawiają współczesnego nauczyciela przed obliczem kształcenia i wychowania uczniów, którzy w niedalekiej przyszłości aktywnie i twórczo przekształcać będą rzeczywistość. Aby nauczyciel mógł osiągnąć taki cel, musi rozwijać się twórczo.

W całokształcie życia, rozwoju i działalności człowieka szczególne znaczenie posiada jego rozwój twórczy i życie twórcze. Twórczość określana jest jako proces działania ludzkiego, w wyniku którego powstają nowe, oryginalne wytwory, oceniane w danym czasie jako społecznie wartościowe (W. Okoń-Słownik pedagogiczny). Człowiek nie rodzi się twórczy. Staje się nim w ciągu całego swojego życia, w oparciu o pomyślnie sprzężenia potencjalnych zdolności i uzdolnień z pomyślnymi warunkami społeczno kulturowymi, w jakich się rozwija, żyje i działa (K. Czarniecki-Rozwój twórczy człowieka).

Twórczy rozwój nauczyciela jest zatem elementem niedefiniowalnym. Charakteryzuje go bowiem wiele czynników tkwiących w osobie i w działaniu.

Nauczyciel twórczy musi pobudzać i wspierać twórczość dziecka, pomagać mu w osiąganiu nowych wartości uczyć się od niego wrażliwości i świeżości spojrzenia, by

obronić się przed szablonem i rutyną.

Intensywny rozwój technologiczny sprawił, że nauczycielowi stawiane są coraz wyższe wymagania. Zaczynamy wkraczać w nową erę, zwaną informacyjną, która ma wpływ na ewolucję roli i zadań nauczyciela we współczesnej szkole. Rozwój ten w sposób bezpośredni wpływa na:

- organizację i funkcjonowanie całej edukacji,
- przebieg procesu kształcenia,
- zmienia postawę nauczycieli, oraz oczekiwania uczniów i ich rodziców.

Konieczne jest opracowanie nowych celów metod i form kształcenia nauczycieli oraz przygotowanie ich do nowych funkcji. Nierozłącznym partnerem nauczyciela i niezbędnym narzędziem w edukacji staje się informatyka. Umiejętnie wykorzystany w szkole nowy środek dydaktyczny, jakim jest komputer, zmieni w sposób zasadniczy jakość i wyniki nauczania..

Szczególnie interesujące są programy, które mogą wspomóc nauczyciela przy:

- projektowaniu lekcji
- stawianiu diagnoz pedagogicznych
- uczeniu podejmowania decyzji w różnych sytuacjach dydaktyczno-wychowawczych.

Nauczyciel musi stać się animatorem własnej drogi kształcenia, musi być otwarty na innowacje, systematycznie śledzić zmiany i dokonywać selekcji swoich wiadomości. Wymaga to samodzielnego i ustawicznego poszerzania swej wiedzy, oraz umiejętności przetwarzania jej. Model wykształcenia zdobytego na całe życie przestał być już aktualny, gdyż wiedza informatyczna szybko poszerza zakres każdej specjalności. Dostęp do sieci komputerowej i umiejętność korzystania z niej, otwiera przed nauczycielem i uczniem nowe możliwości. Dlatego musi dokonywać się ewolucja roli i zadań nauczyciela, który świadom zachodzących przeobrażeń, powinien rozwijać się w sposób twórczy. W. Okoń uważa samodzielną i twórczą postawę nauczyciela za warunek powodzenia we wszechstronnym rozwijaniu osobowości ucznia.

Twórcze podejście nauczyciela do pracy charakteryzuje między innymi:

- poszukiwanie własnego stylu pracy
- brak szablonowości w budowie lekcji
- pobudzanie uczniów do myślenia, innowacji i samodzielności
- umiejętne udzielanie pomocy merytorycznej w rozwiązywaniu zawiłych problemów
- systematyczne udoskonalanie warsztatu

Zawód nauczyciela był zawsze zawodem twórczym, lecz teraz w dobie rozwoju technologii informatycznej, pojęcie to nabrało szczególnego znaczenia.

Nauczyciel przestaje mieć już "patent na wiedzę", gdyż środki informatyki przejmują na siebie wiele jego czynności, nie eliminując go jednak z procesu nauczania, a stawiając tylko w innej, nowej roli. Nauczyciel powinien:

- wskazywać uczniom metody poruszania się wśród informacji
- pomóc nabywać umiejętności przyswajania ważnych informacji i budowania z nich swej wiedzy
- ukierunkowywać swoich wychowanków na przyszłość
- tak przekazywać wiadomości, aby absolwenci szkoły byli przygotowani do życia w nowoczesnym społeczeństwie.

Wymaga to od nauczyciela twórczego funkcjonowania w szkole tzn. poszukiwania nowych sposobów rozwiązywania zagadnień programowych realizowanych na poszczególnych przedmiotach, oraz w czasie sytuacji wychowawczych, a także wspomaganie nauczania swego przedmiotu przy pomocy komputera. Nauczyciel twórczy pobudza innych (nauczycieli, uczniów, rodziców) do wysuwania i dyskusowania pomysłów, do poszukiwania najlepszych rozwiązań, jest otwarty na problemy otaczającego świata.

Nauczyciel musi nauczyć się nowych sposobów komunikowania i nauczyć uczniów odbierać te komunikaty.

Brak harmonii między celami i potrzebami nauczycieli a celami i potrzebami społeczeństwa stawia nauczycieli niejednokrotnie przed trudnymi wyborami, ale cechy osobowościowe jakie posiada nauczyciel, pozwalają mu zawsze dokonać jedynie słusznego wyboru. Jest to troska (najogólniej rzecz ujmując) o dobro ucznia.

Zatem podsumowując, należy stwierdzić, że:

- przemiany w edukacji stawiają przed nauczycielem nowe zadania
- sprostanie im wymaga od nauczyciela twórczego myślenia, twórczego rozwoju
- pojęcie "twórczy nauczyciel" nabrało w dobie rozwoju technologii informatycznej nieco innego znaczenia.

Bibliografia

- Czarnecki K.(1996), Rozwój twórczy człowieka.
 - Denek K.(1998), O nowy kształt edukacji.
 - Duraj-Nowakowa K.(1995), Próby modernizowania edukacji nauczycieli.
 - Juszczyk S.(1996), Informatyka a twórczy rozwój nauczyciela.
 - Kupisiewicz Cz.(1975), Podstawy dydaktyki ogólnej.
 - Moroz H.(1996), Rozwijanie twórczości w procesie kształcenia nauczycieli.
 - Okoń W.(1975), Słownik pedagogiczny.
 - Okoń W.(1987), Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej.
 - Pufal-Struzik I.(1995), Osobowość i twórcza postawa nauczycieli.
-

20: Scenariusz akademii z okazji nadania imienia Stefana Kardynała Wyszyńskiego, Gimnazjum w Zawadzie.

Autor: Ewa Flaszka – katecheta Gimnazjum i nauczycielka wychowania do życia w rodzinie w S.P. w Zawadzie.

Oprawa muzyczna - Małgorzata Gojević – nauczycielka muzyki S.P. w Zawadzie.

Scenografia:

(Obraz Prymasa na tle lasu, na dywanie: świecznik, klęcznik, stół na klęczniku, biurko: na nim lampka, obrazek Matki Bożej, krzesło. Na ścianie duża biało-czerwona flaga, na niej pośrodku krzyż. Na czerwonym tle: za kratkami kontur Polski, a na nim naniesione miejsca uwięzienia Prymasa. Na białym tle hasło: „Aby Polska – Polską była, aby w Polsce – po Polsku się myślało”) (uczniowie wychodzą jeden za drugim i ustawiają się w trzech rzędach).

Akademia rozpoczyna się odśpiewaniem „Gaude Mater”.

Wstęp.

Narrator:

Przychodzą czasem chwile, w których nagle Bóg się do nas zbliża. A dzieje się to zawsze, gdy nas jakieś zdarzenie – na chwilę – odwraca od nas samych (...) ,spotyka nas niespodziewane szczęście, błyska nagle światło głębokiego poznania, albo spotykamy na swej drodze człowieka Bożego. Jesteśmy zachwyceni, oczarowani, porwani..., i wtedy nagle czujemy tchnienie czegoś wiecznego, ocieramy się o niepojęte,odczuwamy Boga. Szczęśliwy, kto tej bliskości Boga ciągle doświadcza.

Uczeń 1.

Historia narodu polskiego, to źródło wielu wzorów i przykładów, ale dzisiaj szczególny hołd składamy Kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu, Prymasowi Tysiąclecia, którego wybraliśmy na Patrona naszej szkoły.

Uczeń 2.

Zasługi prymasa docenił także Parlament i rok 2001 był ogłoszony przez Sejm RP Rokiem Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Uchwałę taką podjął Sejm RP 25 października 2000r. W uzasadnieniu czytamy: „w setną rocznicę urodzin Kardynała Stefana Wyszyńskiego Sejm RP pragnie uczcić wielkiego Polaka, kapłana, męża stanu, którego życie i działalność wpisały się na trwałe do historii naszej Ojczyzny. Jego nauka, myśl społeczna i wzór patriotyzmu pozostają aktualne i mają szczególne znaczenie dla odrodzenia się III Rzeczypospolitej”.

Piosenka - muzykę do wiersza „Komańcza” napisała – Małgorzata Gojević.

Kocham deszcz, który pada czasami w Komańczy,
nawet taki szorstki i chłodny,
gwiazdkę śniegu co nieraz Mu w oknach zatańczy,
żeby był tak jak zawsze pogodny.

Prostą lampę na stole. Wszystkie Jego książki,
Brewiarz, zegar, wieczorną ciszę -
Nawet taki najmniejszy z Matką Boską obrazek,
Który komuś z wygnania podpisze.

Krzyże żadne nie krwawią, gdy jest świętość i spokój,
Gdy z wygnańcem po cichu drży Polska -
Wszystko proste jak wiersze – brewiarz, lampka i pokój,
Drzew warszawskich na niebie gałązka.

Narrator:

Przybliżając postać wielkiego Prymasa Tysiąclecia, zwracamy uwagę na jego dzieło, to czego dokonał, co wniósł do skarbcza Kościoła powszechnego, Kościoła polskiego i naszej Ojczyzny, na jego wielkie dziedzictwo: duchowe, moralne, duszpasterskie, kulturowe, historyczne, dziedzictwo myśli społecznej i politycznej.

Uczeń 3.

Jaki był Prymas Tysiąclecia? Dlaczego wybraliśmy Go na patrona naszej szkoły?

(Uczniowie podchodzą, odpowiadają pytającemu, przedstawiają osobę Prymasa i ustawiają się w półkole.)

Uczeń 4.

Dla patrzących z zewnątrz Stefan Kardynał Wyszyński, był postacią wyniosłą i surową. W rzeczywistości jednak dostojeństwo i królewski niemal sposób bycia łączył z wielką ewangeliczną dobrocią okazywaną każdemu na co dzień. Ujmujący, bezpośredni i pełen prostoty, dla wszystkich życzliwy.

Uczeń 5.

Potrafił żartować i szczerze się śmiać. Umiał być przyjacielem, dobrym bratem, członkiem rodziny, synem. W pamięci osób bliskich pozostał jako Ojciec: kochający, serdeczny, nasz.

Uczeń 6.

Był wymagający – najbardziej od siebie, tego samego oczekiwał też od innych – dokładny, rzetelny, rozważny, obowiązkowy i

systematyczny.

Uczeń 7.

W każdej życiowej sytuacji za przewodnią uważał cnotę miłości, nie żywiąc do nikogo uczuć nieprzyjaznych.

Uczeń 8.

Wartości, które głosił to: bezwarunkowe poszanowanie życia i godności każdego człowieka, uznanie prymatu rodziny i ekonomii rodzinnej, obrona ziemi i własności, obrona godności pracy i praw ludzi pracujących, szacunek dla kultury i dziedzictwa narodowego.

Uczeń 9.

Prymas Wyszyński był wielkim miłośnikiem i obrońcą języka polskiego. Przemawiał piękną polszczyzną. Często mówił o prawie narodu do własnego języka, nie zniekształconego i nie pobrudzonego przez naloty śmieci.

Uczeń 10.

Kochał Ojczyznę- jak to mówił- „ bardziej niż własne serce” Uczył wielkiej miłości do Ojczyzny i do kultury. „Kultura polska jest chrześcijańska – mówił – jeśli my o tym zapomnimy, kamienie wołać będą; z chrześcijańskiej Europy wzięła swój początek, a Polska korzeniami tkwi w „Rodzinnej Europie”.

Uczeń 11.

W obronie kultury Prymas wysyłał memoriały i listy do władz państwowych. Protestował przeciw zniekształconej historii i literaturze, zaplanowanych jako programy wychowania młodzieży. „Możemy mieć szacunek dla wielu zdobywczy innych narodów, ale wierność ślubowaliśmy naszej polskiej Ojczyźnie.”- mówił.

Uczeń 12.

Mówił, że kultura powstaje przez miłość ludzi, do tego co rodzime, najbliższe, co stanowi o tożsamości człowieka i narodu.

Uczeń 13.

„Był człowiekiem wolnym i uczył nas, swoich rodaków prawdziwej wolności. Był niestrudzonym rzecznikiem godności każdego człowieka oraz dobrego imienia Polski pośród narodów Europy i świata” - mówi o nim Jan Paweł II.

Uczeń 14.

Jego kultura osobista i polityczna była i jest doceniana nawet przez ideowych przeciwników.

Jego zdaniem, „bogate życie wewnętrzne i osobiste cnoty jednostki: miłość bliźniego, bezinteresowność, cierpliwość i wytrwałość, objawiają się na zewnątrz w działaniu na rzecz dobra”.

Uczeń 15.

Był wielkim czcicielem Maryi. Miłość swą od dziecięcych lat wyrażał przez modlitwę. Był jej oddany i wszystkie ważne sprawy polecał Jej modlitwie. Bardzo często pielgrzymował na Jasną Górę i nie rozstawał się z kopią obrazu Matki Bożej Częstochowskiej. Określał siebie niewolnikiem „Służebnicy Pańskiej”, do której chciał być podobny. Szanował każdą kobietę, zawsze wstając na widok wchodzącej do pokoju niewiasty, widząc w niej podobieństwo do Maryi.

(Piosenka „Matka” .)

Była cicha i piękna jak wiosna,
Żyła prosto zwyczajnie jak my.
Ona Boga na świat nam przyniosła,
I na ziemi wśród łez nowe dni zajaśniały.

Ref. Matka, która wszystko rozumie.
Sercem ogarnia każdego z nas.
Matka zobaczyć dobro w nas umie,
Ona jest z nami w każdy czas.

Dzisiaj światu potrzeba dobroci,
By niepokój zwyciężyć i zło.
Trzeba ciepła, co życie ożłoci,
Trzeba Boga więc ludziom nieśmy Go tak Ona.

Ref. Matka.

SCENA I

(scena napisana na podstawie świadectwa Marii Oprzędek, członkini Instytutu Prymasowskiego.)

Scenografia:

(biurko, na nim lampka, obrazek Matki Bożej. Chłopiec grający Prymasa, siedzi przy biurku i pisze.)

Narrator.

Zimą Ojciec więcej pracował w swoim pokoju. Odrywał się od pracy na chwilę, by zamienić kilka słów z siostrą, gdy ta przyszła palić w piecu.

Siostra:.

Szczęść Boże Ojcu, przepraszam, że przeszkadzam, ale chciałam napalić w piecu.

Prymas: (wstaje)

Ależ nie. Proszę wejść.

Siostra: (pali w piecu)

Prymas:

Bóg zapłać siostrze, za tę pracę dla mnie.

(Siostra wychodzi, prymas siada i dalej pisze.)

Narrator:

Innym razem do pokoju, gdzie pracował weszła kobieta, która przyniosła pościel. Prymas jak zwykle wstał, na jej widok.

Kobieta:

Szczęść Boże,

Prymas: (wstając)

Szczęść Boże, moje dziecko.

Kobieta:

Ależ nie, proszę nie wstawać, kimże ja jestem, aby wstawać na mój widok?. Ja tylko to zostawię i wychodzę, nie będę przeszkadzać.

Prymas: (stojąc).

Ależ, moje dziecko, czyżbyś zapomniała, że jesteś kobietą?.

Kobieta: (zostawia pościel, wychodzi)

Prymas: (siada przy biurku, pisze).

Narrator:

W „Zapiskach więziennych” Prymasa z dnia 8 XII 1955r. znalazłem taką refleksję.

„Z woli Bożej jestem znowu wśród gromady kobiet. Zapamiętam sobie, ilekroć wchodzi do twego pokoju kobieta, zawsze wstań, chociaż byłbyś najbardziej zajęty. Wstań bez względu na to, czy weszła Matka Przełożona, czy siostra Kleofasa, która pali w piecu. Pamiętaj, że przypomina Ci ona zawsze Służebnicę Pańską, na imię Której Kościół wstaje. Pamiętaj, że w ten sposób płacisz dług czci twojej Niepokalanej Matce, z którą ściślej jest związana ta niewiasta niż ty. W ten sposób płacisz dług wobec swojej rodzonej Matki. (...) Wstań i nie osiagaj się, pokonaj swą męską wyniosłość i władztwo..... Wstań nawet wtedy, gdyby weszła najbiedniejsza z Magdalen. Dopiero wtedy będziesz naśladował swego Mistrza, który wstał z tronu po prawicy Ojca, aby zstąpić do Służebnicy Pańskiej.....Wstań bez zwłoki, dobrze ci to zrobi.”

SCENA II

(Scena napisana w oparciu o świadectwa Marii Okońskiej, przełożonej generalnej Instytutu Prymasowskiego.)

(scenę – z pomocą nauczyciela - opracowała uczennica kl. III Gimnazjum – Marta Ciupa.)

„PRYMAS TYSIĄCLECIA A DZIECI”

Narrator:

„Prymas bardzo kochał dzieci a dzieci kochały jego. Mimo jego majestatycznej postaci dzieci nie bały się go, przeciwnie – garnęły się do niego serdecznie, z całym zaufaniem i dziecięcą prostotą.

Kiedyś podczas uroczystego nabożeństwa w warszawskiej archikatedrze św. Jana gdy Ojciec siedział już na swoim arcybiskupim tronie podeszła do niego dziewczynka”.

SCENOGRAFIA:

(Prymas siedzi już na swoim tronie po wygłoszeniu kazania, a mała dziewczynka przeciska się przez tłum ludzi do niego, okrąża go bez żadnego lęku, pilnie się Ojcu przypatruje. Ojciec przywołuje ją do siebie skinieniem ręki. Dziewczynka podchodzi, dygnęła i mówi z uśmiechem)

Dziewczynka:

Wiesz, Ty mi się bardzo podobasz, bardzo!

Prymas:

Ty mi się także bardzo podobasz.

Dziewczynka (bardziej już ośmielona):

Wiesz, ja już niedługo będę miała nową sukieneczkę.

Prymas.

Jak będziesz miała nową sukieneczkę, to przyjdź do mnie na Miodową, aby mi się w niej pokazać.

Dziewczynka (zachwycona mówi):

Przyjdę na pewno.

(Zadowolona dziewczynka odbiega wesoło w tłum.)

Piosenka „Jak promień słońca”

Piosenka „ Promień słońca”

Jak promień słońca, który budzi ziemię.

Z nocnego snu, gdy rano wstaje.

Tak niech każdy dzień kolejny

Najpiękniejsze nam chwile oddaje.

To właśnie najpiękniejsze chwile.

Zrodzone z marzeń wielu.

Buduję szczęśliwy świat,

Dla mnie, dla ciebie przyjacielu.

I chociaż tyle czeka nas poświęceń.

Cieszymy się dniem każdym więcej.

Trudne chwile nic nie znaczą

Gdy się dobro, gdy się dobro wszędzie niesie.

(Chór śpiewa, dziewczynka przebiera się do następnej sceny.)

SCENA III

SCENOGRAFIA:

(„MIASTO” tzn. ludzie przechodzący, ławeczka, osoba czyta gazetę, Brat przy furtce, obok miejsce z biurkiem gdzie siedzi kobieta. „Prymas siedzi w swoim pokoju, pracuje.”)

Do furty podchodzi dziewczynka.

Brat pyta zdziwiony widząc małą dziewczynkę.

Brat:

Co tu robisz dziewczynko? Czy przyszłaś tak sama bez opieki?

Dziewczynka:

Nie, nie jestem sama. Babcia czeka na ulicy, bo wstydziła się przyjść.

Brat:

Ale po co przyszłaś dziecko?

Dziewczynka:

Ksiądz Prymas kazał mi przyjść, jak będę miała nową sukienkę, to przyszedłam.

Brat:

Poczekaj chwilkę dziewczynko.

(Brat idzie zadzwonić i objaśnia sytuację. kobieta biegnie do Prymasa z zapytaniem co ma uczynić).

Kobieta:

Ojcie Prymasie jest tu mała dziewczynka, która twierdzi, że Ojciec jej powiedział, że jak będzie miała nową sukienkę to ma przyjść się Ojcu pokazać.

Prymas (zamyślony):

Dziewczynka ... , Sukieneczka ... , a tak! Już pamiętam! Wpuść ją proszę.

(Dziewczynka radosna podbiega do Prymasa i serdecznie się witają.)

Dziewczynka: (radośnie):

Szczęść Boże! Ojcie!

Prymas:

Witaj moje dziecko!

Dziewczynka:

Przybiegłam tu, bo kazałeś mi przyjść, aby Ci się pokazać, jak będę miała nową sukienkę. Oto jestem!

(Dziewczynka niczym modelka obraca się w prawo, w lewo i dookoła i prezentuje sukienkę niczym modelka.)

Prymas (rozbawiony):

Piękna moje dziecko! Jest Ci w niej prześlicznie. Wyglądasz bardzo ładnie i elegancko.

Narrator:

Dziecko nie posiadało się ze szczęścia.

Prymas:

Zapraszam cię na herbatę.

(Oboje siadają przy stole rozmawiają i piją razem herbatę).

Narrator:

Ojciec usiadł na krześle, otoczył dziecko po ojcowsku ramieniem i rozmawiał z nim dokładnie 20 minut.

Dziewczynka:

Dziękuję za herbatę. Była pyszna, ale muszę już iść.

(Na koniec uścisnęła Prymasa)

Dziewczynka:

Do widzenia Ojcie!

Prymas:

Idź z Bogiem dziecko! Masz tu kilka cukierków i moje błogosławieństwo.

(naznacza krzyż na czole i odprawia do babci);

Narrator:

Wszyscy pomocnicy Prymasa obserwowali Prymasa i dziewczynkę, równie zadowoleni żegnają dziewczynkę;

(na ulicy babcia bierze wnuczkę za rękę i wracają do domu.)

SCENA IV.

„JAK BISKUP WYSZYŃSKI ODWIEDZIŁ WIEJSKĄ CHATĘ”

Scenę opracowano na podstawie świadectwa Marii Okońskiej.

W opracowaniu sceny pomagała uczennica kl. III Gimnazjum- Dominika Gałwiaczek.

SCENOGRAFIA:

(Wiejska chata; oddalony Kościół; Prymas podążający w kierunku budynków; z chaty dochodzi płacz.)

Narrator:

Było to w latach 1946-48, gdy Ojciec był biskupem lubelskim. Wówczas bardzo często wizytował parafie. Kiedyś udawał się na wizytację do jakiejś zapadłej wsi lubelskiej.

Na horyzoncie było już widać wieżę kościelną, ale okazało się, że jest jeszcze pół godziny czasu do rozpoczęcia spotkania z ludem Bożym. Przecież nie można przyjechać za wcześnie, bo jeszcze nie wszyscy parafianie zdążyli się zebrać. Ojciec poprosił kierowcę o krótki postój. Wysiadł, by się przespacerować. Nagle zauważył wiejską ubogą chatkę, tak pochyloną, że zdawała się zapadać w ziemię. Ojciec zaskoczony. Nie wiedział, że w jego diecezji są takie ubożuchne kurne chatki. Drzwi do chatki uchylone, gdy zatrzymał się chwilę usłyszał rozpaczliwy szloch.

Staruszka :
(siedzi i rozpaczliwie płacze.)

Prymas:
Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus.

Babcia (szlochając):
Na wieki wieków, Amen

Prymas:
Babciu dlaczego tak płaczesz? Co się stało?

Babcia: (nie słyszy, szlocha.)

Prymas:
Babciu, pytam dlaczego rozpaczasz?

Narrator:
Niestety staruszka nie odpowiada na pytanie Prymasa, tylko płacze.
(Prymas nachyla się do ucha staruszki, bierze ją za ramiona i pyta)

Prymas:
Dlaczego tak płaczesz babciu?

Narrator:
Staruszka nie podnosząc głowy, wreszcie wyszlochała odpowiedź.

Babcia:
Bo moja rodzina poszła witać Biskupa, a mnie nie zabrali. Ja też bardzo chciałam go zobaczyć. Jestem już stara, niedługo umrę i chciałam tylko jednego – zobaczyć Biskupa. Ja ich tak prosiłam, tak błagałam, ale oni byli jak kamienie, nie, i nie, i poszli

(Babcia łapiąc się za głowę mówi.)

Babcia:
O Boże! Boże, już nigdy nie zobaczę nowego Biskupa, jestem już stara i niedługo umrę, a tak chciałam zobaczyć mojego Biskupa, nigdy już nie zobaczę Biskupa.

Narrator:
Babcia nie wiedziała do kogo to mówi i wciąż powtarzała, że nie zobaczy Biskupa

Babcia:
Ja tak chciałam zobaczyć mojego Biskupa.
(Biskup ponownie bierze ją za ramiona)

Prymas:
Babciu nie płacz, twój Biskup stoi przed tobą.

Narrator:
Staruszka nie rozumiała o co chodzi. Ojciec musiał powtarzać kilka razy, aby wiedział kto przed nią stoi.

Prymas:
To ja, twój Biskup!
(Staruszka podnosi głowę a Prymas poruszony mówi donośnym głosem.)

Prymas:
Babciu ty nie mogłaś przyjść do twojego Biskupa, więc twój Biskup przyszedł do ciebie. Oto jestem. Rozumiesz Babciu?
(Babcia spogląda na stojącego człowieka, patrzy i patrzy i zaczyna rozumieć, krzyknęła z radością.)

Babcia:
O Chryste Panie, Panno Najświętsza! Biskup! To jest naprawdę mój Biskup! To cud!

Narrator:

Babcia rzuciła się na kolana, całuje biskupa po rękach; Ojciec pomógł jej wstać i przytulił ją do siebie.

Prymas:

Widzisz jaki Bóg jest dobry. Tyś nie mogła przyjść do swojego Biskupa, więc to Biskup przyszedł do Ciebie. Pan Jezus mnie do Ciebie przywiódł, dziękuj mu! Bądź szczęśliwa! Nie rób wyrzutów swoim bliskim.

(Babcia stojąc tuli się do Prymasa i powtarza)

Babcia:

O Boże, O Boże! Jestem już szczęśliwa, niczego mi nie trzeba, teraz mogę umierać, widziałam mojego Biskupa. Kocham go!

Narrator:

Znowu padła na kolana, Ojciec płacze ze wzruszenia, ponownie bierze ją w ramiona.

Prymas:

Babciu dziękuj Bogu z całego serca. W kościele zobaczyłabyś Biskupa z daleka, ponieważ cię zostawili możesz zobaczyć Biskupa z bliska, możesz się przytulić. Nie przestawaj się cieszyć.

Zostań z Bogiem!

Babcia:

Bywaj z Bogiem! Dziękuję za pocieszenie i otuchę.

Narrator:

Prymas wychodzi z chatki i podąża do kościoła, ogląda się widzi staruszkę z wyciągniętymi ku niebu rękami, która stała jak zahipnotyzowana i krzyczała.

Babcia:

Jezu, Jezu! Dzięki ci! To największe szczęście jakie mnie w życiu spotkało, to prawdziwy cud.

Narrator:

Tłum ludzi wita Prymasa w kościele i śpiew na jego cześć, a on wzruszony im błogosławi.

Piosenka „Jak długo w sercu naszym”.

Jak długo w sercu naszym

Choć kropla polskiej krwi.

Jak długo w ręku naszym

ognista szabla lśni.

Ref. Stać będzie kraj nasz cały,

stać będzie Piastów gród.

Zwycięży orzeł biały,

Zwycięży polski lud.

Jak długo z gór karpackich

Brzmi polskiej pieśni ton.

Jak długo na Wawelu

Zygmunta bije dzwon.

Ref.

Jak długo święta wiara.

Ożywia polską krew.

Stać będzie Polska stara

Bo każdy Polak lew.

Ref.

Uczennica odczytuje:

„Przybliżając postać wielkiego Prymasa zwracamy uwagę na jego dzieło, na to czego dokonał. Pozostawił po sobie wielkie dziedzictwo duchowe, moralne duszpasterskie, kulturowe i historyczne. Jeśli to dziedzictwo ma w nas trwać, to musi być żywe, poznawane i przypominane”.

Prymas Józef Glemp w Liście na rozpoczęcie roku Kardynała Wyszyńskiego, pisze: „szacunek dla człowieka – owoc żywej wiary i

chrześcijańskiej kultury staje i dziś przed nami jako wielkie zadanie. Gdyby uszanowany był człowiek, nie dochodziłaby do głosu kultura śmierci, przemocy i bezlitosnej konkurencji. Nie byłoby tylu zagubionych, młodych ludzi. Nie byłoby eutanazji i odrzucenia osób starszych, chorych, niepełnosprawnych.

Dlatego spośród wszystkich wartości, jakie ukazał nam Stefan Kardynał Wyszyński, tę wydobywam pierwszą. Jeśli człowiek będzie uszanowany, jeśli będzie się kierował sumieniem w rodzinie, w pracy, w życiu społecznym i państwowym – poprawi się nasz byt, wyjdziemy z zamętu, będziemy jednością”

„Aby to osiągnąć potrzeba wiary w bezwarunkową godność każdego człowieka (...). Potrzeba naszego stylu myślenia, potrzeba nowego wychowania, kształtowania świadomości młodych Polaków idących w nowe tysiąclecie”.

Uczeń odczytuje:

Dzisiaj zwróćmy uwagę na to, co ważnego ksiądz Prymas chciał przekazać ludziom młodym. Przesłanie księdza Kardynała jest znakiem troski o losy ludzi młodych, którzy często pozostawieni sami sobie, nie wiedzą jak pokierować swoim życiem, aby było godne. Bóg stawia nam tę postać, abyśmy dotknęli Jego obecności, a w bogactwie nauczania Prymasa odczytywali Bożą drogę – sens naszego życia.

Uczeń:

Przytoczone dzisiaj słowa były wypowiedzane wiele lat temu, ale pozostają one aktualne i dzisiaj, w naszych czasach, gdy weszliśmy w trzecie tysiąclecie chrześcijaństwa.

Ksiądz Prymas wciąż z troską mówi do nas, że mamy być ludźmi wiary, Bożej miłości, pełni poświęcenia dla innych, dla naszej Ojczyzny.

Apeluje do młodzieży:

(„Prymas” siedzi i pisze. Na biurku leżą kartki z tekstami. Uczniowie pojedynczo podchodzą do biurka, biorą kartkę, wychodzą na środek i cytują słowa Prymasa skierowane do młodych.)

- „Młode pokolenie Polski idzie w czasy niewątpliwie trudne. Kiedyś mnie zabraknie, ale wy to sobie przypomnicie. I od was zażądają wielkich ofiar, potężnej wiary, gorącej miłości.(...) Musicie być wtedy mężni. W takich momentach pomocą wam będzie doświadczenie, które naród zdobył w ciągu minionych dziejów”.

- „Wielką mądrością jest umiejętność czerpania z doświadczeń przeszłości. Aby się ostać, musicie sięgnąć do tych sił, które są w narodzie, dzięki którym trwa on od wieków, mimo tylu niebezpieczeństw, cierpień, wojen”.

- „Nie wolno lekceważyć przeszłości. Może niekiedy jest ona opatrnie wyjaśniana. Aby ocenić przeszłość przykłada się szklą współczesności, zapominając o najbardziej podstawowym wymaganium metodologii w badaniu dziejów”.

- „Stańcie teraz wobec rzeczywistości rodzimej i zapytajcie każdy siebie: jakiej ja chcę Polski?. Czy chcesz Polski bez wiary w Boga i ludzi, a więc bez ideałów i wzlotów, bez zdolności do poświęcenia i ofiary?. Nawet na froncie w obliczu wroga trzeba w coś wierzyć, aby być zdolnym do bohaterstwa. Ale wiara i poświęcenie są potrzebne nie tylko na froncie wojennym, lecz także na froncie pracy, obowiązku, zawodu, nauki, codziennego trudu i wysiłku”.

- „Macie walczyć o Wasz postępek duchowy, o skromność, trzeźwość, dobre wychowanie, szacunek dla starszych, rodziców, wychowawców. Macie walczyć o dobry obyczaj towarzyski w domu, we współzyciu koleżeńskim, w szkole, na ulicy. Całemu światu – Ojczyźnie, Narodowi, rodzinie, dzieciom, młodzieży, wychowawcom...wszystkim potrzeba serca. Ciągłe Was pouczam, że ten zwycięża kto miłuje, a nie ten kto w nienawiści depcze”.

- „Droga młodzieży! Jeśli umiesz patrzeć w przyszłość (...) musisz postawić sobie wielkie wymagania. Musisz wychowywać się w duchu ofiary i do ofiary się uzdalniać. Może bowiem przyjdzie taka chwila, w której tylko ofiarą będzie można zagwarantować wolność Ojczyźnie”.

- „Musimy mieć głębokie poczucie ambicji narodowej” – mówił. „Dla nas po Bogu największa miłość – to Polska. Musimy po Bogu dochować wierności przede wszystkim naszej Ojczyźnie i narodowej kulturze polskiej”.

Piosenka „Kocham cię Polsko”.

Kocham cię Polsko, za twą przeszłość sławną,

Którą przyniosły miecze twe waleczne.

Za chobrze dzieje, co minęły dawno,

Lecz będą w pieśni, aż po czasy wieczne.

Kocham cię Polsko za wiek sztuki złoty,

Światło kuźnicy i znicz oświecenia.

Za miasta stare przepysznej urody

Co kryją skarby, których czas nie zmienia.

Kocham cię Polsko za doliny, góry.

Bure kominy, miasta twe wysokie.

Jasne obłoki i przelotne chmury.

Co czasem wchodzą w szyby naszych okien.

Kocham cię Polsko za przyszłość twą jasną.

Drogę szczęśliwą, aż przez pokolenia.

Za zdrową młodzież, co czci ziemię własną.

Za to co trwałe i to co się zmienia.

Kocham cię Polsko (3 x) kocham cię.

(Uczniowie pojedynczo wychodzą, , wypowiadają poszczególne hasła „dekalogu” ustawiają się w półkole.)

Stefan Kardynał Wyszyński pozostawił nam swoisty „dekalog” w którym wzywa nas do miłości Boga i bliźniego, mówiąc:

- Szanuj każdego człowieka, twój brata.
- Myśl dobrze o wszystkich.
- Nie myśl źle o nikim.
- Staraj się w najgorszym dostrzec coś dobrego.
- Rozmawiaj z każdym językiem miłości.
- Nie podnoś głosu.
- Nie przeklinaj.
- Nie rób przykrości.
- Nie wyciskaj łez.
- Przebaczaj.
- Zawsze wyciągaj rękę do zgody.
- Działaj zawsze na korzyść bliźniego.
- Czyń dobrze każdemu, jakbyś pragnął, by tobie czyniono.
- Nie myśl, co tobie kto winien, ale co ty jesteś winien innym.
- Czynnie współczuj w cierpieniu.
- Chętnie śpiesz z pociechą, pomocą, radą, sercem.
- Pracuj rzetelnie, bo z owoców twojej pracy korzystają inni, jak i ty korzystasz z pracy drugih.
- Włącz się w społeczną pomoc bliźniemu.
- Módl się za wszystkich, nawet nieprzyjaciół.

(Uczniowie rozchodzą się jeden za drugim na boki.)

Uczennica:

Dzisiaj chcemy oddać hołd naszemu Rodakowi, Pasterzowi Kościoła polskiego. Niech będzie nam wzorem wiary i służby Ojczyźnie. Czerpiąc z bogactwa jego wiary uczmy się kochać Boga i ludzi.

Piosenka „Epoki”

Każdy uczony żył w swoim czasie.
Ich wynalazki zasługi, dzieła.
Doskonalimy i ulepszamy.
Zgodnie z tym, czego nam dziś potrzeba.

Chwała nauce i myślicielom.
Wiedza potęgą jest największą.
Szkoła otwiera dla nas drogi,
Aby wciąż czynić Ziemię lepszą.

Bo nie dla sławy, złudnej chwały
Miliony ludzi wiedzę chłonie.
Lecz po to, aby wspólne dobro
Pomnażać ciągle dla pokoleń.

Dzisiaj my właśnie jesteśmy w szkole,
By jutro nowe odkryć wartości.
I szukać tego, czego nikt dotąd,
Nie zdołał znaleźć dla ludzkości.

Niech ten radosny jubileusz,
Zrodzi nam w sercach wiarę i wolę.
Że i my kiedyś wykorzystamy,
Wiedzę zdobytą w naszej szkole.

Piosenka „Znak pokoju”.

Przeznaczmy sobie znak pokoju,
Przeznaczmy pokoju znak.
Z prawdą i wiarą idźmy przez życie.
Pokój i miłość niech wiecznie trwa.

Odrzućmy kłamstwa, gniewy, żale.
Sumienie niech zadrży w nas.
Przekażmy sobie znak pokoju.
Przekażmy pokoju znak.

(Uczniowie kłaniają się i schodzą pojedynczo ze sceny. Na scenie pozostają uczniowie, którzy będą prezentowali swoją twórczość.)

Uczennica zapowiada:

Uczniowie naszej szkoły wyrażali swoje uczucia związane z osobą Prymasa poprzez różnorodną twórczość. Przedstawiamy dzisiaj wybrane utwory.

Anna Rogalska – uczennica kl. II a Gimnazjum.

Wielka postać – Stefan Wyszyński
Prymas Tysiąclecia – kardynał Polski
Urodzony nad Bugiem w Zuzeli
Odbył podróż do Austrii, Włoch,
Francji i Belgii.
Początkowo był wikariuszem,
Redaktorem pism wielu.
Czy wiesz coś więcej
O naszym przyjacielu?
Dostał się on do niewoli,
Ktoś zapytałby, czy to boli?
Po upływie trzech lat
Znów ujrzął wolny świat.
Wróciwszy „do kraju”,
Nie leniuchował,
Lecz czynił wszystko,
Co czynić miał.
Jego postać jest nam bliska,
Pragniemy mieć
Gimnazjum na cześć
Jego nazwiska.

Tomek Jędrzejczyk, uczeń kl. I a Gimnazjum.

„Droga Młodzieży Polska!
Ja, kardynał Stefan Wyszyński
Za pamięć o mnie dziękuję Wam wszystkim.
Ciało oddałem Matce Ziemi, a duch Ojcu Bogu,
Lecz jestem z wami na trzecim tysiąclecia progu.

Chociaż jestem w grobie i me serce nie bije,
duch mój zawsze z Wami żyje.
Chociaż jestem daleko od Was, bo aż w niebie,
Przychodzę kiedy wiara i Polska jest w potrzebie.

Współczesne media karmią Wasze zmysły,
A podstępny szatan deformuje Wasze młode umysły.
Stańcie więc grubym murem i zawołajcie głośnym chórem:
Idź precz wstrętny szatanie, do podziemi, tam twoje mieszkanie.

Obudź się polska młodzieży z letargu,
Nie pozwól być przedmiotem lichwiarskiego przetargu.
Nie wstyďte się codziennie odmawiać pacierza,
I stale nosić przy sobie szkaplerza.

Nie bójcie się publicznie wyznawać na codzien Boga ,
Nie tylko gdy przychodzi twoga.
Nadchodzą czasy spełnienia się dawnych przepowiedni,
Więc czas na modlitwę jest teraz odpowiedni.

Były już nie raz próby niszczenia polskości i wiary,
Ale takich metod jak teraz nie pamięta nawet Polak stary.
Był potop szwedzki i w tym ks. Kordeckiego rola,
Były zabory zsyłki na Sybir i niewola.

Była okupacja niemiecka i radziecka,
Kunizm niszczył wiarę Polaków od dziecka.
Jednak dzięki Bogu i wierze Polaków,
Polska wierna Bogu ostała się aż naszych czasów.

Nie dajcie zwieść Młodzi Polacy ponętnej mamonie,
A Bóg swoją mocą pomoże Wam w wiary obronie.
Ja Prymas Stefan dziękuję Wam młodym za zaufanie,
Żeście tablicę z moim imieniem zawiesili na ścianie.

Żeście oddali w moją opiekę Gimnazjum w Zawadzie,
Ufając, że ja Was nigdy nie zdradzę.
Droga młodzieży Polska szczęść Wam Boże,
cóż więcej Prymas z za grobu życzyć Wam może.

Marta Ciupa – uczennica kl. III Gimnazjum
(muzykę do wiersza ułożyła - Małgorzata Gojević.)

„Pobłogosław”
Gdy idę ulicą
Pełną jesieni
I widzę jak dzieci
Bawią się liśćmi,
Myślę o życiu,
O swoich zmartwieniach,
O Twoim trudzie
I moich marzeniach.

Myślę o recepcie
Na życie w zamknięciu
Szarej codzienności
Pełnej monotonności.
Jak Ty to zrobiłeś?
Jaki jest twój sposób,
By być przyjacielem,
by być nam opoką?

Pomóż mi Tato,
Mój Ojciec duchowny,
Pomóż mi zrozumieć
me duchowe „wojny”,
Wesprzyj mnie swą radą,
Daj mi pokorę
I pobłogosław
Na dalszą drogę.

Akademii kończy odtąńczony przez uczniów „Polonez” – choreografia – Małgorzata Gojević.

Dekoracja sali – Artur Raźniak – nauczyciel w-f w Gimnazjum w Zawadzie.

Literatura:

„Jedna jest Polska” – zbiór homilii Stefana Kardynała Wyszyńskiego.
„Zapiski więzienne”, S. K. Wyszyński.
„Idącym w przyszłość”, S. K. Wyszyński.
Tygodnik „Niedziela” nr.4/2001, 5/2001, 7/2001, 16/2001, 23/2001,

21: Lekcja diagnozująca

Autor: RENATA SMĘDZIK, NAUCZYCIEL JĘZYKA POLSKIEGO I HISTORII W SZKOLE PODSTAWOWEJ W NIERADZIE

Artykuł jest propozycją lekcji otwartej, która może być hospitowana pod kątem diagnozy osiągnięć uczniów. Taką lekcję przeprowadziłam w szkole, w której pracuję. Starałam się umożliwić obserwację osiągnięć wszystkich uczniów (klasa była nieliczna, 16 uczniów), dzięki temu uważam, że pomiar był trafny, umiejętności obserwowane na lekcji były tymi, które są zapisane w Podstawie programowej, w arkuszu obserwacji wskazałam to, co należy do poziomu podstawowego i ponadpodstawowego.

Scenariusz lekcji diagnozującej z języka polskiego dla klasy VI szkoły podstawowej.

Lekcję hospitują: dyrektor szkoły, stażyści, nauczyciele z zespołu przedmiotów humanistycznych, rodzice uczniów z klasy VI.

Czas lekcji: 45 minut

Temat lekcji: **Ludzie są różni- opis postaci z elementami charakterystyki.**

Cele operacyjne:

Uczeń potrafi:

- zgromadzić wyrazy, wyrażenia, zwroty i zapisać w tabeli
- opisać postać, ustnie i pisemnie
- scharakteryzować postać, ustnie lub pisemnie
- ocenić postać, ustnie lub pisemnie
- wykorzystywać wiedzę z różnych źródeł (czasopisma, tekst literacki, wywiad, fr.z kronik historycznych, Encyklopedię PWN Cd-rom, słowników)
- debatować
- pracować w grupie i indywidualnie
- czytać ze zrozumieniem

Uczeń zna:

- zasady kulturalnej dyskusji
- pisemną formę wypowiedzi- opis z elementami charakterystyki

Uczeń rozumie:

- postać: rzeczywistą, fikcyjną

Pojęcia kluczowe: opis, charakterystyka, ocena postaci.

Metoda pracy uczniów: debata, „mówiąca ściana”

Forma pracy uczniów: indywidualna, grupowa

Pomoce dydaktyczne: tekst z lukami do uzupełnienia, tabela do zredagowania notatki, koperty, płyta CD-ROM PWN, słowniki, podręcznik do literatury dla kl.VI, czasopismo „Viktor Gimnazjalisty” nr16 2000r, znak czasu- źródła historyczne, karty do „mówiącej ściany”.

Tok lekcji:

1. uczniowie usłyszą początek zdania i ich zadaniem będzie je dokończyć, „mówiąca ściana”(np.Kocham ludzi za..... Nie lubię tych, którzy.....), (kolorowe zdania powieszzone będą na ścianie, mogą być „złotymi” myślami lekcji)

2. uczniowie losują koperty, które zadecydują o podziale na grupy, w czasie losowania przedstawiają się

(jest przewidziany podział uczniów na 4 grupy, każda grupa przy swoim stanowisku znajdzie instrukcję dalszego działania, za pomocą dostępnych materiałów zadaniem uczniów jest przygotować notatkę w formie tabeli, która będzie pomocna podczas prezentacji wylosowanej postaci, uczniowie nie zapomną o wyborze lidera grupy)

Prezentacja różnych postaci, przez liderów grup

Instrukcja dla grupy pierwszej

Przed Wami czytanka z podręcznika pt.”Piorun rzeczywistości”, znajdź fragmenty opisujące ojca bohatera i wypełnijcie tabele, które są w waszych kopertach.

Instrukcja dla grupy drugiej

Przed Wami czasopismo „Viktor Gimnazjalista”, na stronie 12 znajdziesz informacje na temat Kamili Skolimowskiej, wykorzystajcie je i uzupełnijcie swoje tabele.

Instrukcja dla grupy trzeciej

Przed Wami komputer, encyklopedia Cd-rom- Mieszko I, obok komputera leży także karta z fr. kronik o Mieszku I, żółtym kolorem zaznaczony jest fragment, który powinien Was zainteresować, wykorzystując te informacje uzupełnijcie tabele.

Instrukcja dla grupy czwartej

Ze swojej grupy wybierzcie koleżankę lub kolegę z którym przeprowadzicie wywiad i na podstawie tych informacji uzupełnijcie

tabele)

3. uczniowie wymieniają się notatkami, przed nimi samodzielna praca, uzupełniają tekst z lukami (przygotowany przez nauczyciela opis postaci z elementami charakterystyki), wykorzystując treść notatki, w ten sposób stworzą własny opis z elementami charakterystyki postaci.

4. Debata – parzyste numery uczniów z dziennika lekcyjnego przygotowują się do odpowiedzi- człowieka zdoła szata?, nieparzyste numery- człowieka nie zdoła szata? (uwaga dla nauczyciela: decydując się na tę metodę pracy należy pamiętać, że wymaga ona bardzo dobrze przygotowanego zespołu do tej formy pracy, jest bardzo pracochłonna i trudna do przeprowadzenia w szkole podstawowej , należy wybrać oddział uczniów spontanicznych , co najmniej o dobrym zasobie słów, wszechstronnych zainteresowaniach, umiejętnościach słuchania i rozmawiania)

5. Myśli uczniów, opinie można będzie także wykorzystać do „mówiącej ściany”.

Praca domowa

1. Opis z elementami charakterystyki- za co kocham swoją mamę

2. Przyniosę ciekawostki (z różnych źródeł: czasopisma, albumy, Internet) o swoim ulubionym sportowcu.

Arkusze obserwacji zajęć edukacyjnych z języka polskiego w klasie VI

(Hospitacja diagnostyczna)

Opracowany arkusz obserwacji ma na celu dostarczyć odpowiedzi dla hospitujących i nauczyciela: co uczniowie umieją?

Temat lekcji: **Ludzie są różni – opis postaci z elementami charakterystyki.**

Obserwowane umiejętności uczniów	Prawie wszyscy	Większość	Niektórzy
Gromadzą wyrazy, wyrażenia do opisu, charakterystyki postaci i zapisują w tabeli. (poziom podstawowy)			
Wykorzystują informacje z różnych źródeł.(poziom podstawowy)			
Uzupełniają tekst z lukami. (poziom podstawowy)			
Opisują , charakteryzują postać- pisemnie. (poziom ponad podstawowy)			
Debatują na temat.(poziom ponad podstawowy)			
Pracują w grupie i indywidualnie.(poziom podstawowy)			
Czytają ze zrozumieniem.(poziom podstawowy)			

Umiejętności zgodne z podstawą programową i standardami wymagań.

22: „Niecodzienny konkurs”,

Autor: mgr Grażyna Rumik, mianowany nauczyciel matematyki, ZSZ nr 3 im. Stanisława Staszica w Częstochowie.

Jestem wieloletnim nauczycielem matematyki w technikum. Młodzież nie przejawia tu tak dużych uzdolnień matematycznych jak w liceach ogólnokształcących. Praca jest trudna; wymaga od nauczyciela dużego zaangażowania i pomysłowości, a sukcesy są mało widoczne. Bardzo ważne jest zainteresować młodzież matematyką oraz wykształcić właściwą motywację uczenia. Innym celem jest zmienić stereotypowe myślenie o matematyce jako o przedmiocie trudnym, niedostępnym i zarezerwowanym wyłącznie dla osób uzdolnionych.

Aby osiągnąć powyższe cele należy korzystać z różnorodnych metod oraz form pracy z młodzieżą. Wskazane jest preferowanie metod aktywizujących oraz umiejętne zachęcenie uczniów do udziału w różnego typu zajęciach pozalekcyjnych z matematyki tzn. kołach, konkursach, olimpiadach itp. Nie jest to łatwe, gdyż uczniowie mający niższe oceny z tego przedmiotu, znając swoje możliwości zazwyczaj nie podejmują nawet próby startu w konkursach matematycznych. Zniechęcają się na samym początku, uważając swój udział za absurd, a wyróżnienie w takim konkursie za nieosiągalne.

Często myślałam o zorganizowaniu konkursu matematycznego, w którym mogą wziąć udział uczniowie mniej uzdolnieni w tym kierunku. Inspiracją do realizacji takiego pomysłu stał się artykuł „Matematyczna uroczystość” z czasopisma „Matematyka” 6/2001 r. Był on impulsem do zorganizowania w macierzystej szkole konkursu „Matematyka w poezji”. W konkursie mógł uczestniczyć każdy uczeń, który w ciągu czterech tygodni napisał własny wiersz związany z matematyką lub jej zagadnieniami. Utwór należało zgłosić nauczycielowi matematyki, który przekazał go Jury Konkursu.

W konkursie (po wstępnej eliminacji) wzięły udział 23 osoby. W skład Jury Konkursu wchodziło dwóch matematyków oraz polonista. Komisja przeczytała wszystkie wiersze, zwracając uwagę na: budowę, poprawność stylistyczną, zawartość treści matematycznych oraz oryginalność ich ujęcia. W wyniku obrad wyróżniła 10 z nich. Uznano je za najciekawsze i najbardziej popularyzujące matematykę. Autorom złożono gratulacje i nagrodzono dyplomami oraz wyróżnieniami z matematyki i języka polskiego. Aby więcej uczniów mogło zapoznać się z pracami kolegów, zorganizowałam wystawkę w świetlicy szkolnej. Uczniowie zaczęli myśleć o matematyce z większym optymizmem.

Oto przykłady prac:

MATEMATYKO

Matematyko, miłości Ty moja,

Ty jesteś jak zdrowie.

Ile się trzeba uczyć

ten tylko się dowie, kto Cię umie.

Dziś mądrość Twą w całej ozdobie,

widzę, opisuję i śnię nawet o Tobie.

Śnię o Tobie nocami,

że poprawiam „bez zer stówki”,

które w półroczu złapałem,

pisząc złe klasówki.

Gdy na języku polskim

uczę się ojczystej mowy,

Ty kochana matematyko

wkładasz mi ścisłą wiedzę do głowy.

Uczysz mnie jak mam

poprawnie liczyć i rachować,

bym później w dorosłym życiu,

mógł uczciwie pracować.

Od nauki już mnie głowa boli,

toteż swoje uczucie wolałbym wyznać Joli.

Lecz obecnie uczynić tego nie mogę,

ponieważ Tobie matematyko

poświęcam swą mądrość i urodę.

Marcin Będkowski

---//---

Bardzo kocham naszą szkołę,

bo tam życie jest wesołe.

Lubię chodzić na zajęcia,

gdzie nie kują bez pojęcia.

Taki przedmiot to jest mata

bo, gdy klasa jest wesoła

wszyscy zdają bez wyjątku,

gdy się uczą od początku.

Chce czy nie chce każdy musi

wiedzieć jak się szybko uczyć.

Mnożyć, dzielić i dodawać,

aby w tyle nie zostawać.

Trudne życie jest kujona,

kiedy klasa jest wkurzona,

zamiast chodzić na wagary,

muszą siedzieć w murach starych.
 Co nam daje geometria?
 Cóż takiego jest algebra?
 Gdy wyklada Pan Ignacy
 każdy zapał ma do pracy.
 Przedmiot ten ma wiele zalet.
 Bądźcie pewni przyjaciele,
 kto się pilnie uczy maty,
 może w życiu być bogaty.
 Dobrze liczyć umiał będziesz,
 szybko długów się pozbędziesz.
 Tak przysłowie mówi stare:
 Lepiej biednym oświeconym,
 niż bogatym stumanionym.
 Wniosek z tego: ucz się maty,
 będziesz mądry i bogaty.

Łukasz Kocela

---//---

Matematyka – nauka życia,
 zachwycała starożytnych i mnie też zachwyca.
 Za każdym razem gdy zadanie robię,
 gdy mi wyjdzie dobry wynik czuję się „pół bogiem”.
 Jak w malarstwie ważne są kolory,
 tak w matematyce prym wiodą wzory.
 Jeśli będziesz znał je wszystkie,
 będziesz dobrym, mistrz nad mistrzem.
 Tak o macie powie ci fanatyk.
 A ja dosyć mam już maty.
 Uczę się jej przez czas cały,
 a i tak dostaję pały.

Marcin Maliszewski

Konkurs oraz wystawka wierszy pozwoliły spopularyzować matematykę wśród uczniów naszej szkoły, wyzwolić wśród nich żywą rywalizację oraz przezwyciężyć występujący stres. Wielu przekonało się, że uczenie matematyki nie musi być nudnym i uciążliwym obowiązkiem ale stać się może zajęciem przyjemnym, a niekiedy wręcz zabawą.

Moim zdaniem konkurs był dobrym sposobem rozbudzenia w uczniach chęci poznawania matematyki. Cieszył się dużym zainteresowaniem i popularnością wśród młodzieży. Uczniowie biorący udział wykazali się nie tylko znajomością matematyki, ale także języka polskiego. Mogli oni pomyśleć o matematyce w inny sposób niż na lekcjach oraz zauważyć jej związek z rzeczywistością i jej różnymi dziedzinami.

Uważam, iż należy stosować więcej niecodziennych i ciekawych pomysłów, aby pokazać przedmiot matematyki z różnych punktów widzenia.

23: Scenariusz zajęć zintegrowanych dla klasy III. Temat dnia: „Potrafimy żyć z przyrodą w zgodzie”.

Autor: *mgr Bożena Jurczyńska, nauczanie zintegrowane, Szkoła Podstawowa we Wręcycy Wielkiej*

Ochrona przyrody jest obowiązkiem każdego człowieka. Toteż jednym z istotnych zadań nauczyciela jest wyrobienie u uczniów nawyku ustawicznego pielęgnowania najbliższego środowiska przyrodniczego. Zaprezentowany niżej scenariusz zajęć zintegrowanych jest moją propozycją realizowania zagadnień przyrodniczo – ekologicznych w klasie III.

Temat dnia: Potrafimy żyć z przyrodą w zgodzie.

Temat zajęć: Dłuższe wypowiedzi uczniów na temat zachowania głównych postaci z czytanki pt. „Przyrodnicy”. Wyszukiwanie fragmentu opowiadania mówiącego o różnym odczuwaniu piękna przyrody przez bohaterów. Wyjaśnienie terminów ekologicznych – ekologia, kwaśne deszcze, ozon, recykling. Tworzenie haseł o ochronie przyrody z rozsypanki wyrazowej. Rozwiązywanie zadań tekstowych – dodawanie, mnożenie i dzielenie w zakresie 1000, śpiew piosenki pt. „Z przyrodą żyj w zgodzie. Przedstawienie środkami plastycznymi tematu „Jestem przyjacielem przyrody”. Scenka dramatowa „W lesie”.

Cel główny: zrozumienie przez uczniów potrzeby ochrony przyrody na co dzień.

Cele operacyjne: (uczeń umie i potrafi)

- ocenić zachowanie postaci głównych z czytanki pt. „Przyrodnicy”,
- wyszukać właściwy fragment opowiadania,
- wyjaśnić znaczenie słów: ekologia, kwaśne deszcze, ozon, recykling,
- rozwiązać krzyżówkę, eliminatkę,
- uporządkować wyrazy w zdania,
- odczytać zdania,
- samodzielnie rozwiązać zadania tekstowe,
- dzielić w zakresie 1000,
- zaśpiewać piosenkę pt. „Z przyrodą żyj w zgodzie”,
- wskazać zwrotkę, refren i wystukać jej rytm,
- przedstawić za pomocą kredek, farb plakatowych temat „Jestem przyjacielem przyrody”,
- odegrać rolę w scenie dramatowej „W lesie”,
- opowiedzieć o wrażeniach po odegraniu swojej roli, zgodnie współpracować w grupie,
- postępować tak aby chronić przyrodę,
- dbać o piękno przyrody.

Metoda: praktycznego działania, ćwiczeniowa, oglądowa, słowna.

Formy pracy: zbiorowa, grupowa, indywidualna; jednolita i zróżnicowana.

Środki dydaktyczne: karty pracy dla każdego ucznia, krzyżówka z hasłem, eliminatka, działania matematyczne z literami na kartonikach, rozsypanka wyrazowa, tekst pt. „Przyrodnicy” w: H. Małkowska – Zegadło „Język polski. Całoroczna podróż kl. III, sem. II”, s.37, Encyklopedia PWN”, nagranie piosenki „Żyj z przyrodą w zgodzie”. Wystawa opakowań ekologicznych.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Powitanie. Uczniowie stoją w kole mówią wiersz pokazując ruchem rąk:

Wszyscy są, witam was.

Zaczynamy już czas.

Jestem ja, jesteś ty,

Raz, dwa, trzy.

Edukacja matematyczna

2. Uczniowie obliczają działania matematyczne zamieszczone na tablicy. Każdemu wynikowi jest przyporządkowana litera. Po wykonaniu obliczeń porządkują sumy rosnąco. Wpisują do tabeli (załącznik nr 1).

Edukacja polonistyczna

3. Wszyscy uczniowie głośno odczytują hasło „Dzień Ziemi”. Ustalają, dlaczego obchodzimy to święto. Zapisują zdania na tablicy, następnie przepisują do zeszytów.
Dzień Ziemi obchodzimy 22 kwietnia. W tym dniu przypominamy ludziom, że ochrona przyrody jest obowiązkiem każdego człowieka.
4. Wysłuchanie tekstu pt. „Przyrodnicy”. Uczniowie oceniają zachowanie Basi, Wojtka, i pozostałych dzieci. Wyszukują fragmentu opowiadania mówiącego o tym, jak wychowawczyni rozumiała piękno przyrody, a jak Basia.

Edukacja ekologiczna

5. Zadaniem uczniów jest samodzielne rozwiązanie krzyżówki z hasłem (załącznik nr 2).

Edukacja polonistyczna

6. Wyjaśnienie znaczenia wyrazu „ekologia” – wyszukanie i odczytanie z „Encyklopedii PWN”.
7. Uczniowie otrzymują karty pracy. Wykreślają co drugą literę eliminatki i odczytują hasła. Nauczyciel przypina kartoniki z wyrazami – hasłami eliminatki. Czworo chętnych uczniów otrzymuje kartki z wyjaśnieniem znaczenia tych haseł. Czytają głośno. Następnie przyporządkowują treść do hasła.
Edukacja muzyczna
8. Śpiew piosenki „Z przyrodą żyj w zgodzie”. Wypowiedzi dzieci na temat treści piosenki. Wyróżnianie zwrotek i refrenu.
Wyklaskiwanie rytmu.

Edukacja matematyczna

9. Uczniowie rozwiązują zadania tekstowe zawarte w karcie pracy sprawdzenie poprawności rozwiązań.

Poziom I – zadania tekstowe dla uczniów zdolnych.

Poziom II – zadania tekstowe dla uczniów słabszych.

Edukacja polonistyczna

10. Przygotowanie scenki dramowej „W lesie”.

Nauczyciel dzieli uczniów na 2 grupy. Przydziela role. W scenie występuje leśnik, drzewa i zwierzęta. Drzew jest tyle samo co zwierząt. Na znak „hop” każde zwierzę chowa się za jedno drzewo. W trakcie zabawy leśnik „ścina” drzewo. Na zakończenie, gdy pozostanie już tylko jedno drzewo i wszystkie zwierzęta przy nim się zgromadzą, nauczyciel pyta o wrażenia po odegraniu ról. Uczniowie wypowiadają swoje odczucia, jako zwierząt, gdy drzew było coraz mniej. Zastanawiają się, jaki będzie ich los, gdy znikną lasy.

Edukacja ekologiczna

11. Oglądanie wystawy opakowań ekologicznych. Rozmowa na temat stosowania opakowań ekologicznych w codziennym życiu.

Edukacja polonistyczna

12. Zadaniem uczniów jest uporządkowanie wyrazów i utworzenie hasel dotyczących ochrony przyrody – karty pracy.

Edukacja plastyczna

13. Przedstawienie środkami plastycznymi tematu „Jestem przyjacielem przyrody”. Wystawa prac, ich omówienie oraz wspólna ocena.

14. Podsumowanie zajęć. Uczniowie otrzymują karty pracy. Zaznaczają, które zdanie jest prawdziwe. Jeśli dziecko zaznaczyło wszystkie odpowiedzi NIE to znaczy, że może nazywać się przyjacielem przyrody.

15. Praca domowa: Nauczę się pięknie czytać opowiadania pt. „Przyrodnicy”. Uzupełnię tekst z lukami.

16. Zakończenie zajęć.

Załącznik nr 1

Porządkowanie otrzymanych sum rosnąco, zapis w tabeli.

Z	I	Z	D
249	300	117	185
+150	+201	+234	+127

I	E	Ń	M
526	423	208	620
+341	+107	+363	+350

E	I
834	570
+106	+430

Liczba										
Hasło										

Załącznik nr 2

Krzyżówka

o!>

Odpady w koszu.

Np.: Ojcowski, Tatrzański, Białowieski.

Cieknie z kranu.

Oszczędzasz go, zbierając makulaturę.

Kwiaty i drzewa to...

Mogą być jadalne lub trujące.

Potrzebne jest do oddychania.

Np.: FIAT, MERCEDES...

24: SCENARIUSZ LEKCJI NA HOSPITACJĘ DIAGNOZUJĄCĄ, MATEMATYKA KLASA VI

Autor: mgr ANNA DYMEK, mgr ALEKSANDRA ORZEŁ

WSTĘP

Hospitacja diagnozująca jest jednym z elementów mierzenia jakości pracy szkoły.

Związana jest z uzyskaniem informacji o efektach pracy nauczyciela poprzez pokaz umiejętności uczniów. Obserwacja umiejętności uczniów ujawnia trudności w nauce, postawę uczniów wobec obowiązków szkolnych i innych problemów.

Hospitacja pozwala postawić diagnozę dotyczącą pracy szkoły, oraz określić zadania do planu rozwoju szkoły na następne lata.

A teraz przedstawimy scenariusz lekcji, który proponujemy do wykorzystania na lekcjach matematyki w celu zaprezentowania umiejętności Waszych uczniów.

KARTA HOSPITACJI DIAGNOZUJĄCEJ

1. Nazwisko i imię nauczyciela:
2. Termin hospitacji:
3. Przedmiot – klasa: Matematyka – klasa VI
4. Temat: Pola figur płaskich
5. Zagadnienie hospitacyjne:
 - Odnoszenie do praktyki zdobytej wiedzy.
 - Rozwiązywanie problemów w twórczy sposób.
 - Figury płaskie – własności i pola.
6. Oczekiwania hospitacyjne
Uczeń potrafi:
 - Rozpoznać figury i dopasować do nich wzory na pola.
 - Zastosować wzory do obliczeń.
 - Zamieniać jednostki pola.
 - Zastosować wzory do rozwiązywania zadań problemowych.
 - Pracować w grupie.
7. Wskaźniki umiejętności:
 - Przyporządkowanie wzorów do figur.
 - Prezentacja obliczeń na planszach w kształcie figur.
 - Prezentacja i analiza zadań problemowych.
 - Karta samooceny.

.....
(podpis hospitowanego)

SCENARIUSZ LEKCJI

Przedmiot: Matematyka

Temat: Pola figur płaskich

Klasa: VI

Prowadzący:

Formy pracy: Jednostkowa, grupowa

Metody pracy: Ćwiczenia, dyskusja, metoda symulacyjna.

Środki: Plansze, karty samooceny.

Kompetencje kluczowe: Umiejętności praktycznego stosowania zdobytej wiedzy, integrowanie się z grupą, samoocena i ocena innych.

Cele: Uczeń umie zastosować wzory do obliczeń, do rozwiązywania zadań problemowych, przekształcać je, zamieniać jednostki.

Przewidywany przebieg zajęć:

- I. Część wstępna.
 - Powitanie, przedstawienie celów lekcji.
 - Przypomnienie zasad pracy grupowej,
- II. Część podstawowa.
 1. Przedstawienie plansz figur płaskich i wzorów na pola figur płaskich - dopasowanie wzorów do odpowiednich figur przez każdego ucznia, prezentacja na tablicy. (załącznik 1 i 2)
 2. Rozwiązywanie zadań z zastosowaniem wzorów na pola figur płaskich – praca w grupach
 - Grupa I** Oblicz pole równoległoboku o boku 2,6 dm i wysokości opuszczonej na ten bok równej 11 cm.
 - Grupa II** Oblicz pole trójkąta ABC o podstawie AB równej 1,5 dm i wysokości CD równej 0,2 m.
 - Grupa III** Oblicz pole trapezu o podstawach równych 2,3 dm i 0,45 m i wysokości równej 12 cm.
 - Grupa IV** Przekątne rombu mają długość 2,5 dm i 6 cm. Oblicz pole powierzchni tego rombu.
 Przedstawienie rozwiązań zadań przez przedstawicieli grup. Wspólna analiza poprawności zastosowania wzorów. Korekta błędów, wyjaśnienie przyczyny popełnionych błędów.
 3. Wykorzystanie wzorów na pola figur płaskich do rozwiązywania zadań problemowych – praca w grupach.

Grupa I

Zad.1. Jedna przekątna rombu ma długość 24,6 cm, a druga jest trzy razy krótsza. Oblicz pole tego rombu.

Zad.2. Za działkę o powierzchni 3,2 m_l zapłacono 1360 zł. Jaka była cena 1 m_l tej działki?

Grupa II

Zad.1. Boki równoległoboku mają długość 5 cm i 12 cm, a wysokość opuszczona na dłuższy bok jest równa 4 cm. Oblicz długość drugiej wysokości.

Zad.2. Ile zapłacimy za działkę leśną położoną nad rzeką o powierzchni 58 ha, której 1 m_l kosztuje 3 zł ?

Grupa III

Zad.1. Oblicz pole trapezu, w którym wysokość ma 1,2 dm, a suma podstaw jest dwa razy dłuższa od wysokości.

Zad.2. Ile kosztuje wykładzina o wymiarach 350 cm x 420 cm, jeśli 1 m_l tej wykładziny kosztuje 65 zł ?

Grupa IV

Zad.1. Oblicz pole trójkąta, w którym wysokość ma 6 cm, a suma wysokości i podstawy jest 5 razy dłuższa od samej wysokości.

Zad.2. Ile zapłacimy za działkę budowlaną o powierzchni 6 arów, której 1 m_l kosztuje 45 zł ?

Wymiana prac wykonanych w grupach i ich ocena. Przedstawienie rozwiązań zadań przez przedstawicieli grup.

Wspólna analiza poprawności wykonanego zadania Bieżąca korekta błędów. Wyjaśnienie wszystkich problemów związanych z popełnionymi błędami.

4. Ćwiczenia z udziałem całej klasy w sprawnej zamianie jednostek pola powierzchni. Plansze do demonstracji .(Załącznik 3)

III. Część końcowa

Podsumowanie pracy na lekcji. Ocena pracy grup. Wypełnienie przez uczniów kart samooceny - na lekcji lub jako praca domowa. (Załącznik 4)

Załączniki :

1. Plansze figur płaskich.
2. Wzory na pola figur płaskich.
3. Plansze do demonstracji ćwiczeń w zamianie jednostek.
4. Karta samooceny ucznia.
5. Arkusz obserwacji uczniów.
6. Kontrakt grupy.

Załącznik 1.**Załącznik 2.****Załącznik 3.**

1 cm_l = mm_l

1 m_l = cm_l

1 a =m_l = cm_l

1 ha = a = m_l

1 km_l = ha = a = m_l

2 m_l = cm_l

0,35 m_l = cm_l

10200 cm_l =m_l

1 km_l 500 m_l = m_l

20 000 m_l = ha

100 m_l = ha

10 km_l = ha

35 a =ha

2 ha 10 a = ha

15 a 9 m_l = m_l

7 a 36 m_l = m_l

Załącznik 4.**KARTA SAMOOCENY UCZNIWA**

Imię i nazwisko ucznia:

Lp.	Potrafię	Niezbyt sprawnie	Sprawnie	Szybko i sprawnie
1.	Przyporządkować wzory do figur.			
2.	Przekształcać wzory.			
3.	Zastosować wzory do zadań problemowych.			
4.	Zamieniać jednostki.			

5.	Pracować w grupie.			
----	--------------------	--	--	--

Załącznik 5.**ARKUSZ OBSERWACJI OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW**

Zagadnienie hospitacyjne	Oczekiwania/umiejętności uczniów	Wszyscy	Większość	Mniejszość
Odnoszenie do praktyki zdobytej wiedzy. Rozwiązywanie problemów w sposób twórczy. Figury płaskie - własności pola.	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • dopasować odpowiednie wzory do figur • zastosować wzory do obliczeń • zamienić jednostki • zastosować wzory do rozwiązywania zadań problemowych • integrować się zespołem zgodnie z kontraktem grupy 			

Załącznik 6.**KONTRAKT GRUPY**

1. Rozmawiamy szeptem, by nie przeszkadzać innym.
2. Mówimy pojedynczo we własnym imieniu
3. Nie przerywamy wypowiedzi innym.
4. Jesteśmy wobec siebie życzliwi.
5. Współpracujemy, pomagamy sobie wzajemnie.
6. Nie krytykujemy i nie ośmieszamy innych.
7. Przestrzegamy czasu ustalonego na wykonanie zadania.
8. Aktywnie pracujemy gdyż więcej się nauczymy.

25: KARTA HOSPITACJI DIAGNOZUJĄCEJ

Autor: Anna Dymek, Aleksandra Orzeł, Renata Młynarczyk, Marta Ziemia, Małgorzata Hercog

Termin hospitacji:

Przedmiot – klasa: Matematyka klasa IV.

Temat: Wyrażenia dwumianowane a ułamki dziesiętne.

Zagadnienie hospitacyjne: Poszukiwanie, porządkowanie i wykorzystywanie informacji. Ułamki dziesiętne.

Oczekiwania hospitacyjne: Uczeń potrafi:

1. Zebrać i uporządkować informację
2. Zaprezentować informację w postaci tabeli
3. Zamienić wyrażenia dwumianowane na ułamki dziesiętne i odwrotnie.
4. Dodawać i odejmować ułamki dziesiętne.
5. Porównać różnicowo ułamki.

Wskaźniki badań umiejętności:

1. Prezentacja na tablicy plansz z zebranymi informacjami.
2. Obserwacja wypowiedzi i zachowań uczniów.
3. Prezentacja scenek rodzajowych w grupach.
4. Karta samooceny ucznia.

Podpis hospitowanego

.....

Scenariusz lekcji.

Przedmiot: matematyka

Temat : Wyrażenia dwumianowane a ułamki dziesiętne

Klasa: IV

Prowadzący:

Formy pracy: jednostkowa, grupowa.

Metody pracy: ćwiczenia, dyskusja, metoda sytuacyjna.

Środki: tabele wykonane przez uczniów, plansze, karty samooceny

Kompetencje kluczowe: stosowanie zdobytej wiedzy w praktyce – poszukiwanie i porządkowanie informacji, integrowanie się z grupą.

Cele: uczeń umie zamieniać wyrażenia dwumianowane na ułamki dziesiętne i odwrotnie, dodawać, odejmować ułamki dziesiętne i zastosować umiejętności w praktyce.

Przewidywany przebieg zajęć :

1. Część wstępna
Powitanie, przedstawienie celów lekcji.
Przypomnienie zasad pracy grupowej(kontrakt grupy).

2. Część podstawowa;

Prezentacje przygotowanych przez grupy uczniów tabel zawierających dane w postaci wyrażen dwumianowanych lub ułamków dziesiętnych (uczniowie przez kilka dni pracowali samodzielnie w czterech grupach umieszczając zebrane dane w tabeli)

Grupa I – zbierała ceny towarów w sklepach spożywczych.

Grupa II – zbierała ceny towarów w sklepach papirniczych.

Grupa III - zbierała przepisy kulinarne wyrażone w ułamkach dziesiętnych lub wyrażen dwumianowanych.

Grupa IV – zbierała dane dotyczące długości , szerokości artykułów gospodarstwa domowego.

Nazwa artykułu	Cena,waga, dł. szer.	Wyrażenie dwumianowane	Ułamek dziesiętny
dom	dom	lekcja	lekcja

Uzupełnienie tabel w grupach.

Prezentacja wykonanego zadania przez przedstawiciela grupy.

Wspólna analiza poprawności wykonanego zadania, bieżąca korekta błędów, wyjaśnienie wszystkich problemów związanych z popełnionymi błędami.

Rozdanie przez nauczyciela każdej grupie zadań dotyczących przygotowanych przez nich tabel.

Grupa I – Co można kupić na śniadanie dla 4 – osobowej rodziny za 20 zł. Wynik podaj w postaci wyrażenia dwumianowanego i ułamka dziesiętnego.

Grupa II – Przygotuj wyposażenie piórnika ucznia klasy IV i oblicz cenę tego wyposażenia. Wyniki podaj w postaci wyrażenia dwumianowanego i ułamka dziesiętnego.

Grupa III – Skomponuj z podanych produktów inną sałatkę i oblicz jej wagę. Wyniki podaj w postaci wyrażenia dwumianowanego i ułamka dziesiętnego.

Grupa IV – W sklepie była końcówka kolorowej firanki długości 6,5 m. Czy wystarczy tej firanki do trzech okien o szerokości: 3,40 m. 1,55 m. i 2m.

Przedstawienie rozwiązań zadań.

3. Ćwiczenia z udziałem całej klasy w sprawnej zamianie różnych wyrażeń dwumianowanych na ułamki dziesiętne i odwrotnie. (Pokazywanie przez nauczyciela wcześniej przygotowanych plansz) (Porównanie wzrostu uczniów np. Jaś ma 125 cm wzrostu, niech wstaną te osoby, które mają o 2 cm więcej, mniej).
4. Część końcowa.
Podsumowanie pracy na lekcjach. Wypełnianie przez uczniów kart samooceny (na lekcji lub pracę w domu)

Załączniki:

1. Tabele przygotowane przez uczniów.
2. Zadania dla grup przygotowane przez nauczyciela.
3. Plansze z przykładami.
4. Karty samooceny uczniów.
5. Arkusz obserwacji ucznia.
6. Kontrakt grupy.

KONTRAKT GRUPY

1. Rozmawiamy szeptem, by nie przeszkadzać innym.
2. Mówimy pojedynczo we własnym imieniu.
3. Nie przerywamy wypowiedzi innym.
4. Jesteśmy wobec siebie życzliwi.
5. Współpracujemy, pomagamy sobie wzajemnie.
6. Nie krytykujemy i nie ośmieszamy innych.
7. Przestrzegamy czasu ustalonego na wykonanie zadania.
8. Aktywnie pracując – więcej będziesz umiał.

Arkusz obserwacji osiągnięć ucznia.

Zagadnienie hospitacyjne	Oczekiwania /umiejętności uczniów	Wszyscy	Większość	Mniejszość
Poszukiwanie, porządkowanie i wykorzystanie informacji. Ułamki dziesiętne	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • zebrać i uporządkować dane • zaprezentować dane w postaci tabeli • uzupełnić tabelę (zamienić wyrażenia dwumianowe na ułamki dziesiętne i odwrotnie). • dodawać i odejmować ułamki dziesiętne, zastosować w zadaniach praktycznych. • stosować porównanie różnicowe. • integrować się z zespołem zgodnie z kontraktem grupy. 			

KARTA SAMOOCENY UCZNIĄ

Imię nazwisko ucznia:

Potrafię	Niezbyt sprawnie	Sprawnie	Szybko i sprawnie
1. Zebrać i uporządkować informacje zebrane w sklepach, książkach 2. Zapisać dane w postaci tabeli i przedstawić je. 3. Zamienić wyrażenia dwumianowane na ułamki dziesiętne. 4. Odwrotnie. 5. Dodawać ułamki dziesiętne. 6. Odejmować ułamki dziesiętne. 7. Porównać ułamki dziesiętne. 8. Pracować w grupie.			

Nazwa artykułu	Waga	Wyrażenia dwumianowane	Ułamki dziesiętne
Salatka jarzynowa			
Groszek zielony	0,25 kg		
Fasolka biała	0,20 kg		
Kukurydza konserwowa	0,15 kg		
Ogórek kiszony	20 dag		
Marchewka	40 dag		

Pietruszka	20 dag		
Ziemniaki	35 dag		
Seler	32 dag		
Por	0,15 kg		
Cebula	230 g		
Jabłka	300 g		
3 jajka	1 szt. 10 dag		
Przyprawy			
Sól			
Pieprz			
Cukier			
Majonez			
Musztarda			

Nazwa artykułu	Cena	Wyrażenia dwumianowane	Ułamki dziesiętne
Kredki	5,20 zł		
Ołówek	0,30 zł		
Gumka	1,10 zł		
Temperówka	2,00 zł		
Mazaki	3,50 zł		
Ekierka	2,10 zł		
Linijka	1,30 zł		
Cyrkiel	4,20 zł		
Kątomierz	0,90 zł		
Długopis	5,40 zł		
Pióro	7,39 zł		
Notesik	3,50 zł		
Blok rys.	1,20 zł		
Blok tech.	2,90 zł		
Papier kolor	0,85 zł		
Zeszyt	0,72 zł		
Zeszyt do nut	0,95 zł		

Nazwa artykułu	Długość, szer.	Wyrażenia dwumianowane	Ułamki dziesiętne
Karnisz	1,50 m. 1,80 m. 2 m. 2,20 m 3 m.		
Dł. palików do kwiatów	0,30 m 0,80 m. 1 m. 1,20 m.		
Szerokość firan dł. firan	1,50 m. 20 dm. 2,50 m. 2,20 m.		

	23 dm.		
Średnica naczyń	20 cm		
	30 cm		
	55 cm		

Nazwa artykułu	Cena	Wyrażenie dwumianowane	Ułamek dziesiętny
Mąka	1,15 zł		
Cukier	2,10 zł		
Masło	2,90 zł		
Margaryna	1,75 zł		
Jajko	0,30 zł		
Mleko	1,90 zł		
Chleb	2,10 zł		
Bułka	0,25 zł		
Ser biały	9,80 zł		
Dżem wiśnia	3,20 zł		
Jogurt	0,95 zł		
Ser żółty	12,50 zł		

Zamiana na zł

Zamiana na kg

Zamiana na m

30 gr

2 kg 30 dag

16 cm

1 zł 5 gr

45 dag

3 m 80 cm

230 gr

40 kg 6 dag

37 m 8 cm

26: METALE CIĘŻKIE W PŁODACH ROLNYCH I ICH WPŁYW NA ZDROWIE CZŁOWIEKA

Autor: mgr DANUTA STANIEC, nauczycielka przyrody w SP nr 42 w Częstochowie

Jestem geografem, a obecnie uczę przyrody w szkole podstawowej. Przekazuję więc uczniom treści biologiczne, geograficzne, fizyczne i chemiczne. Na lekcjach przyrody realizujemy między innymi zagadnienia dotyczące zasad prawidłowego odżywiania się, skutków niewłaściwego odżywiania się, zanieczyszczenia żywności. Dlatego też postanowiłam napisać artykuł, który przybliży problem skażenia płodów rolnych wybranymi metalami ciężkimi. Myślę, że praca ta może być wykorzystana na lekcjach, ale również pozwoli zastanowić się nad tym, co dostarczamy naszemu organizmowi i czasem nie jesteśmy nawet tego świadomi. Istotne też jest, że dane zawarte w pracy odnoszą się do regionu częstochowskiego.

W niniejszej pracy wykorzystałam opracowanie wykonane na zlecenie Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie z siedzibą w Złotym Potoku. Opracowanie wykonał Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach pod red. prof. dr hab. H. Terelaka w roku 1995. Opracowanie powyższe dotyczy stanu ekologicznego rolniczej przestrzeni produkcyjnej woj. częstochowskiego.

W międzyczasie wszedł w życie nowy podział administracyjny kraju. Jednak problemy ekologiczne pozostały aktualne. Na stan środowiska przyrodniczego w naszym regionie mają wpływ te same czynniki przyrodnicze i antropogeniczne, dlatego uzasadnione będzie używanie w pracy określenia „byłe województwo częstochowskie”.

Wśród składników odżywczych dostarczanych przez produkty żywnościowe do organizmu ludzkiego znajdują się metale i ich związki. Niektóre pierwiastki z tej grupy są niezbędne do prawidłowego przebiegu procesów życiowych. Jeżeli jednak występują w produktach żywnościowych w ilościach przekraczających normalną ich wartość mogą być przyczyną zatrucia. Metal ciężki wnikając do organizmu ulega w nim kumulacji, a po osiągnięciu pewnego stężenia może wywołać objawy chorobowe.

Szkodliwy wpływ nadmiaru metali ciężkich (m.in. kadmu, cynku, miedzi, ołowiu, niklu) w pokarmach i paszach na zdrowie ludzi i zwierząt jest obecnie znany i udokumentowany. Wzrost stężenia metali ciężkich w płodach rolnych związany jest głównie z uprawą roślin na glebach zanieczyszczonych tymi pierwiastkami w terenach uprzemysłowionych połączony dodatkowo z opadem pyłów metalonośnych z atmosfery. Zwiększone zawartości metali ciężkich w roślinach notuje się również w przypadku ich uprawy na polach intensywnie nawożonych substancjami odpadowymi (osady ściekowe, popioły z węgla, wapna flotacyjne) lub nawozami fosforowymi. Surowce roślinne pochodzące z w/w obszarów powinny być szczególnie kontrolowane pod względem zawartości metali ciężkich.

Znaczne obszary gleb byłego woj. częstochowskiego są w różnym stopniu zanieczyszczone metalami ciężkimi. Główne zagrożenia dla produkcji rolnej na tym obszarze wynikają z zanieczyszczenia gleb kadmem oraz w mniejszym stopniu cynkiem, ołowiem i niklem. Nagromadzenie metali ma w dużej mierze charakter naturalny, związany z występowaniem na tym terenie zasobnych w metale utworów trzeciorzędowych, będących skałami magmowymi i metamorficznymi. W południowej części regionu istotnym czynnikiem chemicznej degradacji gleb jest emisja pyłów metalonośnych z hutnictwa.

Poznajmy teraz szkodliwość poszczególnych metali ciężkich i ich dopuszczalne stężenia w produktach roślinnych przeznaczonych do konsumpcji.

Kadm – metal ten jest bardzo intensywnie pobierany przez rośliny zarówno z gleby jak i z atmosfery. Jest jednocześnie bardzo mobilny w roślinie, przemieszczając się łatwo z korzeni do części nadziemnych, w tym do ziarna. Łatwość pobierania kadmu przez rośliny powoduje włączenie tego metalu do łańcucha żywieniowego. Znaczna część roślin odznacza się dużą tolerancją na wysokie stężenie kadmu i nawet przy jego wysokiej koncentracji nie wykazuje objawów toksyczności. Przeznaczenie jednak takich płodów rolnych do spożycia lub na paszę nie jest wskazane ze względu na ryzyko zdrowotne, szczególnie dla ludzi. Kadm zawarty w żywności jest szybko wchłaniany i gromadzony w nerkach, wątrobie, a następnie w kościach. Prowadzi to z czasem do zaburzeń w prawidłowym funkcjonowaniu tych organów. Zawartość kadmu w płodach rolnych przeznaczonych na konsumpcję nie powinna przekraczać 0,15 mg/kg s.m.

Ołów – pobieranie ołowiu z gleby jest w porównaniu z kadmem znacznie słabsze, co spowodowane jest małą rozpuszczalnością jego związków. Przeważająca część pobranego ołowiu przez rośliny zatrzymywana jest w korzeniach (mała mobilność), a tylko nieznaczna część przemieszczana jest do części nadziemnych. Części nadziemne roślin narażone są natomiast na zanieczyszczenia ołowiem z atmosfery. Dla zwierząt i ludzi ołów jest składnikiem zbędnym. Najbardziej narażone na zatrucie tym pierwiastkiem są: wątroba, nerki, szpik kostny i mózg. Na schorzenia związane z nadmiarem ołowiu najbardziej narażone są niemowlęta i dzieci. Dopuszczalne stężenie ołowiu w surowcach o przeznaczeniu konsumpcyjnym nie powinno przekraczać 1,0 mg/kg m.s.

Cynk – metal ten zaliczany jest do składników niezbędnych dla roślin, zwierząt i ludzi. Duże nagromadzenie tego pierwiastka stwierdza się w roślinach uprawianych na glebach zanieczyszczonych cynkiem lub w warunkach silnego zanieczyszczenia nim powietrza atmosferycznego. Nadmierna akumulacja cynku, zwłaszcza w warzywach, stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia człowieka. Gromadzenie cynku u ludzi następuje głównie w wątrobie, nerkach i gruczołach płciowych. Spożywanie artykułów zasobnych w kadm zmniejsza dostępność cynku, powodując występowanie objawów jego niedoboru. Zawartość cynku w płodach rolnych przeznaczonych do konsumpcji nie powinna przekraczać 50,0 mg/kg s.m.

Miedź – jest niezbędna dla normalnego wzrostu i rozwoju roślin, zwierząt i ludzi. Miedź, podobnie jak ołów, gromadzi się głównie w korzeniach. Wzrost zawartości tego składnika w częściach nadziemnych, w tym w ziarnie, związany jest zarówno ze zwiększonym pobieraniem miedzi z gleb przez korzenie, jak i pochłanianiem przez liście roślin z zanieczyszczonej atmosfery. Długotrwale spożywanie przez ludzi żywności lub picie wody o zwiększonej zawartości miedzi wiąże się z ryzykiem zatrucia, zwłaszcza u dzieci i niemowląt. Miedź gromadzi się głównie w wątrobie, korze nerkowej i mięśniach sercowych. Przypuszcza się, że może to być jedną z przyczyn schorzenia naczyń wieńcowych. Zawartość miedzi w płodach rolnych przeznaczonych do konsumpcji nie powinna przekraczać 20,0 mg/kg s.m.

Nikiel – metal ten jest łatwo pobierany przez rośliny (i transportowany), jeżeli występuje w glebie w formie łatwo rozpuszczalnej. Wysokie stężenie niklu w glebie powoduje chlorozę roślin. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego niklem jest wynikiem działalności przemysłu petrochemicznego i hutnictwa metali kolorowych (pyły metalonośne). Nikiel pobierany przez ludzi i zwierzęta jest słabo wchłaniany i szybko wydalany. Przy zwiększonych dawkach tego metalu jest on akumulowany głównie w nerkach i surowicy krwi. Poważnym źródłem niklu w diecie człowieka są tłuszcze utwardzane związkami niklu oraz ziarno kakaowe, które zawiera duże ilości tego pierwiastka. Dopuszczalna zawartość niklu w ziemiopłodach przeznaczonych na cele konsumpcyjne nie powinna przekraczać 10,0 mg/kg s.m.

O jakości i przydatności ziemiopłodów uprawianych na terenie byłego woj. częstochowskiego decyduje głównie zawartość w nich kadmu i cynku, zwłaszcza w przypadku ziemniaków, warzyw i traw. Pozostałe metale, a szczególnie miedź i nikiel, nie stanowią problemu.

Ziarno zbóż wykazuje największe zanieczyszczenie kadmem (0,03 - 0,21 mg/kg s.m.) i cynkiem (28,5 - 58,4 mg/kg s.m.), w niewielkim stopniu ołowiem, zaś dopuszczalne stężenia miedzi i niklu nie są przekroczone. Średnie stężenia kadmu, cynku i miedzi w próbach ziarna z byłego woj. częstochowskiego są wyższe, a ołowiu i niklu niższe, niż wartości średnie dla kraju.

Słoma zbóż pod względem zawartości metali ciężkich charakteryzuje się niskim stopniem zanieczyszczenia i może być prawie w całości przeznaczona na paszę dla zwierząt.

Natomiast zawartość kadmu i cynku w trawie spowodowała obniżenie jej przydatności paszowej odpowiednio o około 18 i 15 %, a ołowiu ok. 3 %.

Bulwy ziemniaka wykazują silne zanieczyszczenie kadmem (od 0,11 do 0,36 mg/kg s.m.). Ponad 72 % zbiorowości prób ziemniaka

jest nieprzydatna do konsumpcji i winna być przeznaczona na paszę lub na potrzeby przemysłu (głównie spirytusowego). Zanieczyszczenie ziemniaka ołowiem, cynkiem i miedzią jest niewielkie, a niklem w ogóle nie występuje. Średnie stężenia metali w bulwach ziemniaków są około 2,5 razy wyższe w przypadku kadmu od średnich dla kraju i nieco wyższe w przypadku cynku i miedzi. Natomiast średnie zawartości ołowiu i niklu są znacznie niższe od stężeń średnich dla ziemniaków w kraju.

Obniżenie przydatności konsumpcyjnej warzyw spowodowane jest głównie kadmem (ok. 23 % prób przydatnych do konsumpcji), ołowiem (ok. 70%) i cynkiem (ok. 59 %). Zawartość miedzi i niklu w warzywach nie obniża ich przydatności konsumpcyjnej

Podsumowując, żywność powstaje w środowisku życia człowieka i stąd narażona jest na oddziaływanie wszystkich czynników, które w nim występują. Ponieważ jest jednym z elementów o szczególnym znaczeniu dla zdrowia człowieka należy intensywnie dbać o jej jakość. Dlatego też plody rolne produkowane na glebach zanieczyszczonych metalami ciężkimi winny być objęte stałą kontrolą składu chemicznego. Obszary średnio, a szczególnie silnie i bardzo silnie zanieczyszczone winny być poddane restrukturyzacji, czy też częściowo lub całkowicie wyłączone z produkcji rolnej.

Kończąc chciałabym jeszcze zwrócić uwagę, że praca dotyczyła jedynie zanieczyszczenia płodów rolnych metalami ciężkimi (jedne z zanieczyszczeń chemicznych), ale pamiętać należy również o zanieczyszczeniach fizycznych i biologicznych produktów żywnościowych.

Bibliografia:

1. Ocena stanu ekologicznego rolniczej przestrzeni produkcyjnej województwa częstochowskiego, pod red. H.Terelaka, Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Puławy 1995.
 2. Druga polityka ekologiczna państwa, oprac. w Ministerstwie Środowiska, Warszawa 2001.
 3. P.Żukowski, Zdrowa żywność a degradacja środowiska, Wydawnictwo „Foche”, Rzeszów 1994.
 4. A.Macioszczyk, T.Ozimek, M.Szulc, Rolnictwo XX wieku – zagrożenia i nadzieje, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1995.
-